

Ya'a tse'e je Oy Kats je Oy Ayook juu' ve'e je Juan jyaay

Je Kats je Ayook tse'e jayuvimpijt

¹ Ku ve'e juu' jaty choo'ntk, jéjanits je'e ve'e vye'na je Kats je Ayook; je Nte'yam maatts je'e ve'e y'it van'ítani, je'ets je'e ve'e je Nte'yam. ² Ku ve'e juu' jaty choo'ntk, je Nte'yam maatts je'e ve'e. ³ Je Kats je Ayook maat tse'e je Nte'yam nujom juu' jaty dupamkujx. Ni tía xa ve'e juu' ve'e jeja jetse'e je'e maat ñunkayakpuujm. ⁴ Je Kats je Ayook tse'e je joojntykin duka'mip. Ax je joojntykin juu' je'e ve'e kya'mip, je'e tse'e je jayu dumooyp je ajajtk. ⁵ Je ajajtk tse'e dukujajp dukuta'kxp je akoo'ts it; ka'a tse'e je akoo'ts it du'amaadaaga jetse'e duyakkoo'tsat je ajajtk.

⁶ Jeji xa ve'e to'k je yaa'tyajk juu' ve'e je Nte'yam kejjju, Juaants je'e ve'e xyaaj. ⁷ Je'e tse'e ñumiin jetse'e je tuvakojsun dupámút jetse'e je jayu duvaajnjat jets ta ve'e je Nte'yam duyaknuke'xnataka je'e pane'e ijtp ax jo'n je kujajpa je kuta'kxpa, ve'em tse'e anañujoma je jayu je'e dujaanchjavadat. ⁸ Ka je Juaanaps je'e ve'e je'e pane'e ijtp ax jo'n je kujajpa je kuta'kxpa, je'e je'e ve'e pane'e je tuvakojsun dupaam je'e kajx pane'e ve'em ax jo'n je kujajpa je kuta'kxpa. ⁹ Je'e pane'e ijtp ax jo'n je kujajpa je kuta'kxpa, je'e tse'e miin yaja naxviijn, je'e tse'e anañujoma je jayu duyakviijp duyakkej. Yájats je'e ve'e naxviijn myiijn, ¹⁰ yájats je'e ve'e naxviijn vye'na,

je'e maāt tse'e ya naxviijnit it yakpuujm, ka'a tse'e je jayu y'ixaiji. ¹¹ Je jyayu ve'e ñumiin, ka'a tse'e kyuvajkjidi. ¹² Natyukpitsumvaatsjudu tse'e juu' ve'e kuvajkjudu jetse'e jyaanchja'vijidi, je'eda tse'e kyutojkunmooy jetse'e y'ittat je Nte'yam je y'ónukta. ¹³ Ax ka je'e kajxap tse'e y'itta je Nte'yam je y'ónukta kuxe'e kye'xti ax jo'n je naxviijnit jayu, ni ka je'e kajxap tse'e ku ve'e kye'xti kuxe'e ve'em je jayu dunupaajmtkidi, nay ka je'e kajxap tse'e ku ve'e kye'xti kuxe'e je yaa'tyajk ve'em dutsak, je'e kajxe'e y'itta je Nte'yam je y'ónukta kuxe'e je Nte'yam je nam joojntykin myoojyjidi.

¹⁴ Ax je'e pane'e je Kats je Ayook, je'e tse'e jayuvimpijt, je'e tse'e joojntyki uu'm maatta, tum je kunoo'kxun maāt jets je tyuv je'e je'e ve'e. N'ixts aats je'e ve'e, je'e tse'e je Nte'yam tun to'k y'Onukip, ooye'e je majin dutunjayep. ¹⁵ Jidu'umts je'e ve'e je Juan je tuvakojsun dupuujm, makk tse'e kyajts jetse'e vyaajñ:

—Ya'ats je'e ve'e juu' ats miitse'e ntukmukojtstu ku atse'e nvaajñ jets je'e pan atse'e xpa'ux'ookip, nuyojkts je'e ve'e dunumaja jets ka'a ve'e ats, kux ijtnuvam je'e ve'e vye'na jets ka'anum ats —jidu'um tse'e vyaajñ.

¹⁶ Anañujoma xa ve'e xkunoo'kxumda jetse'e xtoojnjimda je maa'yun kamachoovna. ¹⁷ Yakmo'yumdu tse'e je pava'nun juu' ve'e je Moisés yaktukkatajki, ax je Jesucristo tse'e duyaknuxe'xnatajki jets tuv je'e ve'e je too' juu' ve'e je Nte'yam kyojts jets chajkpe'e jetse'e anañujoma je jayu je maa'yun dutoojnjat. ¹⁸ Ni pana ve'e je Nte'yam duka'ix; je Jesús, je'e je

y'Onuk, juu' ve'e ijtp je'e maat, je'e tse'e je Nte'yam duyaknuke'xnatajki.

Ku je Yaknapejtpa Juan je jayu duvaajnjidi jets pane'e je Jesucristo

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Jidu'um tse'e je Juan je tuvakojsun dupuujm ku ve'e je israeejlit jayu juu' ve'e tsuunidup jem Jerusalén, je'e tse'e dukejxtu je tee'tajk jets je vi-ijnk jáyuda juu' ve'e ijttuva je Leví je chaan je kyooj, je'e tse'e najkx je Juan du'amotutúvada pan pan je'e ve'e ñatyijju. ²⁰ Ka'a tse'e je Juan tyaayi, va'ajts tse'e ñay'ava'niji. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Ka átsap xa je'e ve'e je Cristo.

²¹ Van'it tse'e du'amotutúvidinuva:

—Pan ka mítsaptam je'e ve'e, ¿pants mitse'e? ¿Mitse'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Elías?

Van'it tse'e vyaannuva:

—Ka átsap xa je'e.

Jetse'e du'amotutúvikojtinuva:

—¿Mítstam n'ite'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa juu' ve'e kátsani jetse'e myiinnit yaja naxviijn?

Jetse'e y'atsaajv:

—Ka'a.

²² Van'it tse'e dunuujmidinuva:

—¿Ax pants mitse'e? Njajtyyaknajkxjap xa aatse'e je mkojtsumpijtun pan pan aatse'e xkejxp. ¿Ti mitse'e mnatyijju aats maat?

²³ Van'it tse'e je Juan y'atsaajv:

—Je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Isaías, je'e tse'e du'ava'ni to'k je jayu juu' ve'e jidu'um mak kótsup joma ve'e kyapantsuuna: “Yaktaajvjada je

Maja Vintsán je tyoo'." Ax atsts je'e ve'e je jayu juu' ve'e kojtsp joma ve'e kyapantsuuna —jidu'um tse'e je Juan vyaajñ.

²⁴ Juu' tse'e ojts dumukotsta je Juan, je fariseotajkts je'e ve'e kejxjudu. ²⁵ Jetse'e du'amotutúvidinuva:

—Pan ka mítsap je'e ve'e je Cristo ukpu je Elías, ni je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa juu' ve'e kátsani jetse'e myiinnit, ¿tyajxts mitse'e je jayu xyaknapet?

²⁶ Jetse'e je Juan ña'muxjidi:

—Je tsoxk naaj xa atse'e je jayu ntukyaknapajt. Jemts miitse'e to'k xmaadada pane'e mka'ixada.

²⁷ Xpa'ux'ookipts ats je'e ve'e, je'e tse'e nuyojk dunumájip jets ka'a ve'e ats, ni je'e paata atse'e nkavinmachju jets atse'e je kya'ajk jaa'p nmukéjjat.

²⁸ Ve'ets ya'a ve'e tyoojnji kyojtsji jem joma ve'e je it duxaaja Betania, jem jado'k ado'om Jordán maja napa'am, jem joma ve'e je Juan je jayu duyaknapajt.

Ve'em je'e ve'e je Jesús ax jo'n to'k je carnero juu' ve'e vintsá'kin

²⁹ Je ku'óxit tse'e je Juan du'ix je Jesús vyinkutámaja, van'it tse'e vyaajñ:

—Ixta, ya'ats je'e ve'e juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e je jayu je tyokin dutuknuvaatsnit. Ve'em tse'e dutónut ku ve'e y'oo'kut ax jo'n to'k je carnero juu' ve'e je Nte'yam yaktukvintsá'kip. ³⁰ Ya'a atse'e nnukojts ku atse'e nvaajñ: “Xpa'ux'ookipts atse'e to'k pane'e nuyojk dunumájip jets ka'a ve'e ats, kux ijtnuvam je'e

ve'e vye'na jets ka'anume'e ats.” ³¹ Ka'ats atse'e nnujava tuy'it jets ya'a je'e ve'e juu' ve'e je jayu je tyokin dutuknuva'atsup. Je'e kajxts atse'e je jayu nyaknapetta jetse'e ve'em nujava tyánut je israeejlit jayu maat jets ve'em ya'a ve'e ax jo'n to'k je carnero juu' ve'e je Nte'yam yaktukvintsa'kip.

³² Jetse'e je Juan je tuvakojsun dujaa'kpuujm. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Ku ats je'e ve'e nyaknapejtkujx, van'itts atse'e n'ix je Espíritu Santo ñukadaakji ax jo'n to'k je pak, jem tse'e tsapjootm chaa'n. ³³ Ku ats je'e ve'e nkayaknapetna vye'na, ka'ats atse'e nnujava vye'na jets je'e je'e ve'e juu' ve'e je jayu je tyokin dutuknuva'atsup. Ax je'e pan atse'e xkejx jets atse'e je jayu nyaknapétut je tsoxk namaat, je'ets atse'e xnuujmi: “Ku ve'e x'ixut je Espíritu Santo jetse'e to'k je yaa'tyajk dunukada'aky, je'ets je'e ve'e juu' ve'e je jayu dutukyaknapejtp jem jya'vin kajxm je Espíritu Santo.” ³⁴ Ax n'ixts ats je'e ve'e ku ve'e ve'em jyajty, mpuumptts atse'e je tuvakojsun jets je'e je'e ve'e je Nte'yam je y'Onuk.

Je Jesús je myutoo'vajkp ixpajkpada

³⁵ Je ku'óxit tse'e je Juan jem tyena maat numejtsk je y'ixpajkpada. ³⁶ Ku ve'e je Juan du'ix jetse'e je Jesús ñaxy, van'it tse'e vyaajñ:

—Ixta, ya'a xa je'e ve'e juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e y'oo'kut ax jo'n to'k je carnero juu' ve'e je Nte'yam yaktukvintsa'kip.

³⁷ Ku ve'e numejtsk je Juan je y'ixpajkpa du'amotunajxti, van'it tse'e dupanajkxti je Jesús.

³⁸ Pyanajkxtup tse'e vye'nada je Jesús ku ve'e

y'ixumpij̄t j̄etse'e du'ix j̄ets j̄epe'e yakpamets,
van'it tse'e d̄un̄uuj̄midi:

—¿Tise'e m̄tsoj̄ktup?

Van'it tse'e y'atsooj̄vj̄idi:

—Yak'ixpaj̄kpa, ¿j̄omas mitse'e m̄tsuuna?

³⁹ J̄etse'e j̄e Jesús ñ̄a'mux̄j̄idi:

—Ja'mda j̄ets ix̄ta.

Van'it tse'e ñ̄aj̄kxti j̄etse'e du'ix̄ti j̄oma ve'e
chuuna. J̄em tse'e j̄e Jesús māat y'ij̄tti j̄e xaaj̄,
maktaaxk yaaxpani ve'e vye'na.

⁴⁰ Nuto'k tse'e j̄e ixpaj̄kpa juu' ve'e
du'amotunaj̄x̄ j̄e Juan j̄etse'e j̄e Jesús dupanuj̄kx̄, j̄e
Andreests j̄e'e ve'e, j̄e Simón Pedro j̄e y'uts, ⁴¹ j̄e'e
tse'e naj̄kx̄ j̄etse'e ōj̄ts j̄e y'aj̄ch Simón du'ix̄ta,
j̄etse'e d̄un̄uuj̄mi:

—Ta xa āatse'e mpaa'ty j̄e Mesías. (J̄idu'um
tse'e kyatsap̄ítsum j̄e Mesías, Cristo, j̄e'e juu' ve'e j̄e
Nte'yam vyinkoon j̄etse'e yakkutoj̄knit.)

⁴² Van'it tse'e j̄e Andrés duvaaj̄v̄ j̄e y'aj̄ch Pedro
j̄oma ve'e j̄e Jesús. Ku ve'e j̄e Jesús j̄e Pedro du'ix̄,
van'it tse'e d̄un̄uuj̄mi:

—Mits xa ve'e j̄e Simón, j̄e Jonás j̄e myaj̄ntk,
Céfasts mitse'e myaktukxaaj̄inup. (Ax j̄idu'um
tse'e kyatsap̄ítsum j̄e Cefas, tsaaj̄, j̄e'e tse'e j̄e Pe-
dro.)

Ku j̄e Jesús duvaaj̄v̄ j̄e Felipe j̄ets j̄e Natanael

⁴³ J̄e ku'óxit tse'e j̄e Jesús ñ̄aj̄kxuva'añ̄ j̄em
Galilea, van'it tse'e j̄e Felipe dupaaty j̄etse'e
d̄un̄uuj̄mi:

—Pamiinni āts.

⁴⁴ J̄e Felipe, j̄em j̄e'e ve'e Betsaida kyukaj̄puna,
nay j̄empa ve'e j̄e Andrés j̄ets j̄e Pedro. ⁴⁵ Van'it

tse'e je Felipe ojts je Natanael du'ixta jetse'e dunuujmi:

—Ta xa aatse'e mpaa'ty je jayu juu' kajxe'e je Moisés jyaajy jep pyava'nun kujxp jets juu' kajxe'e jyaayduva je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. Je Jesuusts je'e ve'e, je José je y'ónuk, nazarétit jayu.

⁴⁶ Ax jidu'um tse'e je Natanael y'atsaajv:

—¿Nazarétit jayu? ¿Pítsumuptam vine'e jem juu' ve'e oy?

Jetse'e je Felipe y'atsoojvji:

—Ja'mu jets ixu.

⁴⁷ Ku ve'e je Jesús du'ix je Natanael vyinkutámaja, van'it tse'e vyaajñ:

—¿Uxyaja tse'e to'k myets je israeejlit jayu juu' ve'e ni vinxupa kataayip!

⁴⁸ Van'it tse'e je Natanael du'amotutuvi je Jesús:

—¿Vintsose'e xnujava jets ve'em atse'e?

Jetse'e je Jesús ña'muxji:

—N'ix xa ats mitse'e ku ve'e mve'na jep higo kupupa'tkup, ka'ana ve'e je Felipe mvavju tuvye'na.

⁴⁹ Van'it tse'e je Natanael ña'muxji:

—Yak'ixpajkpa, mits xa ve'e je Nte'yam je y'Onuk, mitsts je'e ve'e je Israeejlit Jayu Yakkutojkpa.

⁵⁰ Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:

—¿Xjaanchja'vip atse'e kux ats mitse'e tunnuujma jets n'ix ats mitse'e jep higo kupupa'tkup? M'ixupnum xa mits je'e ve'e juu' ve'e tónjup kótsjup. Jyaa'knumájijpts je'e ve'e ka je'ep ku atse'e tun'avana vintso mitse'e mjáyuva.

⁵¹ Van'it tse'e jyaa'kvaajñ:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, jets m'íxtap miitse'e ku ve'e je tsapjootmit it y'ava'atsut jetse'e je Nte'yam je yaangeles pyéttat kyada'aktat joma ve'e ats, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.

2

Ku je jayu ñavyajkji jep Caná

¹ Kutoojk xaaj tse'e je jayu ñavyajkji jem kajpun kajxm juu' ve'e Caná duxaaj, jem galiléait y'it jootm. Jem tse'e vye'na je Jesús je tyaak, ² yakvoovduva tse'e je Jesús maat je y'ixpajkpatajk. ³ Ku tse'e kyujx je tsaaydum pa'ajk naaj, van'it tse'e je Jesús je tyaak ña'muxji:

—Ta xa ve'e kyajxuxjidini je tsaaydum pa'ajk naaj.

⁴ Van'it tse'e y'atsaajv:

—Nana, ¿tyajxs ats mits je'e ve'e xvaajña? Ka'anum xa atse'e xtukkada'aky.

⁵ Van'it tse'e je tyaak dunuujmi je patto'nivatajk:

—Tonkaxta nujom vintso ya'a ve'e mna'muxjadat.

⁶ Jem tse'e vye'na tojtuk je maja to'ts juu' ve'e je israeejlit jayu yaktoondup ku ve'e ñaajkva'atsjada, majktupx uk mókupx litro jo'nts je'e ve'e je jyoot to'k jaty. ⁷ Van'it tse'e je Jesús dunuujmidi je patto'nivatajk:

—Yak'otsta ya to'tsta maat je tsoxk naaj.

Yak'ape'tstu tse'e. ⁸ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Jee'ptats n'it vee'n jets mo'oda je'e juu' ve'e ya xaaj dunuvinténip.

Ve'em tse'e dutoondi. ⁹ Jyaa'kyajp tse'e je xaaj je ñuvinténiva je tsaaydum pa'ajk naaj juu' ve'e je tsoxk naaj uk'ijt, ka'ats je'e ve'e dunujava pan joma ve'e pyítsum, je patto'nivatajkts je'e ve'e dunuja'vidu kux je'e ve'e ojts myajta. Van'it tse'e je xaaj je ñuvinténiva duvatssaajv je ta'axpajkpa ¹⁰ jetse'e dunuujmi:

—¿Tis mitse'e mtuump? Too'vajkp xa ve'e anañujoma je jayu dutuk'uu'k je tsaaydum pa'ajk naaj juu' ve'e dunu'óyip, ax ku tse'e je javyaa'kxtajk távani y'oo'kta vye'na, van'it tse'e yakmo'oda je tsaaydum pa'ajk naaj juu' ve'e ka jajty'óyap; ax vimpitts mitse'e tuxtún, myak'ux'ookits mitse'e taav je tsaaydum pa'ajk naaj juu' ve'e dunu'óyip.

¹¹ Ax ya'a tse'e juu' ve'e je Jesús tyoon jem Caná, juu' ve'e jem galiléait y'it jootm, je'e tse'e je myuto'k maja nujavín; ax ve'em tse'e duyaknuke'xnatajki je myajin, jetse'e je y'ixpajkpatajk jyaanchja'vijidi.

¹² Ku tse'e ve'em dutuujn, van'it tse'e ñujkx jem Capernaum maat je tyaak jets je y'utsatajk maat je y'ixpajkpatajk. Jem tse'e y'ijtti mejtsk toojk xaaj.

*Ku je Jesús duyakvaach je maja tsaptajk
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)*

¹³ Ku ve'e tyami je pascua xaaj, van'it tse'e je Jesús vyimpejt jem jerusaleenit kyajpun kajxm.

¹⁴ Jem tse'e dupaaty jep maja tsaptaaktaagujkp je'eda pan pan jatye'e je tánuk yax dutoo'ktup: je tsapkaaj, je carnero, jets je pak. Jem tse'e chuuniduva pan pan jatye'e je meen dUVinkukoondup jetse'e dunupakta. ¹⁵ Ku

ve'e je Jesús du'ix, van'it tse'e to'k je tujpx vojpun dupuujm jetse'e duyakpitsumkujx jep maja tsaptaktaagujkp nujom pan pan jatye'e dutoo'ktup je carnero jets je tsapkaaj. Pan pan jatye'e divinkukoondup je meen, vyajva'kxkajxts je'e ve'e je meen jetse'e duyakvippumpijtkujx je myeesada. ¹⁶ Ax jidu'um tse'e dunuujmi pan pan jatye'e dutoo'ktup je pak:

—¡Yakpitsumdini ya'a! ¡Ka'a xa ve'e ats je nTee' ya chaptajk xyakva'andat maa'tyajk!

¹⁷ Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk dujaa'myejtsti je Kunuu'kx Jatyán juu' ve'e vaamp: “Ooy xa atse'e ntun'ekju ku ve'e mits je mtsaptajk kyayakv-intsa'aga.”

¹⁸ Van'it tse'e je myu'israeejlit jayu y'amotutúvijidi:

—¿Ti nuja'vints aatse'e xmooyp jets mtukkadaakjupe'e jetse'e ve'em mjátukat?

¹⁹ Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Yakkutókida ya maja tsaptajk, toojk xaajts ats ya'a ve'e nyakpojtuknuvat.

²⁰ Van'it tse'e je myu'israeejlit jayu ña'muxjadinuva:

—Vujtkupxuk tojtuk joojnt xa ve'e tya'ni jetse'e dupaamdi ya maja tsaptajk, ¿ax myakpojtuknuvaps mits ya'a n'ite'e toojk xaaj?

²¹ Ax je maja tsaptajk juu' ve'e je Jesús ñukojts, je ñi'kx je kyopkts je'e ve'e tyijp. ²² Ku ve'e je Jesús y'uk'aa'k jetse'e jyoojntykpajknuva, van'it tse'e je y'ixpajkpatajk dujaa'myejtsti ya'a juu' ve'e je Jesús kyojts. Van'it tse'e dujaanchja'vidi juu' jatye'e ijtp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp jets juu' ve'e je Jesús kyojts.

Y'ixp ñuja'vipts je'e ve'e je Jesús je jayu je y'aaj je jyoot

²³ Jem tse'e Jerusalén je Jesús vye'na ku ve'e dupaaty je pascua xaaj. Jem tse'e numay je jayu jyaanchja'vijidi ku ve'e du'ixti je mújit nuja'vin juu' ve'e tyoon. ²⁴ Ax ka'a tse'e je Jesús je jayu dujotma'a kux y'ixp ñuja'vip je'e ve'e je jayu je y'aaj je jyoot anañujoma, ²⁵ ka'a tse'e vyinkopka jetse'e pan vya'nuxjut vintso ve'e to'k jado'k je jayu je jyáyuvín, kux y'ixp ñuja'vip je'e ve'e oy jets vintso ve'e je jayu je y'aaj je jyoot.

3

Je Jesús maat je Nicodemo

¹ Jem tse'e vye'na to'k je fariseo juu' ve'e Nicodemo duxaaj, ñumájipts je'e ve'e y'ijt joma ve'e je israeejlit jayu. ² Je Nicodemo tse'e koo'ts ojts duku'ix je Jesús, jetse'e dunuujmi:

—Yak'ixpajkpa, nnuja'vinup xa aatse'e jets je Nte'yam mitse'e mkejxjup jets aatse'e juu' xtuk'íxut xtuknujávát, kux je'e xa ve'e juu' ve'e ijtp je Nte'yam maat, je'ejyji tse'e o'yixjup jetse'e je kyutojkun duyaknuke'xnatákat maat je mújit nuja'vin ax jo'n mitse'e xtun.

³ Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Tyúvam xa ats mitse'e nnuujma, vaampam atse'e, pan pan xa ve'e kake'xnuvap jado'k nax, ka'a tse'e y'o'yixjut jetse'e du'íxut je Nte'yam je kyutojkun.

⁴ Van'it tse'e je Nicodemo y'amotutúviji:

—¿Vintsose'e y'óyat jetse'e kye'xnuvat to'k je yaa'tyajk juu' ve'e májani? ¿Jadi o'yip vine'e jetse'e

tyajkinuvat jado'k nax jem je tyaak jyootm jetse'e kye'xnuvat?

⁵ Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Tyúvam xa ats mitse'e nnuujma, vaampam atse'e, ka ve'e jayap xa ve'e je jayu kye'exut ax jo'n yaja naxviijn je jayu kye'ex, tun vinkopk xa je'e ve'e jetse'e je Espíritu Santo kajx kye'xnuvat. Pan pan tse'e ve'em kake'xp, ka'a tse'e y'o'yixjut jetse'e tyakat jem je Nte'yam y'am kya'm. ⁶ Pan pan xa ve'e yakke'xjup je jayu, jáyuvamts je'e ve'e; ax pan pan tse'e je Espíritu Santo kajx ke'xp, joot ja'vints je'e ve'e. ⁷ Kadi atuva atoki xtuktáñ ku atse'e jidu'um nva'añ: “Tun vinkopk xa je'e ve'e jetse'e anañujoma je jayu kye'xnuvat jado'k nax.”

⁸ Jeja xa ve'e je it pyaj pan joma tso ve'e dutsak. M'amotunajxypts mits je'e ve'e ku ve'e y'amu'u, ax ka'a tse'e xnujava pan joma tso ve'e chaa'n uk pan joma tso ve'e ñujkx; nay ve'empa tse'e anañujoma pan pan jatye'e ke'xtup je Espíritu Santo kajx, va'ajts tse'e yaknujava jets je Nte'yam maat je'e ve'eda, ax ka'a tse'e yaknujava pan vintsö ve'e je Espíritu Santo je nam joojntykin myoojyjidi.

⁹ Van'it tse'e je Nicodemo y'amotutúvjinuva:

—¿Vintsos ya'a ve'e y'ixuva?

¹⁰ Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—¿Ka'a ve'e xnujava?, mits, israeejit jayu yak'ixpajkpa. ¹¹ Tyúvam xa ats mitse'e nnuujma, vaampam atse'e, je'e aatse'e nkajtsp juu' aatse'e nnuja'vip, jets je'e aatse'e je tuvakojsun mpuump juu' aatse'e n'ixp; ax ka'a tse'e xkuvakta je tuvakojsun juu' aatse'e mpuump. ¹² Pan ka'a xa

atse'e xjaanchjávada ku ats miitse'e nvaajnjada juu' ve'e yaja naxviijn, ¿vintsots ats miitse'e xjaanchjávadat ku ats miitse'e nvaajnjada juu' ve'e jem tsapjootm?

¹³ Ni pana xa ve'e kyatsajpétna, ax jemts atse'e tsapjootm n'ijt jets atse'e yaja nkadaaky, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp. ¹⁴ Ve'em ax jo'n je Moisés juipani duyakkajxmpojtuk je tsaa'n apamnax jem vinva'ajts it kajxm, tun vinkopkts je'e ve'e jets atse'e je jayu xyakkajxmpojtukpat; ¹⁵ ax ve'em tse'e, pan pan xa atse'e xjaanchja'vip, ka'ats je'e ve'e vyintókiyut, xa'ma kajxts je'e ve'e jyoojntykinit —jidu'um tse'e je Jesús vyaajñ.

Chajkpe'e je Nte'yam je naxviijnit jayu

¹⁶ Tyuntsojk'oo'k xa ve'e je Nte'yam je naxviijnit jayu, paaty tse'e dukejx pane'e tun to'k y'Onukip. Ve'emts je'e ve'e dutuujn jets pan pane'e dujaanchja'vip je Nte'yam je y'Onuk, jetse'e kyavintókiyut, je'e ve'e jetse'e dujayejpnit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

¹⁷ Ka je'e kajxap xa ve'e je Nte'yam dukejx je y'Onuk yaja naxviijn jetse'e je jayu dumooynit je tsaachpaatun juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup, je'e kajxe'e jets je jayu duyaktso'okut.

¹⁸ Pan pan xa ve'e dujaanchja'vip je Nte'yam je y'Onuk, ka'ats je'e ve'e yakmooynit je tsaachpaatun juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup; ax pan pan tse'e kajaanchja'vijup, nupaamdukanits je'e ve'e y'it jetse'e yakmooynit je tsaachpaatun juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup. ¹⁹ Je'e kajx tse'e yakmooynit je tsaachpaatun juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup, kux ka'a ve'e dujaanchjáva je Nte'yam je y'Onuk,

juu' ve'e kyejx yaja naxviijn. Ve'em ax jo'n je kujajpa je kuta'kxpa duyaknuke'xnatáka nujom juu' jatye'e ijtp joma ve'e kyujaj kyutu'kx, nay ve'empa tse'e je Nte'yam je y'Onuk je jayu je tyokin duyaknuke'xnatájkiva. Ax ka'a tse'e je jayu dutsokta jetse'e je tyokin nuké'xnatáka y'ítut kux je'e ve'e tyoondup juu' ve'e ka óyap. ²⁰ Anañujoma tse'e pan pan jatye'e dutoondup juu' ve'e ka óyap, ka'ituvaandupts je'e ve'e jeja ajajtk it jaat, ka'a ve'e ñaajktámajada jeja ajajtk it jaat kux ka'a ve'e duyaknuke'xnatákava'anda je kyo'oyje'e juu' ve'e tyoondup. ²¹ Ax pan pan tse'e dutoomp je tyuv je'e, naajktámijupts je'e ve'e jeja ajajtk it jaat, ax ve'em tse'e kye'exut jets je Nte'yam kajxe'e juu' dutún.

Ku je Yaknapejtpa Juan je jayu duvaajjinuva jets pane'e je Jesús

²² Ku ve'e je it ñajxy, van'it tse'e je Jesús maat je y'ixpajkpatajk ñajkxti jem judéait y'it jootm. Jem tse'e je jayu duyaknapetta. ²³ Nay ve'empa tse'e je Yaknapejtpa Juan je jayu duyaknapejt jem Enón, je saliiimit kajpun mutam, kux jeme'e vye'na ooy je tsoxk naaj. Jem tse'e je jayu jye'ydi jetse'e ñapejtti. ²⁴ Van'it ya'a ve'e tyoojnji kyojtsji ka'anume'e je Juan yakpoxuntakpum vye'na.

²⁵ Jem tse'e je Juan je y'ixpajkpatajk juu' ve'e dumaatnakyojtsvintsov'ukvaajnju du to'k je israeejlit jayu pan vintso ve'e dutsak jetse'e je jayu ñaajkva'atsjadat. ²⁶ Van'it tse'e je Juan je y'ixpajkpatajk ñunajkxjidi, jetse'e ña'muxjidi:

—Yak'ixpajkpa, je'e xa ve'e juu' ve'e mmaatve'nip jem jado'k ado'om Jordán maja

napa'am, juu' mitse'e je tuvakojsun mmooy ku aatse'e xmukajts, jemts je'e ve'e je jayu duyaknapet, ax nunajkxjudupts je'e ve'e anañjoma.

²⁷ Van'it tse'e je Juan y'atsoojviji:

—Ni pana xa ve'e je kutojkun dukajayep pan ka'a ve'e je Nte'yam mya'aju. ²⁸ X'amotunajxtu atse'e ku atse'e nvaajñ jets ka je Criistovap atse'e, m'oyixjadap tse'e jetse'e je tuvakojsun xpámdat jets vaan atse'e jets ats je'e ve'e juu' ve'e yakkejx jetse'e je Cristo duintoo'vakat. ²⁹ Ku ve'e je jayu ñavyukju, pan pan tse'e dumaat je yaa'vyajkpa, je ta'axpajkpat je'e ve'e; jets je'e juu' ve'e myaatnayja'vijup je ta'axpajkpa, jemts je'e ve'e du'amotunaxy juu' ve'e je ta'axpajkpa kyajtsp. Ax nay ve'empats atse'e uxyam ooy ntunxoonduk ku atse'e n'amotunaxy juu' ve'e je Cristo kyajtsp. ³⁰ Pan vintso ve'e ya it ñaxy, tun vinkopkts je'e ve'e jets je'e ve'e dunumájat jets atse'e nnumootskat —jidu'um tse'e je Yaknapajtpa Juan vyaajñ.

Je'e pane'e kajxm tsoo'n

³¹ Je'e pane'e kajxm tsoo'n, je'e tse'e dunumájip dunujaanchip. Je'e pane'e yaja naxviijn, naxviijnít jáyuvamts je'e ve'e, je'e je'e ve'e kyajtsp juu' ve'e yaja naxviijn; ax je'e pane'e tsoo'n jem tsapjootm jetse'e yaja kyadaaky, ñumajikujxp ñujaanchikujxpts je'e ve'e. ³² Je'e tse'e je tuvakojsun dupaamp juu' ve'e du'ix du'amotunajx, ax ka'a tse'e je jayu dujaanchjáva je tuvakojsun juu' ve'e pyuump. ³³ Natyukpitsumvaatsjudup tse'e juu' ve'e dujaanchja'vidup je tuvakojsun juu' ve'e

pyuump, je'e tse'e va'ajts duyaknuke'xnatajkidup
 jets tyúvame'e je Nte'yam je kyats je y'ayook.
³⁴ Je'e pane'e je Nte'yam kejjju, je Nte'yam je
 kyats je y'ayookts je'e ve'e kyajtsp, ka'a tse'e
 je Nte'yam vyintoka ku ve'e je Espíritu Santo
 duyaky. ³⁵ Chajkpts je'e ve'e je Dios Tee' je
 y'Onuk jetse'e dutukkatajkikujx nujom juu' jaty.
³⁶ Pan pan xa ve'e dujaanchja'vip je Nte'yam
 je y'Onuk, jyayejppts je'e ve'e je joojntykin juu'
 ve'e xa'ma kajx ijtp; ax pan pan tse'e dukatsojkr
 jetse'e jyaanchjávajat, ka'ats je'e ve'e dujayéput je
 joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, jepets je'e ve'e
 je Nte'yam y'ejkun jaatp y'it.

4

Je Jesús maat to'k je samaariait ta'axtajk

¹ Myótudu tse'e je fariseotajk jets nuyojke'e
 je jayu y'ijtti juu' ve'e je Jesús dupanajkxtu
 jetse'e yaknapejtjidi jets ni ka'a ve'e je'eda juu'
 ve'e je Juan dupanajkxtu jetse'e yaknapejtjidi;
² óyame'e je Jesús je jayu dukayaknapejtiti, je
 y'ixpajkpatajka ve'e je jayu duyaknapejtiti. ³ Ku
 ve'e je Jesús dunuja'vi, tsoo'nnu tse'e jem Judea
 jetse'e jem Galilea vyimpijtnuva.

⁴ Tunjajtnajxpts je'e ve'e jem samaariait y'it
 jootm. ⁵ Ve'em tse'e jye'y jeja kajpun pa'ayi juu'
 ve'e Sicar duxaaj, jem samaariait y'it jootm, je
 naax mutam juu' ve'e jujpani je Jacob myooynu
 je myajntk José. ⁶ Jem tse'e vye'na to'k je jot
 joma ve'e je naaj duyakpítsumda juu' ve'e tyijtp
 je Jacob je myo'ot. Ax noo'kxp tse'e je Jesús jye'y,
 je'e kajx tse'e y'ajxtk jeja jot aagui, kujk xaaj

jo'nani ve'e vye'na, ⁷⁻⁸ je kaaky je toj_{kx} jooyva ve'e ñaj_{kxti} je y'ixpaj_{kpatajk} jem kajpun kajxm. Van'it tse'e jye'y to'k je samaariait ta'ax_{tajk} joma ve'e je naaj duy_{akpítsumda}, je tsoxk naajts je'e ve'e vyaa'nuvaampy. Van'it tse'e je Jesús ña'mux_{ji}:

—Mooyk ats to'k aaj je mtsoxk naaj.

⁹ Van'it tse'e y'atsooj_{vji}:

—Israeejlit jayu xa mitse'e. ¿Vintsots ats mitse'e x'amotu je tsoxk naaj?, kux samaariait jayu xa atse'e. (Je'e kajx tse'e ve'em vyaajñ kux ka'a ve'e ñayjávajada je israeejlit jayu maat je samaariait jayu.)

¹⁰ Van'it tse'e je Jesús y'atsooj_{vji}:

—Pan kuxnujava ve'e juu' ve'e je Nte'yam yajkyp, jets kuxnuja'viva ve'e pane'e ux_{yam} m'amótujup je tsoxk naaj, mitsts atse'e kux'amotu je tsoxk naaj, jets ats mitse'e kunma'a je tsoxk naaj juu' ve'e je jayu dujoojntykinmooy_p.

¹¹ Van'it tse'e vyaajñ je ta'ax_{tajk}:

—Ka'a xa mitse'e xtimaada juu' ve'e mtuky_{akpítsumup} je tsoxk naaj, jets kaak ya'a ve'e ya jot, ¿jó_{mase}'e xpá_{kut} je tsoxk naaj juu' ve'e je jayu dujoojntykinmooy_p? ¹² Je njujpit jáyuvamda Jacob, je'e tse'e dupaam ya jot, joma ve'e viinm choxkna'uuk, nay ve'empa je y'ónukta jets je jyaach je kyaaj, ¿ax mjaa'knumá_{jipts} mits vine'e jets ni ka'a ve'e je'e?

¹³ Jetse'e je Jesús y'atsooj_{vji}:

—Nujomda xa ve'e pan pane'e du'ooktup ya tsoxk naaj, taatsid_{inuvapts} je'e ve'e jado'k nax; ¹⁴ ax pan pan tse'e du'ookp je tsoxk naaj juu' atse'e nyajkyp, ni je vin'ítats je'e ve'e kyoo'k_{taatsinit}, kux je tsoxk naaj juu' atse'e nyajkyp, ve'emts je'e ve'e

pyítsumuxjút jem jyoot jya'vin kajxm ax jo'n to'k je maja mo'ot jětse'e myoojyjinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

¹⁵ Van'it tse'e je ta'axtajk ña'muxji:

—Uk nvaat atse'e xmo'ot je mtsoxk naaj, ve'emts atse'e ni je vin'ita nkoo'ktaatsinit jěts atse'e yaja nkoo'kmejtsnit majpa.

¹⁶ Jětse'e je Jesús ña'muxji:

—Najkxu xvavú je mnuyaa'y jětse'e xmaatmínut.

¹⁷ Van'it tse'e je ta'axtajk y'atsoojvji:

—Ka'a xa atse'e pan nnuyaa'y.

Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Tyúvam xa ve'e xkats ku ve'e mva'añ jěts ka'a ve'e pan mnuyaa'y. ¹⁸ Numugooxk xa ve'e je mnuyaa'y tuxyaknaxy, ax je'e pane'e uxyam mmaattsuunip, ka'ats mits je'e ve'e xnuyaa'ya. Tyúvame'e juu' ve'e tuxkats.

¹⁹ Van'it tse'e je ta'axtajk y'atsaajv:

—Ta atse'e vinjava ntañ jěts je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa mitse'e. ²⁰ Yaja joma ve'e ya kopk, yájats aatse'e je njujpit jayu dvinjávada dvintsa'agada y'ijt je Nte'yam, ax ve'emts miitse'e mva'anda jěts jeme'e Jerusalén je it joma ve'e dujajtytsák jětse'e je jayu je Nte'yam dvinjávadat dvintsa'agadat.

²¹ Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Jaanchjáva ats, pyaatnup xa ve'e je xaaj ku ve'e xkavinjávadat xkavintsa'agadat je Dios Tee' yaja joma ve'e ya kopk ukpu jem Jerusalén. ²² Ka'a xa miitse'e xnujávada juu' ve'e mvinja'vidup mvintsa'kidup; ax nmuja'vinupts aatse'e juu' aatse'e nvinja'vip nvintsa'kip, kux je israeejlit

jayu kajxe'e jye'ya je'e pane'e je jayu duyaktsookp.
²³ Ax pyaatnup tse'e je xaaj, ax ta tse'e jye'ya, van'it ku ve'e je'eda pan pan jatye'e duvinja'vidup duvintsa'kidup je Dios Tee', je'e tse'e duvinjavadap duvintsa'agadap je jyoot je jya'vin maat jets je tyuv je'e maat, kux ve'eme'e dutsak je Dios Tee' jetse'e dutóndat pan pan jatye'e vinja'vijidup vintsa'kijidup. ²⁴ Ja'vin xa ve'e je Nte'yam, ax pan pan jatye'e vinja'vijidup vintsa'kijidup, tun vinkopkts je'e ve'e jetse'e ve'em dutóndat je jyoot je jya'vin maat jets je tyuv je'e maat.

²⁵ Van'it tse'e je ta'axtajk y'atsaajv:

—Nnuja'vinup xa atse'e jets miinnupe'e je Mesías; ax kuts je'e ve'e myiinnit, je'e tse'e nujom juu' jaty xtukvinja'vikajxumdinup. (Jidu'um tse'e kyatsapítsum je Mesías, Cristo, je'e juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit.)

²⁶ Jetse'e je Jesús ña'muxji:

—Ats xa je'e ve'e juu' mitse'e uxyam mmukojsjup.

²⁷ Ve'em tse'e vya'añ vye'na ku ve'e je y'ixpajkpatajk jye'ydi. Atuva atoki tse'e tyaandi ku ve'e du'ixti jets jeme'e je Jesús dumaatnakyátsju to'k je ta'axtajk. Ax ni pana tse'e dukah'amotutuvi je Jesús pan ti ve'e chajkp uk pan tyajxe'e dumaatnakyátsju je ta'axtajk.

²⁸ Van'it tse'e je ta'axtajk dumasaak je chiv jetse'e ñujkx jem kajpun jootm. Jidu'um tse'e jem je jayu dunuujmidi:

²⁹ —Ja'mda jetse'e x'íxtat to'k je yaa'tyajk juu' atse'e tuxvaajnjkúx pan ti jatye atse'e tuntún tunkats. Je'edam n'ite'e je Cristo!

³⁰ Van'it tse'e choo'ndi jem kajpun kajxm jetse'e ñajkxti joma ve'e je Jesús. ³¹ Namvaate'e je ta'axtajk ñujkx jem kajpun jootm, van'it tse'e je Jesús je y'ixpajkpatajk myunoo'kxtkjidi. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Yak'ixpajkpa, kayu to'k aaj.

³² Van'it tse'e y'atsoojvjidi:

—Jep xa atse'e nmaada juu' atse'e nkáyup; ka'ats miits je'e ve'e xnujávada.

³³ Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk ñay'amotutúvijidi:

—¿Jep vine'e je jayu tumya'aju juu' ve'e kyáyup?

³⁴ Ax jidu'um tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Je'e xa atse'e nkaakyip ntojcxip ku atse'e ntun juu' ve'e chajkp je'e pan atse'e xkejxp jets atse'e je tyoonk ntónut jets atse'e nyak'avaadat.

³⁵ 'Jidu'um xa miitse'e mva'anda: “Jamaktaaxk po'o xa ve'e kya'it jetse'e je trigo taajm yakpakmojknit.” Ax jidu'umts ats miitse'e nnaajmada: Ixta je jáyuda, ve'em xa je'e ve'eda ax jo'n je kam joma ve'e je trigo taajm, ax nvaatani tse'e yakpakmojknit. ³⁶ Pan pan xa ve'e je taajm dupakmojqp, yakmujooypts je'e ve'e. Ax je taajm juu' ve'e pyakmujkp, xa'ma kajxts je'e ve'e y'lijtnit. Kux juu' ve'e je taamt duvajp jets juu' ve'e je taajm dupakmojqp, kijpxts je'e ve'e xyoondukta. ³⁷ Kux je tuvukats je'e ve'e ku ve'e je jayu vya'añ jets to'k je'e ve'e juu' ve'e je taamt duvajp, jado'kts je'e ve'e juu' ve'e je taajm dupakmojqp. ³⁸ Ats xa miitse'e nkejxtup jetse'e m'íttat ax jo'n je jayu juu' ve'e je taajm dupakmojktup joma ve'e tukyayo'ojta

tukyatonda; miits tse'e tuxmutanda juu' ve'e je viijnk jayu tudutonda.

³⁹ Numay tse'e je jayu juu' ve'e jem samaariait kyajpun kajxm tsuunidu, je'e tse'e dujaanchja'vidu je Jesús je'e kajx ku ve'e je ta'axtajk ña'muxjidi: “Ta xa atse'e xvaajnjikúx pan ti jaty atse'e tuntún tunkats.” ⁴⁰ Ax ku tse'e je samaariait jayu jye'ydi joma ve'e je Jesús, van'it tse'e dumunoo'kxtkti je Jesús jetse'e myaattánjadat. Jem tse'e tyaañ je Jesús mejtsxaaaj, ⁴¹ jetse'e jyaa'knuma'yi je jayu juu' ve'e jaanchja'viju ku ve'e du'amotunajxti juu' je'e ve'e kyajtsp. ⁴² Van'it tse'e je samaariait jayu dunuujmidi je ta'axtajk:

—Njaanchja'vip xa aats ya'a ve'e uxyam, ka je'e kajxjyap tse'e kux aats mitse'e juu' tuxvaajña, je'e kajxpa ve'e ku aatse'e viinm tun'amotunaxy juu' ya'a ve'e kyajtsp. Ax nmuja'vinuups aatse'e jets je'e ya'a ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, je'e juu' ve'e je jayu duyaktso'okup to'k it to'k naxviijn.

Ku je Jesús duyakjotkadaaky to'k je yakkutojkpa je tyoompa je myajntk

⁴³ Kumejtsxaaaj tse'e je Jesús jem Samaria chaa'n jetse'e je tyoo' dujaa'kyo'y jem galiléait y'it jootm paat, ⁴⁴ kux viinme'e je Jesús vyaajñ: “Ka'ats je'e ve'e yakvintsa'aga je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa joma ve'e je y'avintso it je y'avintso naax.” ⁴⁵ Ku ve'e jem Galilea jye'y, oy tse'e y'a'ixjidi je jayu kux ojtstuva ve'e je pascua xaaaj jem Jerusalén, jeme'e du'ixti nujom juu' ve'e tyoon kyojts van'it.

⁴⁶ Van'it tse'e je Jesús vyimpijtnuva jem Caná, juu' ve'e jem galiléait y'it jootm, jem joma ve'e je tsoxk naaj dyyakvimpijjt tsaaydum pa'ajk naaj. Jem tse'e vye'na to'k je yakkutojkpa je tyoompa juu' ve'e dunumájip, pajkjup tse'e vye'na je mya-jntk jem Capernaum. ⁴⁷ Ku ve'e je toompa je kats dumotu jets ta ve'e je Jesús jye'ya jem Galilea ku ve'e jem Judea chaa'n, van'it tse'e ojts du'ix, jetse'e dumunoo'kxtk jetse'e jem tyak'am ñajkxut jetse'e je y'ónuk dyyakjotkada'akut, oo'kun ámanits je'e ve'e vye'na. ⁴⁸ Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Ka'a xa ats miitse'e xjaanchjávada ku ve'e xka'ixta je mújit nuja'vin jets je mújit atuva.

⁴⁹ Van'it tse'e y'atsaajv je yakkutojkpa je tyoompa:

—Ja'mu to'k aaj jatyji namka'ana ve'e ats je n'ónuk y'aa'k.

⁵⁰ Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Vimpijtni jem mtak'am; joojntykip je'e ve'e je m'ónuk.

Jyaanchja'vi tse'e je yaa'tyajk vintso ve'e je Jesús ña'muxji, jetse'e ñajkxni jem tyak'am. ⁵¹ Jeena tse'e too' aajy vye'na, jetse'e dumaatnavyaatjidi je tyoompatajk, van'it tse'e je tyoompatajk ña'muxjidi:

—Joojntykip xa je'e ve'e je m'ónuk.

⁵² Van'it tse'e yak'amotutúvidi pan vin'ite'e je y'ónuk jyotkadak'ukvaanni. Jetse'e dunuujmidi:

—Ox, to'k yaaxpe'e vye'na ku ve'e je jaajn ñuvaatsjini.

⁵³ Van'it tse'e je ku'ónuk dunuja'vi jets nay van'itji ve'e ve'em jyajty ku ve'e je Jesús ña'muxji: “Joojntykip je'e ve'e je m'ónuk.” Van'it tse'e je'e

jets nujom vinxupe'e je jayu jep jyuump tyujkp, je'e tse'e dujaanchja'vidu je Jesús.

⁵⁴ Ya'a tse'e ijt je mumejtsk maja nuja'vin juu' ve'e je Jesús tyoon ku ve'e vyimpijtnuva jem Galilea ku ve'e jem Judea chaa'n.

5

Ku je Jesús duyakjotkadaaky to'k je mojkpa jayu jep Betesda

¹ Ku ve'e je it ñajxy, van'it tse'e je israeejlit jayu xyaajtoondi; vimpejtnuva tse'e je Jesús jem Jerusalén. ² Jem tse'e kajpun kajxm vye'na to'k viijn je naaj naa'páts, Betesda je'e ve'e xyaaj, je hebreo aajts je'e ve'e. (Myutámip tse'e vye'na je kajpun naa'páts aka'a juu' ve'e tyukxaajidu Je Carnero je Naa'páts Aka'a.) Joma ve'e je naaj, jem tse'e vye'niva mugooxk vits je eputsooktkun joma ve'e je jayu y'eputsa'ak. ³ Jep tse'e eputsooktkun pa'tkup mya'ajta vye'na numay je pa'am jáyuda: jem tse'e je viints jáyuda, jem tse'e je uxket jáyuda, jem tse'e je'eda juu' ve'e pajkjudup je pata'ajts pa'am, jempa tse'e juu' ve'e je kya'ajta je tyekta tutyuntaatsni. Je'ets je'e ve'e y'a'ixtup ku ve'e je tsoxk naaj jyeputsyo'oyut, ⁴ kux ve'eme'e je jayu vyinmaaydi jets to'ma jatye'e to'k je ángeles vyañuk y'ijit joma ve'e je naaj naa'páts jetse'e dujeputsyo'oy je naaj. Ve'em tse'e vyinmaaydi jets pan pane'e mutoo'vajkp tajkip jem najootm ku ve'e tujyeputsyo'oy vye'na, jotkadaakp tse'e, jyatipa'ama ve'e dumaada.

⁵ Jem tse'e vye'na to'k je yaa'tyajk juu' ve'e ii'px maktoodojt joojntani pa'am'ijtp. ⁶ Ku ve'e je Jesús

y'ixji jětse'e dūnuja'vi jětš jékani ve'e pya'am'ít, van'it tse'e dūnuujmi:

—¿Mtsajkpe'e jětse'e mjotkāda'akut?

⁷ Van'it tse'e je pa'am jayu y'atsaajv:

—Ka'a xa ve'e pan pan pan atse'e xyaktákap yam najootm ku ve'e ya naaj jyajeputsyo'oy. Ku xa atse'e njatakava'añ, viijnk tse'e tajkikojp.

⁸ Jětse'e je Jesús ña'muxji:

—Pojtukni, pakmojkni ya mmaajntkun, jětš jaamni.

⁹ Tun jatyi tse'e je yaa'tyajk jyotkadaakni, je myaajntkun dupakmojkni, jětse'e yo'pyajkni. Ax poo'kxtkun xaajš je'e ve'e vye'na van'it, ¹⁰ je'e kajš tse'e je israeejit jayu dūnuujmidi je yaa'tyajk juu' ve'e jotkadaaknu:

—Poo'kxtkun xaaj xa ve'e uxyam, ka'a tse'e je pava'nun dūyakjaty jětse'e xpapákut ya mmaajntkun.

¹¹ Van'it tse'e je yaa'tyajk y'atsoojviji:

—Je'e juu' atse'e tuxyakjotkada'aky, je'ets atse'e tuxnuujma: “Pakmojkni ya mmaajntkun jětš jaamni.”

¹² Van'it tse'e du'amotutúvidi:

—¿Pants je'e ve'e juu' ve'e tumna'muxju: “Pakmojkni ya mmaajntkun jětš jaamni”?

¹³ Ax ka'ats je'e ve'e dūnujava pan pan je'e ve'e yakjotkadaakjину kux távani ve'e du'ixtókini vye'na je Jesús jem numay jayu akójkm juu' ve'e jem ve'nidup. ¹⁴ Ux'ook tse'e je Jesús pyaatji jep maja tsaptujkp, jětse'e ña'muxji:

—Ixu, ta xa ve'e mjotkāda'aky. Ka'a tse'e m'uktokintoonnit, ve'em tse'e mkapaa'tjut nuyojk je tsaachpaatun.

15 Van'it tse'e ñujkx je yaa'tyajk jetse'e ojts duvaajnjada je myu'israeejlit jayu jets je Jesús je'e ve'e yakjotkadaakju. 16 Je'e kajx tse'e je israeejlit jayu dujomtoondi dutitoondi je Jesús jetse'e du'ukyak'oo'kuva'anda je'e kajx ku ve'e ve'em dutuujn ku ve'e poo'kxtkun xaaj vye'na.

17 Ax jidu'um tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Toomp xa ve'e ats je nTee' uxyam paat, toompapts atse'e.

18 Je'e kajx tse'e je israeejlit jayu nuyojk dutunjaa'ktsojkti jetse'e duyak'oo'ktat, ka je'e kajxyape'e ku ve'e dukah'amaa'yi je poo'kxtkun xaaj, je'e kajxpa ve'e ku ve'e ñaajk'akijpxaja maat je Nte'yam ku ve'e vya'añ jets Tyee'am je'e ve'e je Nte'yam.

Je kutojkun juu' ve'e jyajejpp je Nte'yam je y'Onuk

19 Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, jets ka'a atse'e x'o'yixju jets atse'e juu' ntónut ya n'avintso kutojkun kajx, ats, je Nte'yam je y'Onuk, je'ejyji atse'e ntuump juu' atse'e n'ixp juu' ve'e ats je nTee' tyuump. Nujom tse'e juu' ve'e je Dios Tee' tyuump, ntoompapts ats je'e ve'e, 20 kux xtsojqp atse'e je nTee' jets atse'e xtuk'ix nujom juu' je'e ve'e tyuump, xjaa'ktuk'íxupts atse'e jets atse'e ntónut juu' ve'e dujaa'knumájp jets ni ka'a ve'e juu' atse'e uxyam ntuump nkajtsp, ve'em tse'e atuva atoki myaktánjadat. 21 Kux ve'em ax jo'n je Dios Tee' duyakjoojntykpúk je oo'kpatajk jetse'e je joojntykin duma'a, nay ve'empa tse'e ats, je'e je y'Onuk, nmooyvaps atse'e je joojntykin pan

pan atse'e ntsajkp. ²² Je Dios Tee', ka'ats je'e ve'e pan dutokimpayo'oy, atse'e xmooy nujom je kutojkun jets atse'e ntokimpayo'oyut, ²³ ax ve'emts atse'e nujom je jayu xmooyvat je vintsa'kin juu' ve'e myooydup je Dios Tee'. Pan pan xa atse'e xkavintsa'kip, ka'ats je'e ve'e duvintsa'kiva je Dios Tee', juu' atse'e xkejxp.

²⁴ 'Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, pan pane'e du'amotunajxp juu' atse'e nkajtsp jetse'e dujaanchjáva je'e pan atse'e xkejxp, jyajejpts je'e ve'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, ax ka'a tse'e yakmo'ot je tsaachpaatun juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup, je'e ve'e je oo'kun tuñuva'achju jetse'e tutyaka joma ve'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ²⁵ Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, jets pyaatype'e je xaaj, uxyamts je'e ve'e, ku ve'e je oo'kpatajk du'amotunáxtat juu' atse'e nkajtsp; pan pan jaty tse'e du'amotunajxtup, joojntykidinupts je'e ve'e xa'ma kajx. ²⁶ Kux ve'em ax jo'n je Dios Tee' je joojntykin duyakjeja, nay ve'empats atse'e je kutojkun xmooyva jets atse'e je joojntykin nyakjéjivat, ²⁷ nay je'ets atse'e xmooyva je kutojkun jets atse'e ntokimpayo'oyut, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamdúka Ijtp. ²⁸ Ka'ats ya'a ve'e atuva atoki xtuktándat. Pyaa'tupe'e je xaaj ku ve'e nujom je oo'kpatajk du'amotunáxtat juu' atse'e nkótsup ²⁹ jetse'e pyítsumdinit joma ve'e tuñaxtákada. Pan pan jaty tse'e dutoondu juu' ve'e oy, joojntypajktinuvaps je'e ve'e jetse'e xa'ma kajx jyoojntykidinit; ax pan pan jaty tse'e dutoondu juu' ve'e ka óyap, joojntypajktinuvaps je'e ve'e jetse'e xa'ma kajx

chaachpaattinit.

³⁰ 'Ka'a atse'e x'o'yixju jets atse'e viinm juu' ntónut, tokimpayo'yp xa atse'e ax jo'n atse'e nyaktukpava'añ. Pyaatyp y'akeeguipts je'e ve'e juu' atse'e ntokimpayo'yp, kux ka je'ep atse'e n'ixtip vintso atse'e ya n'avintso vinma'yun nyaktónut, je'e atse'e n'ixtip juu' ve'e chajkp je'e pan atse'e xkejxp. ³¹ Pan atsji xa ve'e je n'ayook nmukojspejtp jets je'e ve'e tuntoomp, ka'ats je'e ve'e tyun. ³² Jem tse'e jado'k pane'e ats je n'ayook dunukojspejtp, ax nmuja'vinuups atse'e jets je'e juu' ve'e kyajtsp ats kajx, toompts je'e ve'e. ³³ Miits xa ve'e je jayu mtuknukejxtu je Yaknapejtpa Juan jetse'e najkx du'amotutúvada; vintsots je'e ve'e je tuvakojsun dupuujm, tyúvamts je'e ve'e. ³⁴ Ka je'epts atse'e nyaktónup juu' ve'e je jayu kyajtsp oy ats kajx, je'e kajts ats miitse'e nnaajmada vintso ve'e je Juan kyajts ats kajx jets ve'eme'e mtso'oktat. ³⁵ Ve'em xa ve'e je Juan y'ijit ax jo'n to'k je ta'kxpa juu' ve'e tooyp jetse'e kyutu'kx, ax mnayja'vijiduts miitse'eda jetse'e je kona it mxoojntkti joma ve'e je'e. ³⁶ Ax nmaatts atse'e je tuvakojsun juu' ve'e nuyojk toomp jets ni ka'a ve'e juu' ve'e je Juan kyojts, je'ets je'e ve'e juu' jaty atse'e ntuump, nay je'ejamts je'e ve'e juu' atse'e je Dios Tee' xtuknukejxp jets atse'e ntónut jets atse'e nyak'avaadat. Ax juu' jaty atse'e ntuump, je'e tse'e je tuvakojsun dupaamp jets je Dios Tee' atse'e xkejxp. ³⁷ Nay ve'empa tse'e je Dios Tee', juu' atse'e xkejxp, yajkpapts je'e ve'e je tuvakojsun. Ni vin'ita xa je'e ve'e xkah'amotunaxta, ni vin'ítats je'e ve'e xka'ixta,

³⁸ ka'a tse'e mtuktákajada je kyats je y'ayook kux ka'a atse'e xjaanchjávada, jets viinme'e je Dios Tee' ats xkex. ³⁹ Ooy xa ve'e xtuntoonkada je Kunuu'kx Jatyán kux ve'eme'e mvinmayda jets je'e kajxe'e xpaattinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp; óyame'e je Kunuu'kx Jatyán du'avana jets pan atse'e, ⁴⁰ ka'ats ats miitse'e xnuminuva'anda jetse'e xjayéptat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

⁴¹ 'Ka'a xa atse'e nyaktún je majin juu' ve'e je jayu yajkyp. ⁴² N'íxada xa ats miitse'eda, nnuja'vipts atse'e jets ka'a miitse'e je Nte'yam xtsokta. ⁴³ Ats je nTee' kajx xa atse'e nmiijn, ka'ats ats miitse'e xkuvakta; pan miimp tse'e jado'k je y'avintso je'e kajx, je'e tse'e tuuv mkuváktap. ⁴⁴ ¿Vintsots ats miitse'e xjaanchjávadat pan mnakyuvajkuxjudupe'e je majin vimpit atuj jetse'e xka'íxtada je majin juu' ve'e to'k je Nte'yam yajkyp? ⁴⁵ Ka'a miitse'e mvinmáydats jets nmu'aa'nadap ats miitse'e jem ats je nTee' vyinkojkm, viinme'e je Moisés mnu'aa'najadat, je'e juu' miitse'e mmákkidup. ⁴⁶ Pan kuxjaanchjávada xa ve'e juu' ve'e je Moisés jyaay, kuxjaanchja'viduvats atse'e, kux ñukojtse'e je Moisés jets pan atse'e ku ve'e jyaajy. ⁴⁷ Ax pan ka'a tse'e xjaanchjávada juu' je'e ve'e jyaay, ¿vintsose'e xjaanchjávadat juu' atse'e nkajtsp?

6

Ku je Jesús je jayu duyakkaajy numugooxk miijl naxy

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ku ve'e je it ñajxy, van'it tse'e je Jesús ñujkx jem jado'k ado'om galiléait myaja na'akaya pa'am, yaktijpaps je'e ve'e tibeeriasit maja na'akaya. ² Numay tse'e je jayu pyanajkxjidi kux y'ixtu ve'e je mújit nuja'vin juu' ve'e tyoon, je'e ve'e ku ve'e je pa'am jáyuda duyakjotkadaakni. ³ Van'it tse'e je Jesús ñujkx jem tonun viinm jetse'e jem dumaat'ajxtkti je y'ixpajkpatajk; ⁴ táminup tse'e vye'na je pascua xaaj. ⁵ Ku ve'e je Jesús du'ix jets numay jayu ve'e panajkxjup, van'it tse'e dunuujmi je Felipe:

—¿Jómase'e njo'yumdat je kaaky je tojkx jetse'e anañujjoma kyáydat?

⁶ Je'e kajx tse'e ve'em vyaajñ jetse'e du'ixut pan vintsö ve'e y'atsovumpítjut, kux ñuja'vip je'e ve'e ti ve'e tyónup. ⁷ Van'it tse'e je Felipe y'atsojvji:

—Ka'a xa ve'e ñupaadat mejtsk mókupx xaaj je meen numutún jetse'e je tsapkaaky yaktukjóyut jetse'e yuu'n vee'n kakje'e yakmo'odat.

⁸ Van'it tse'e je Andrés, nuto'k je Jesús je y'ixpajkpa, je Simón Pedro je y'uts, je'e tse'e dunuujmi je Jesús:

⁹ —Yam xa ve'e to'k je mix ónuk, mugooxk tse'e je tsapkaaky dumaada jets mejtsk je ajkx, ¿ax vinxupts ya'a n'ite'e jyaa'kjanupaadat, kux va'ajts numay xa ya'a ve'e ya jáyuda?

¹⁰ Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—Yak'ajxtkkáxta ya jáyuda.

Jetse'e y'ajxtkkajxti jeja tsoots jaat je numay jayu, numugooxk miijl jo'nts je'e ve'e y'ijtti juu' ve'e je yaa'tyajkta. ¹¹ Van'it tse'e je Jesús dukoojnuk je tsapkaaky, jetse'e je

Nte'yam dukukojsji. Van'it tse'e dumoooydi je y'ixpajkpatajk jetse'e duyakva'kxjadat je jayu juu' ve'e tsuunidup. Nay ve'empa tse'e dutoompa maat je ajkx, jetse'e je jayu yakmooydi pan vinxupe'e dutsojkti. ¹² Ku'uxani tse'e vye'nada, van'it tse'e je Jesús dunuujmi je y'ixpajkpatajk:

—Pakmokta je tsapkaaky kunax jets je ajkx kunax, ni tia ve'e kyavintókiyut.

¹³ Van'it tse'e dupakmojktini jamakmejtsk kach je tsapkaaky kunax juu' ve'e mugooxk je tsapkaaky uk'ijt. ¹⁴ Ku tse'e je jayu du'ixti je maja nuja'vin juu' ve'e je Jesús tyoon, van'it tse'e vyaandi:

—Tyúvamdam xa je'e ve'e jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa ya'a ve'e juu' ve'e kátsani jetse'e myiinnit yaja naxviijn.

¹⁵ Ñuja'vi tse'e je Jesús jets yakkutojkpa ve'e akee'y dupamuva'anda, je'e kajx tse'e apuk ñapyajmji jetse'e jyaa'kvimpejt jem tonun viinm.

*Ku je Jesús yo'y jem nani'kxm
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)*

¹⁶ Tánani tse'e je it vye'na, van'it tse'e je Jesús je y'ixpajkpatajk vyajntkti joma ve'e je maja na'akaya ¹⁷ jetse'e tyajkidi jem barco jootm, jetse'e dutinajx'ukvaandi, jem tse'e Capernaum ñajkxta. Ta tse'e je it kyoo'tsini vye'na, ka'anum tse'e je Jesús kyada'aky vye'na joma ve'e je y'ixpajkpatajk, ¹⁸ van'it tse'e mak pyoj'ukvaajñ, jetse'e je naaj mak je poj jyeputsyo'yji. ¹⁹ Ku ve'e to'k legua naxy jo'n dupakaa'pti je barco, van'it tse'e du'ixti jets jeme'e je Jesús ñumétsjada, jem

tse'e nani'kxm yo'oy. Van'it tse'e cha'kidi. ²⁰ Ax jidu'umts je'e ve'e ña'muxjidi:

—Ats xa jeja, kadi mtsa'agada.

²¹ Van'it tse'e xoonduk joot duyaktajkidi je Jesús jem barco jootm. Tun jatyji tse'e jye'ydi jem joma ve'e ñajkxta.

Ku je jayu du'ixtidi je Jesús

²²⁻²³ Je numay jayu tse'e juu' ve'e taandu jeja maja na'akaya pa'ayi joma ve'e je Jesús yakkaa-jyjidi, távani ve'e je Jesús dukukajtsja vye'na je Nte'yam je tsapkaaky kajx, je'e tse'e du'ixtu jets to'kji je'e ve'e je barco vye'na jets ka'a ve'e je Jesús je y'ixpajkpatajk dumaattajki jem barco jootm, je'ejyji ve'e tsoo'ndu je y'ixpajkpatajk. Je ku'óxit tse'e du'ixti jets ka'añupe'e ti barco joma ve'e je Jesús kutyajki. Van'it tse'e je barco jye'ydi jeja napa'ayi tamji joma ve'e je Jesús je jayu duyakkaaydi, jem tse'e tibeeriasit kyajpun kajxm choo'ndi. ²⁴ Ku ve'e du'ixti jets ka'a ve'e jem pan y'ukve'nini je Jesús jets ni ka'ava ve'e je y'ixpajkpatajk, van'it tse'e tyajkidi jem barco jootm juu' ve'e jem je'ydu, jetse'e jem Capernaum ñajkxti, je Jesuuse'e ojts du'ixtada.

²⁵ Ku ve'e jye'ydi jem jado'k ado'om maja na'akaya pa'am, van'it tse'e dupaatti, jetse'e dunujmidi:

—Yak'ixpajkpa, ¿vin'itts mitse'e yaja tumje'ya?

²⁶ Jetse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaam-pam atse'e, jets ka je'e kajxap atse'e x'ixtada kuxe'e tux'ixta je mújit nuja'vin, je'e kajxe'e kuxe'e tumkayda jetse'e tumko'oxjada. ²⁷ Kadi nuyojk

xn̄utonda j̄e kaaky j̄e toj̄kx juu' ve'e káxup j̄ets ni ka'a ve'e j̄e kaaky j̄e toj̄kx juu' ve'e j̄ejkp j̄etse'e mmo'ojadat j̄e joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, j̄e kaaky j̄e toj̄kx juu' ats miitse'e nmo'odap, kux j̄e Dios Tee' atse'e ve'em j̄e kutojkun xmooyp, ats, j̄e Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.

²⁸ Van'it tse'e du'amotutúvidi:

—¿Tis j̄e'ē ve'e juu' aatse'e ntónup j̄ets aatse'e ve'em ntónut juu' ve'e j̄e Nte'yam chajkp?

²⁹ J̄etse'e j̄e Jesús y'atsoojvjidi:

—Juu' xa ve'e j̄e Nte'yam chajkp j̄etse'e xtóndat, j̄e'ets j̄e'ē ve'e j̄ets atse'e xjaanchjávadat, j̄e'ets atse'e xkejxp.

³⁰ Van'it tse'e du'amotutúvidinuva:

—¿Ti nuja'vints aatse'e xmo'op j̄ets aatse'e nnujávát j̄ets j̄e Nte'yam mitse'e mkejxjup j̄ets aats mitse'e njaanchjávát? ¿Ti ve'e mtuump?

³¹ J̄e Moisés xa ve'e dumooy j̄e maná j̄e njujpit jáyuvamda jem vinva'ajts it kajxm, ve'em ax jo'n j̄e Kunuu'kx Jatyán vya'añ: “Yakmooydu tse'e j̄e jayu j̄e tsapjootmit tsapkaaky j̄etse'e dukaaydi.”

³² J̄etse'e j̄e Jesús y'atsoojvjidi:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, j̄ets ka j̄e Moisesap j̄e'ē ve'e moojyjudu j̄e mjujpit jáyuda j̄e tsapkaaky jem vinva'ajts it kajxm; ats j̄e nTee' xa j̄e'ē ve'e moojyjudu. Kajx xa ve'e j̄e tsapkaaky juu' ve'e yakmooydu j̄e mjujpit jáyuda; ax j̄e tsapkaaky juu' ve'e ats j̄e nTee' ux̄yam yajkyp, j̄e'ē tse'e nuyojk oy. ³³ Kux j̄e tsapkaaky juu' ve'e j̄e Nte'yam ux̄yam yajkyp, j̄e'ets j̄e'ē ve'e juu' ve'e jem tsapjootm kadaak j̄etse'e j̄e jayu dujoojntykinma'a.

³⁴ Van'it tse'e dunuujmidi:

—Mooyk aats to'k aaj xa'ma kajx je tsapkaaky.

³⁵ Jetse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Aats xa je'e ve'e je tsapkaaky juu' ve'e joojntykinyajkp. Pan pants atse'e xnumiimp, pan pants atse'e xjaanchja'vip, ve'emts je'e ve'e ax jo'n je jayu juu' ve'e ti dukaayp du'ookp jetse'e ni je vin'ita kyoo'ktaatsinit kyoo'kyu'oo'kjinit. ³⁶ Ax tats atse'e nva'añ, óyame'e tuxja'ixta je mújit nuja'vin juu' ve'e duyaknuke'xnatajkip jets pan atse'e, ka'ats atse'e xjaanchjávada. ³⁷ Pan pan jaty atse'e je nTee' xmooy, ats tse'e xnumiindup, jets pan pants atse'e xnumiimp, ka'ats ats je'e ve'e mpavóput. ³⁸ Kux ka je'e kajxap xa atse'e jem tsapjootm nkadaaky jets atse'e ntónut juu' atse'e ntsajkp, je'e kajxe'e jets atse'e ntónut juu' ve'e chajkp je'e pan atse'e xkejxp. ³⁹ Aats je nTee', juu' atse'e xkejxp, chajkpts je'e ve'e jets atse'e ni to'ka nkayaktókiyut juu' ats je'e ve'e xmooy, je'e ve'e chajkp jets ats je'e ve'e nyakjoojntykpajktinuvat je xaaj ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit. ⁴⁰ Kux je'e ve'e chajkp ats je nTee' jets pan pane'e je nuja'vin dupajkp jets je Nte'yam je y'Onuk atse'e, jets atse'e xjaanchjáva, je'e tse'e dujayejpnuj je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, jets ats je'e ve'e nyakjoojntykpajknuvat je xaaj ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit.

⁴¹ Van'it tse'e je israeejlit jayu dūvinkojtsti dūnaa'kojtsti je Jesús je'e kajx ku ve'e vyaajñ: “Aats xa je'e ve'e je tsapkaaky juu' ve'e jem tsapjootm kadaak.” ⁴² Jetse'e ñavyaajnidi:

—¿Ka ya'aap je'e ve'e je Jesús, je José je myajntk? N'íxamda xa u'u'm ya'a je tyee' je tyaak, ¿vintsose'e

vya'añ jets jem ya'a ve'e tsapjootm kyadaaky?

⁴³ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Ka'ats atse'e x'ukvinkojtstinit x'uknaa'kojtstinit. ⁴⁴ Ni pana xa ve'e kya'o'yixju jets atse'e xnumínut pan ka'a ve'e yakminju ats je nTee', juu' atse'e xkejxp. Ax pan pants atse'e xnumiimp, nyakjoojntykpajknvaps ats je'e ve'e je xaaj ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit. ⁴⁵ Jidu'um tse'e dujatyandi je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajka jep Kunuu'kx Jatyán kujxp: “Je Nte'yame'e dutuk'ixup anañujoma je jayu.” Ax ve'em tse'e, pan pan jaty tse'e dukats'amotunajxtup ats je nTee' jetse'e dujatta juu' je'e ve'e tuk'ixjudup, xnumiindupts ats je'e ve'e.

⁴⁶ Ni pana xa ve'e ats je nTee' duka'ix, je'ejiyi ve'e du'ix pane'e miin yaja naxviijn ku ve'e je Nte'yam maat y'ijt, ax je'ets atse'e. ⁴⁷ Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, pan pan atse'e xjaanchja'vip, jyajejpts je'e ve'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ⁴⁸ Ats xa je'e ve'e je tsapkaaky juu' ve'e joojntykinyajkp. ⁴⁹ Oyam tse'e je mjupit jayu dujakaaydi je maná jem vinva'ajts it kajxm, oo'ktinuts je'e ve'e; ⁵⁰ ax je tsapkaaky tse'e juu' ve'e jem tsapjootm kadaak, ku ve'e pan dutukmajuvuk, ka'a tse'e y'oo'kut. ⁵¹ Ats xa ve'e viinm je tsapkaaky juu' ve'e joojntykinyajkp, je tsapkaaky juu' ve'e jem tsapjootm kadaak. Pan pan tse'e dutukmajuvajkp ats kajx, xa'ma kajxts je'e ve'e jyoojntykinit. Jets je tsapkaaky juu' atse'e nyakup, ats je ntsu'utsts ya'a ve'e, je'e juu' atse'e nmaso'okup je'e kajx jetse'e je jayu dujayejptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

52 Van'it tse'e je israeejlit jayu ñavyaajnidi:

—¿Vintsos ya'a vine'e dutij jets ya'a ve'e ntso'tsumdat?

53 Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, jets pan ka'a ve'e xtukmajuvakta ats ya ntsu'uts jets ats ya nnuu'pun, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp, ka'a tse'e xjayéptat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

54 'Pan pan xa ve'e dutukmajuvajkp ats ya ntsu'uts jets ats ya nnuu'pun, jyajejppts je'e ve'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, ax ats tse'e nyakjoojntypajknvap ku ve'e jye'yat je xaaj ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit. 55 Kux je kaaky je tojxx juu' ve'e duyakjéjip je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, ats ya ntsu'utsts je'e ve'e; jets je uu'k juu' ve'e duyakjéjip je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, ats ya nnuu'punts je'e ve'e. 56 Pan pan tse'e dutukmajuvajkp ats ya ntsu'uts jets ats ya nnuu'pun, yamts je'e ve'e ats nja'vin kajxm y'it, jets atse'e n'it jem je'e jya'vin kajxmpa. 57 Je joojntyk Dios Tee', juu' atse'e xkejxp, je'e kajxts atse'e njoojntyka; nay ve'empa tse'e pan pan atse'e xtukmajuvajkp, ats kajx tse'e jyoojntykivat. 58 Ats xa ve'e je tsapkaaky juu' ve'e jem tsapjootm kadaak; ka ve'emaps atse'e ax jo'n je maná juu' ve'e kyaaydu je mjújpít jáyuda, oo'ktu tse'e óyame'e dujakaaydi. Ax pan pan tse'e dutukmajuvajkp ya tsapkaaky, xa'ma kajx tse'e jyoojntykinit.

59 Jemts ya'a ve'e Capernaum je Jesús je jayu dutuk'ix ku ve'e ñay'amojkijidi jep tsaptujkp.

Je kats je ayook kajx tse'e je jayu dujayepta je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp

⁶⁰ Ku ve'e du'amotunajxti juu' ve'e tuk'íxjudu, van'it tse'e vyaandi numay je jayu juu' ve'e je Jesús dupanajkxtu:

—Tso'ox xa ve'e ooy jětse'e yakkuvákut juu' ya'a ve'e kyajtsp. ¿Pan ya'a n'ite'e majapámjup?

⁶¹ Ñuja'vi tse'e je Jesús jětš vinkojtsjudup naa'kojtsjudupe'e, van'it tse'e dunuujmidi:

—¿Mko'oyja'vidup miits je'e ve'e juu' atse'e tunkats? ⁶² Jětš pan kux'ixta ve'e jětš atse'e kumpet joma atse'e n'ijť, atš, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp, ¿vintsots miits n'ite'e mva'andat? ⁶³ Ka'a xa miitse'e mvinmáýdat jětš je'e atse'e ntijp jětse'e xtso'otstat atš ya ntsu'uts, ni ka'a tse'e mvinmaayduvat jětš je'e atse'e ntijp jětse'e x'oo'ktat atš ya nnuu'pun, je'e atse'e ntijp jětš atse'e xjaanchjavadat. Ax juu'tš atš miitse'e tunvaajnjada, je Espíritu Saantots je'e ve'e jye'e, je'e tse'e je joojntykin duyakjéjip. ⁶⁴ Ax jemts miitse'eda juu' atse'e xkajaanchja'vidup.

Ñuja'vinup tse'e je Jesús van'ítani ku ve'e choo'nduk jětš pan pan jatye'e kajaanchja'vijup, nay ñuja'vivapts je'e ve'e jětš pan je'e ve'e juu' ve'e paajmjínup jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjjudup. ⁶⁵ Jětse'e vyaajñ:

—Je'e kajx xa atse'e tunva'añ jětš ni pana ve'e kya'o'yixju jětš atse'e xnumínut pan ka'a ve'e je Dios Tee' yakminju.

⁶⁶ Van'it tse'e myasookjini numay je jayu juu' ve'e panajkxjup y'ijť, ka'ats je'e ve'e

du'ukmaatvittini. ⁶⁷ Van'it tse'e je Jesús du'amotutuvi je ñumakmejtsk ixpajkpada:

—¿Mnajkxuvaanduvaps miitse'eda?

⁶⁸ Van'it tse'e je Simón Pedro y'atsoojvji:

—Maja Vintsán, ¿pants aatse'e mpanajkxup? Juu' xa mitse'e mkajtsp, je'ets aatse'e xtuknuja'vip je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ⁶⁹ Ta aatse'e njaanchjáva, nnuja'vip aatse'e jets mits je'e ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, je joojntyk Nte'yam je y'Onuk.

⁷⁰ Jetse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—¿Ka átsap miitse'e numakmejtsk nvinkoondu? Jyave'ema tse'e, jem tse'e nuto'k miitsta juu' ve'e jem jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap.

⁷¹ Je Judas Iscariote tse'e tyijp, je Simón je myajntk, kux ñuja'vip je'e ve'e je Jesús jets je Júdase'e paajmjínup jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjjudup, óyame'e je Judas jya'ijit nuto'k je ixpajkpa juu' ve'e numakmejtsk ijttu.

7

Ku je Jesús je y'utsatajk kyajaanchja'vijidi

¹ Távani tse'e ve'em jyaty, van'it tse'e je Jesús vyíduť jem galiléait y'it jootm; ka'a tse'e dutsak jetse'e jem judéait y'it jootm y'ítut kux je jémit jáyuda ve'e yak'oo'kuvaajnjudup. ² Támani tse'e vye'na je xaaj ku ve'e je israeejlit jayu ñay'ojts'atyaknupaajmjidi, ³ van'it tse'e je Jesús je y'utsatajk ña'muxjidi:

—Kadi yaja mtañ, najkxu jem Judea, jets je'e pan pan jatye'e mpanajkxjudup, jetse'e du'íxtuvat juu' jatye'e mtuump. ⁴ Kux pan pan xa ve'e

dutsoj_{kp} j_etse'e kye'ex_{ut} juu' ve'e tyuump, ka'ats j_e'e ve'e ayu'uts juu' d_{ut}ún. Pa_n ti jatye'e mtuump, tón_{uts} jeja anañ_{uj}oma j_e jayu vyinkujk.

⁵ J_e'e kajx tse'e ve'em vyaandi kux ni j_e y'utsat_{aj}ka ve'e kyajaanchja'vijidi. ⁶ Van'it tse'e j_e Jesús ña'muxjidi:

—Ka'anum atse'e xtukkada'aky; ax miitsta, oyvin'itats miitse'e mtukkada'akjada. ⁷ Ka'a xa ve'e nvaat jets miitse'e mkatsókjadat j_e jayu juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup j_e naxviijn_{it} j_e kyo'oy j_e'e; ax ka'ats at_s j_e'e ve'e xtsokta j_e'e kajx ku atse'e j_e tuvakojs_{un} mp_{um} jets ka'a ve'e y'oya juu' ve'e tyoondup. ⁸ Najxtats miitse'e xaajiva; ka'a atse'e ux_{yam} nmujkx kux ka'anum atse'e xtukkada'aky.

⁹ Ku ve'e j_e Jesús ve'em vyaajñ, van'it tse'e jyaa'ktaajñ j_em galiléait y'it jo_{ot}m.

Ku j_e Jesús vye'na joma ve'e j_e myu'israeejlit jayu ñay'ojts'atyaknupaajmjidi

¹⁰ Távani tse'e ñajkxta vye'na j_e y'utsat_{aj}k, van'it tse'e j_e Jesús ñajkxpa xaajiva. Ka'a tse'e ñaajkn_{uke}'xnatajkiji jeja j_e jayu vyinkujk, ap_{uke}'e ñujkx jets ka'a j_e numay jayu ma_{at}. ¹¹ J_em tse'e Jerusalén j_e israeejlit jayu y'íxtiji. Jidu'um tse'e ñavyaajn_{jidi}:

—¿Jomas j_e'e vine'e y'it j_e Jesús?

¹² J_em tse'e j_e numay jayu ñukatsju. J_em tse'e juu' ve'e vaandup: “Oy jayu xa j_e'e.” J_em tse'e juu' ve'e vaandupap: “Ka'a xa j_e'e ve'e y'oyjáyuva, j_e numay jayu ve'e vyin'uu'mp.” ¹³ Ax ni pánats j_e'e ve'e ixna ke'xna kyanukatsju, j_e'e kajx ku ve'e dutsa'agada j_e israeejlit jayu juu' ve'e j_em tso tsuunidup.

14 Kojk va'kxy tse'e je xaaj tyunju vye'na, van'it tse'e je Jesús tyajki jep maja tsaptujkp jetse'e yak'ixpajk'ukvaajñ. 15 Atuva atoki tse'e je israeejlit jayu tyaandi jetse'e ñavyaajnidi:

—¿Vintsos ya'a vine'e ooy juu' dutunnujava?, ka'a tse'e y'ixpuka.

16 Jetse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Je ixpajkun juu' atse'e je jayu ntuk'ixp, ka átsapts je'e ve'e nje'e, je'e je'e ve'e jye'e pan atse'e xkejxp. 17 Pan pan xa ve'e dutonuvaamp juu' ve'e je Nte'yam chajkp, ñujávapts je'e ve'e oy pan je Nte'yam kajx je'e ve'e myin je ixpajkun juu' atse'e je jayu ntuk'ixp uk pan ya n'avintso vinma'yun kajx atse'e juu' nkats. 18 Pan pan xa ve'e je y'avintso vinma'yun kajx juu' dukojtsp, je'e kajxts je'e ve'e ve'em dukats jetse'e je jayu vyintsa'agajat; ax pan pan tse'e dutsojpk jetse'e vintsa'aga y'ítut je'e pane'e kejjup, tyúvamts je'e ve'e juu' ve'e kyajtsp, ni vinxúpats je'e ve'e kyataaya.

19 'Moojyjudu xa ve'e je mjupit jáyuda je Moisés je pava'nun. Ax ni pánats miitse'e juu' ve'e dukutyomp je pava'nun. Pan kuxkutyonda xa ve'e, ka'ats atse'e kuxyak'oo'kuva'anda.

20 Van'it tse'e je numay jayu y'atsoojvjidi:

—Je ko'oyjáyuvap xa ve'e jem mja'vin kajxm. ¿Pánam ijk myak'oo'kuvaajnjup?

21 Jetse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Atuva atoki xa ve'e mtuntanda je'e kajx ku atse'e to'k je jayu nyakjotkadaaky. 22 Ax je Moisés tse'e mpavaajnjudu jetse'e je mpi'k mix ónuk duni'kxmadat dukojmadat je ixta'nun. Ka je'ep je'e ve'e ve'em du'ukvaan, je jyujpit jayu ve'eda.

Je'e kajxts miitse'e je ixta'nun xpaajmjada je pi'k mix ónukta kujyapoo'kxtkunxaajam je'e ve'e. ²³ Pan je'e kajxts miitse'e xpaajmjada je ixta'nun je mpi'k mix ónukta jetse'e ve'em je Moisés je pyava'nun xkutyóndat, kujyapoo'kxtkunxaajam je'e ve'e, ¿tyajxts atse'e xmu'ékjada ku atse'e poo'kxtkun xaaj tunyakjotkada'aky to'k je yaa'tyajjk? ²⁴ Ka'a xa ve'e mtokimpayo'oydat pan vintso ve'e juu' jaty kye'ex, ku ve'e mtokimpayo'oydat, oy tse'e mtokimpayo'oydat, ve'em pan vintso ve'e juu' jaty y'ixuva.

Ku je Jesús du'ava'ni pan vintso ve'e myiijn

²⁵ Jeme'e juu' ve'e jem Jerusalén tsuunidup juu' ve'e nay'amotutúvijidu:

—¿Ka ya'aap je'e vine'e juu' ve'e yak'íxtip jetse'e duyak'oo'kuva'anda? ²⁶ Uxyaja xa ve'e je jayu vyinkujk kyats, ni pana tse'e kyavintsona'muxjju. ¿Ñuja'viduptam vine'e je yakkutojpkpatajk jets je Cristo ya'a ve'e? ²⁷ Ax ka je'epts ya'a ve'e je Cristo, kux nmuja'vimdinup uu'me'eda jets jómit jayu ya'a ve'e; ax ku tse'e je Cristo myiinnit, ni pánats je'e ve'e dukanujávat pan jómit jayu je'e ve'e.

²⁸ Jep tse'e maja tsaptujkp yak'ixpuk vye'na je Jesús. Ku ve'e dumotu vintso ve'e je jayu vya'anda, van'it tse'e makk kyajts, jetse'e vyaajñ:

—X'íxada xa ats miitse'eda, jets mnuja'viduvap tse'e jets jómit jayu atse'e. Ka ya n'avintso vinma'yun kajxap xa atse'e nmiijn, je Nte'yam atse'e xkejxp, je'e juu' ve'e tyúvam juu' dutoomp dukojtsp. Ka'ats miits je'e ve'e x'íxada; ²⁹ ax n'ixats ats je'e ve'e kux jem atse'e ntsaa'n joma ve'e je'e, je'ets atse'e xkejxp.

³⁰ Van'it tse'e du'ukmatsuvaandi; ax ni pana tse'e kyanuxáji, kux ka'anume'e je Jesús tyukkada'akyju vye'na. ³¹ Numay tse'e je jayu jyaanchja'viji jetse'e vyaandi:

—Ya'a xa je'e ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, kux je nuja'vin juu' ve'e tyuump, ka'a ve'e pan viijnk y'o'yixju jetse'e dutónut nuyojk je mújit nuja'vin.

Ku je fariseotajk du'ukkejxti je tsaptakmutoompatajk

jetse'e je Jesús kudumajtsti

³² Y'amotunajxtu tse'e je fariseotajk juu' ve'e je numay jayu kyajtsp, je Jesús dunukotsta, van'it tse'e je'eda maat je tee'tajk je vyintsanda dukejxti je tsaptakmutoompatajk jetse'e je Jesús dumátstat.

³³ Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—Javee'n xa atse'e n'ítut miits maatta, van'itts atse'e nvimpijtnuvat joma ve'e je'e pan atse'e xkejxp. ³⁴ X'íxtadapts ats miitse'eda, ka'ats atse'e x'ukpaattinit; ka'a ve'e m'o'yixjada jetse'e mnajkxtat joma atse'e nnujxk.

³⁵ Van'it tse'e je israeejlit jayu ñay'amotutúvijidi:

—¿Jomas ya'a vine'e ñajkxut jetse'e nkapaatumdat? ¿Jem ya'a vine'e ñajkxut joma ve'e je njáyuvamda chaanada muxim muyam jem je viijnk jayu y'it jootmda jets je'e ve'e duyak'ixpajktuvat? ³⁶ ¿Tis ya'a vine'e tyijp ku ve'e xnuujmimda jidu'um: “X'íxtadapts ats miitse'eda, ka'ats atse'e x'ukpaattinit; ka'a tse'e m'o'yixjada jetse'e mnajkxtat joma atse'e nnujxk”?

Je'e pane'e je maja naaj jo'n jetse'e je joojntykin duyaky

³⁷ Je xaaj juu' ve'e tun'ux'lookip ku ve'e xyaaajtoondi, je'e tse'e dujaa'knumájjip, van'it tse'e je Jesús tyeni, jetse'e makk kyajts, jetse'e vyaajñ:

—Pan pan xa ve'e taatsip, va'ants atse'e xnuminu jetse'e y'oo'kut. ³⁸ Ve'em ax jo'n je Kunuu'kx Jatyán vya'añ: “Pan pan xa atse'e xjaanchja'vip, jem tse'e je'e jyoot jya'vin kajxm pyitsumuxjut je maja naaj jo'n juu' ve'e je joojntykin duyajkp.”

³⁹ Je'ets je'e ve'e tyijp je Jesús jets pan pan jatye'e jaanchja'vijidup, jyayéptaps je'e ve'e je Espíritu Santo jem jya'vin kajxmda, kux ka'anume'e myin vye'na je Espíritu Santo je'e kajx ku ve'e ka'ana je Jesús yakmaja yakjaancha vye'na, je'e je'e ve'e ku ve'e y'oo'kni.

Ku je jayu kijpx je vinma'yun dukajajejpti

⁴⁰ Ku ve'e je Jesús je y'ayook yak'amotunajxy, jem tse'e pan pane'e vaandu:

—Tyúvam xa je'e ve'e jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa ya'a ve'e juu' ve'e kátsani jetse'e myi-innit yaja naxviijn.

⁴¹ Jem tse'e pan pane'e vaanduva:

—Ya'a xa je'e ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit.

Nay jempa tse'e pan pane'e vaanduva:

—¿Vintsose'e je Cristo gyalileaitjáyuvat? ⁴² Ve'em xa ve'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ jets je yakkutoj-kpa David je chaan je kyooj ve'e Criistovap jets

je'me'e Belén kyukajpunat, nay je'e je kajpumpa ve'e jómit jayu ve'e je David y'ijt.

⁴³ Ax ve'em tse'e je numay jayu kijpx je vinma'yun dukajajejpti je Jesús kajx. ⁴⁴ Jem tse'e juu' ve'e matsuvaajnjudup; ax ni pana tse'e kyanuxáji.

Ku je yakkutojkpada je Jesús dukajaanchja'vidi

⁴⁵ Vimpijttinuva tse'e je tsaptakmutoompatajk joma ve'e je fariseotajkta jets je tee'tajk je vyintsanda, van'it tse'e yak'amotutúvidi:

—¿Tyajx tse'e tuxkayakmetsta?

⁴⁶ Van'it tse'e y'atsoovdi:

—¿Ni pana xa ve'e ve'em kyakatsna ax jo'n je'e!

⁴⁷ Van'it tse'e je fariseotajk ña'muxjidi:

—¿Myakvin'aa'nduva miitse'e taav? ⁴⁸ ¿Jadi ta ve'e dujaanchjávada jyapana juu' ve'e xyakkutojkjimdup ukpu je fariseotajk? ⁴⁹ Ax je numay jayu juu' ve'e dukanuja'vidup je Moisés je pyava'nun, ko'oy nukótsanits je'e ve'eda.

⁵⁰ Je Nicodemo juu' ve'e ojts duku'ix koo'ts je Jesús, fariséovats je'e ve'e y'ijtpa. Jidu'um tse'e ña'muxjidi:

⁵¹ —Ve'eme'e je Moisés je pyava'nun vya'añ jets ka'a ve'e nvaat je jayu yaktokimpayo'oyut pan ka'a ve'e yak'amotunaxy jetse'e yaknujávát pan ti ve'e tudutún tudukats.

⁵² Van'it tse'e du'atsoovdi:

—¿Tis, galiléait jáyuva mitse'e? Toonka je Kunuu'kx Jatyán, ve'em tse'e xnujávát jets ni to'ka ve'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa kyapítsum jem galiléait y'it jootm. ⁵³ Van'it tse'e kakje'e jem tyak'am ñajkxtini.

8

*Je ta'axtajk juu' ve'e je navyajkun
duyakvintsa'kintóki*

¹ Je Jesús, jemts je'e ve'e ñujkx Olivos Kopk viindum. ² Je kujápit tun japyji tse'e vyimpijt jep maja tsaptujkp, jep tse'e nujom je jayu ñay'amojkijidi joma ve'e je'e, jets je'e ve'e y'ajxtk, jetse'e duyak'ixpajk'ukvaajñ. ³ Van'it tse'e je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk maat je fariseotajk dutuknuje'ydi je Jesús to'k je ta'axtajk juu' ve'e kyupaadidu ku ve'e je navyajkun dutukmaatyakvintsa'kintóki to'k je yaa'tyajk. Van'it tse'e dupaamdi jeja je jayu vyinkujk ⁴jetse'e je Jesús dunuujmidi:

—Yak'ixpajkpa, ya ta'axtajk xa ve'e tuyakkupaada ku ve'e je navyajkun dutukmaatyakvintsa'kintóki to'k je yaa'tyajk. ⁵Ax ve'em tse'e je Moisés je pyava'nun vya'añ jets yakka'ts'oo'kup je'e ve'e je ta'axtajk pan pane'e ve'em játkip, ¿ax vintsots mitse'e mva'añ?

⁶Ve'em tse'e vyaandi kux y'uktukkats'íxtidupe'e jetse'e ve'em je Jesús kudunuxa'aídi. Van'it tse'e je Jesús vyijntk jetse'e je kya'ónuk dutukjaajy jeja naxkujx. ⁷Ku ve'e je Jesús dujaa'k'amotutúvidi, van'it tse'e tyeni jetse'e ña'muxjidi:

—Pan jem xa miitse'eda juu' ve'e ka tókinax jáyuvap, va'an tse'e muto'k je tsaj duvijtsuku jets ya ta'axtajk duka'achu.

⁸Van'it tse'e vyijntknuva jetse'e jyaaynuva jeja naxkujx. ⁹Ku tse'e du'amotunajxti, van'it tse'e jem jya'vin kajxm duja'vidi jets tókinax jayu je'e ve'edava. Van'it tse'e choo'n'ukvaandini nuto'k

nuto'k, je'e tse'e najkx'ukvaandinu juu' ve'e nuyojk mújit jayu. Távani tse'e choo'nkajxtini vye'na, jetse'e je Jesúsji tyaañ maát je ta'axtajk, ¹⁰ van'it tse'e je Jesús tyeni jetse'e dūnuujmi je ta'axtajk:

—¿Jómase'e y'itta juu' ve'e mnu'aa'nijidup? ¿Ni pana ve'e kyava'añ jetse'e m'oo'kut?

¹¹ Van'it tse'e y'atsoojvji:

—Ni pana xa ve'e.

Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Ni atsa ve'e nkavaampa jetse'e m'oo'kut, najkxnits n'it, ka'a tse'e m'uktokintonnit.

Ve'em xa ve'e je Jesús ax jo'n to'k je kujajpa je kuta'kxpa

¹² Myukojsnuva tse'e je Jesús jado'k nax je jayu, jetse'e dūnuujmidinuva:

—Ve'em xa atse'e ax jo'n to'k je kujajpa je kuta'kxpa juu' ve'e dukujajp dukuta'kxp ya naxvi-ijnit it. Pan pants atse'e xpamiimp, jyajejpnupts je'e ve'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, ni je vin'ita tse'e jeja akoo'ts it jaat kya'ítut.

¹³ Van'it tse'e je fariseotajk ña'muxjidi:

—Viinm xa mitse'e je m'ayook xnukojtspét; ka'ats je'e ve'e tyun.

¹⁴ Jetse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Oyam atse'e viinm je n'ayook nmukojtspét, toompts je'e ve'e, kux nmuja'vinup atse'e joma atse'e ntsaa'n jets joma atse'e nnujcx; ax miitsta, ka'ats miitse'e xnujávada joma atse'e ntsaa'n, ni ka'a tse'e xnuja'viduva joma atse'e nnujcx. ¹⁵ Ni pana xa atse'e nkatokimpayo'oy; ax mtokimpayo'ydupts miitse'e pan vintso ve'e

juu' jaty kye'ex. ¹⁶ Ax pañ tokimpayo'ypts atse'e, pyaatyp y'akeeguipts je'e ve'e, kux ka átsjyape'e tokimpayo'yp, ats je nTee' ve'e juu' atse'e xkejxp, je'ets atse'e nmaattokimpayo'yp. ¹⁷ Ve'em xa ve'e je Moisés je pyava'nun vya'añ jets pañ jeme'e numejtsk juu' ve'e du'íxtup, toompts je'e ve'e je nukojtspejtun. ¹⁸ Numejtskts je'e ve'eda juu' ve'e ats je n'ayook dunukojtspejtup; ats tse'e to'k, jets ats je nTee', juu' atse'e xkejxp, je'e tse'e jado'k.

¹⁹ Van'it tse'e y'amotutúvijidi:

—¿Jómase'e y'it je mTee'?

Jetse'e je Jesús y'atsoojviji:

—Ka'a xa ats miitse'e x'íxada, ni ka'ava tse'e ats je nTee' x'íxada. Pañ kux'íxada xa atse'e, m'íxaiduvapts miitse'e je xyup ats je nTee'.

²⁰ Ku ve'e ve'em vyaajñ, jep tse'e maja tsaptujkp yak'ixpuk vye'na, jep joma ve'e y'ijt je yax apajkinda; ax ni pana tse'e kyamajtsji kux ka'anume'e tyukkada'akyju vye'na.

“Ka'a tse'e m'o'yixjada jetse'e mnajkxtat joma atse'e nnujx”

²¹ Van'it tse'e je Jesús dunuujminuva je jáyuda:

—Najkxup xa atse'e, x'íxtadapts ats miitse'e, jep tse'e mtokin jaatp m'oo'ktat; ka'a tse'e m'o'yixjada jetse'e mnajkxtat joma atse'e nnujx.

²² Van'it tse'e je israeejlit jayu vyaandi:

—¿Tis, naajk'oo'kuvaajnup ya'a vine'e ku ve'e vya'añ jets ka'a ve'e x'o'yixumjada jetse'e nja'mdat joma ya'a ve'e ñajkxut?

²³ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Yájit xa miitse'eda, ax kajxmits atse'e; naxvi-ijnitts miitse'eda, ax ka naxviijnitapts atse'e.

24 Vaants atse'e jets jepe'e tokin jaatp m'oo'ktat, kux pan ka'a xa ats miitse'e xjaanchjávada, ats, juu' ve'e je jayu je tyokin dutuknuvaatsp, jep tse'e tokin jaatp m'oo'ktat.

25 Van'it tse'e du'amotutúvidinuva:

—¿Pants mitse'e?

Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Van'ítani atse'e n'avana ku atse'e nyak'ixpajk'ukvaajñ. 26 Jep xa ve'e may viijn joma kajx ats miitse'e nvaajnjadat jetse'e ntokimpayo'oydat. Je'e pan atse'e xkejxp, tyúvamts je'e ve'e juu' dukats. Ax juu'ts atse'e nkajtsp yaja naxviijn, je'ets je'e ve'e juu' ve'e kyojts jets atse'e n'amotunajxy.

27 Ka'a tse'e je jayu dvinmótudi jets je Dios Tee' je'e ve'e tyijp, 28 je'e kajx tse'e je jayu dunuujmidi:

—Ku xa ats miitse'e xyakkajxmpojtuktat, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp, van'it tse'e xnujávatat jets je'e atse'e juu'am atse'e, jets ka'a atse'e juu' ntun nkats ya n'avintso vinma'yun kajx, je'ejyji atse'e nkajtsp juu' atse'e je nTee' xtuk'ix, 29 je'e atse'e xkejxp. Ats maat je'e ve'e y'it, ni vin'ita xa atse'e xkamasá'ak, kux je'e atse'e ntuump xa'ma juu' je'e ve'e y'oyja'vip.

30 Ku ve'e je Jesús ve'em vyaajñ, numay tse'e je jayu jyaanchja'viji.

Je Nte'yam je y'ónukta jets je ko'oyjáyuvap je y'ónukta

31 Van'it tse'e je Jesús dunuujmi je israeejlit jayu juu' ve'e jaanchja'vijidu:

—Miits xa ve'e ats je n'ixpajkpada pan mjaa'kpanajkxtupe'e juu' atse'e nkajtsp,

³² mnujávadapts miits je'e ve'e je tyuv je'e, jets je tyuv je'e, je'e tse'e myak'ítjadap naspaka.

³³ Van'it tse'e y'atsoojvjidi je cho'oxpajkpada:

—Je Abraham xa aatse'e je chaan je kyooj, ni vin'ita xa aatse'e pan xkayakkutujkja, ¿vintsose'e mva'añ jets naspaka aatse'e n'ítut?

³⁴ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaam-pam atse'e, pan pane'e tokintoomp, jem tse'e je tokin kya'm y'it. ³⁵ Ax je toompa, ka'ats je'e ve'e je kutojkun dujayep jetse'e tyánut jem je kutajk tyak'am, je kutajk je y'onuke'e je kutojkun dujajejpp jetse'e xa'ma kajx jem tyaan-nit. ³⁶ Pan ats xa miitse'e nyak'ijttup naspaka, ats, je Nte'yam je y'Onuk, ka'ats miitse'e je tokin m'ukka'mijidini. ³⁷ Nnuja'vip xa atse'e jets je Abraham je chaan je kyooj miitse'eda; ax xyak'oo'kuvaandupts ats miitse'e je'e kajx ku ve'e xkakuvakta juu' atse'e nkajtsp. ³⁸ Je'e xa atse'e nkajtsp juu' atse'e n'ix ku atse'e je nTee' maat nve'na; ax je'ets miitse'e mtoondup juu' jatye'e je mtee'da mtukna'muxjudu.

³⁹ Van'it tse'e y'atsoovdi:

—Je Abraham xa aatse'e je chaan je kyooj.

Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Pan je Abraham je chaan je kyooj xa miitse'e kum'itta, je'e tse'e je xyup mtoondup juu' je'e ve'e tyoon. ⁴⁰ Njavaajnjidupts ats miitse'e je tyuv je'e juu' atse'e n'amotunajx juu' ve'e je Nte'yam kyojts, ax xyak'oo'kuvaandupts ats miitse'eda. ¡Ni vin'ita tse'e je Abraham ve'em juu' dukatuujn! ⁴¹ Nay je'ejamts miitse'e mtoondup juu' ve'e je mtee'da tyuump.

Van'it tse'e dunuujmidi:

—Ka naaydum ónukap xa aats, to'kji ve'e aats je nTee', je Nte'yamts je'e ve'e.

⁴² Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Pan je Nte'yam xa ve'e kuxTee'ada, kuxtsóktats ats miitse'e, kux jem atse'e ntsaa'n jets atse'e yaja n'it. Ka ya n'avintso vinma'yun kajxapts atse'e nmiijn, je Nte'yam atse'e xkejx. ⁴³ ¿Tyajx tse'e xkavinmótuda juu' atse'e nkajtsp? Je'e kajx xa ve'e kux ka'a atse'e x'amotunaxuva'anda. ⁴⁴ Je ko'oyjáyuvap juu' ve'e dunuvintsanikajxp je ko'oyjayuvaptajkta, je'ets miitse'e mtee'idup, je'ets miitse'e mtoondup juu' je'e ve'e chajkp. Yakjaju'oo'kpa xa je'e ve'e myin vyimpet van'ítani ku ve'e je jayu jyeji'ukvaajñ jets uxym paat, ni vin'ítats je'e ve'e juu' tyuva dukakats. Ku ve'e tyaaya, jye'emts je'e ve'e kyajtsp, kux taayip je'e ve'e, je'e tse'e duyakjéjip nujom juu' jatye'e taay. ⁴⁵ Ax je'ets atse'e nkajtsp je tyuv je'e, ka'ats ats miitse'e xjaanchjávada. ⁴⁶ ¿Pants miits n'ite'e duyaknukexnatákap jets tokin maat atse'e? Pan tyúvats atse'e juu' nkats, ¿tyajxts atse'e xkajaanchjávada? ⁴⁷ Pan pan xa ve'e je Nte'yam je jyayu, je Nte'yam je kyats je y'ayookts je'e ve'e y'amotunajxyp, je'e kajxts ats miitse'e xkah'amotunaxuva'anda kux ka je Nte'yamap miitse'e je jyáyuda.

Jéjanam je Cristo vye'na ka'ana ve'e je Abraham

⁴⁸ Van'it tse'e je myu'israeejlit jayu ña'muxjidi:

—Ve'emam xa je'e ve'e ax jo'n aatse'e nva'añ jets samaariait jayu mitse'e jets jeme'e mja'vin kajxm je ko'oyjáyuvap.

49 Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Ka'a xa ve'e ti ko'oyjáyuvap yam ats nja'vin kajxm, nvintsa'kip xa ats je'e ve'e je nTee', ax ka'ats ats miitse'e xvintsa'agada. ⁵⁰ Ka je'ep atse'e n'ixtip vintso atse'e je jayu xyakmájat, jeme'e to'k pane'e du'ixtip vintso atse'e xyakmájat, ax je'e tse'e tokimpayo'yp. ⁵¹ Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, pan pan xa ve'e dukutyoomp juu' atse'e nkajtsp, ni je vin'itats je'e ve'e kya'o'o'kut.

52 Van'it tse'e je israeejlit jayu y'atsoojvjidi:

—Uxyamts aatse'e va'ajts nmujava jets jeme'e je ko'oyjáyuvap mja'vin kajxm. eo'k xa ve'e je Abraham jets nujom je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, ax jidu'umts mitse'e mva'añ: “Pan pan xa ve'e dukutyoomp juu' atse'e nkajtsp, ni je vin'itats je'e ve'e kya'o'o'kut.” ⁵³ ¿Mjaa'knúmájjip mits vine'e nuyojk jets ka'a ve'e je njujpit jáyuvamda Abraham? eo'knu xa je'e ve'e; oo'ktinuvats je'e ve'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. ¿Pants mitse'e mnatyijju?

54 Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Pan namyájijup xa atse'e viinm, ka'a tse'e ats je nmajin tyun; je'e pan atse'e xyakmájjip, ats je nTee'ts je'e ve'e, nay je'ejjam tse'e juu' miitse'e mtijtup jets mNte'yamidupee'e. ⁵⁵ Ka'ats miits je'e ve'e x'ixada, n'ixats ats je'e ve'e. Pan kunva'añ xa atse'e jets ka'a ats je'e ve'e n'ixa, taayipts atse'e, ve'em ax jo'n miitsta. N'ixamts ats je'e ve'e jets nkutyuumpts atse'e je'e je y'ayook. ⁵⁶ Je Abraham, je mjujpit jáyuda, xoojntkts je'e ve'e ku ve'e

dunuja'vi jets mínup atse'e, ax xoojntkts je'e ve'e ooy ku ve'e du'ix jets atse'e nmiijn.

⁵⁷ Van'it tse'e je israeejlit jayu dunuujmidi je Jesús:

—Ka'anum xa mitse'e mvujxtkupxukmajkjoojnta, ¿m'ixts mits je'e ve'e je Abraham?

⁵⁸ Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, jets ka'ana ve'e je Abraham vye'na, ijtpamts atse'e.

⁵⁹ Van'it tse'e je tsaaj dūvijsukti jette'e du'ukka'ts'oo'kuvaandi; ax ka'a tse'e je Jesús ñaajkke'xji, jeja tse'e je'e y'akujkta ñajxy jette'e pyítsum jep mājā tsaptujkp.

9

Ku je Jesús duyakvin'ixpajkni to'k je yaa'tyajk juu' ve'e viints ke'x

¹ Najxp tse'e je Jesús vye'na, van'it tse'e du'ix to'k je yaa'tyajk juu' ve'e viints ke'x. ² Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk y'amotutúvijidi:

—Yak'ixpajkpa, ¿pan je tyokin kajx tse'e ya yaa'tyajk viints kye'x, je y'avintsō tokin kajx vine'e, ukpu je tyee' je tyaak je tyokin kajx vine'e?

³ Jette'e je Jesús ña'muxjidi:

—Ka je y'avintsō tokin kajxap xa ve'e jets ka je tyee' je tyaak je tyokin kajxap tse'e jette'e viints kye'x, je'e kajx ya'a ve'e ve'em jette'e ñuke'xnatákat juu' ve'e je Nte'yam tyuump.

⁴ Namvaat xa ve'e ya it xyuujuna, tun vinkopkts je'e ve'e jets atse'e ntónut je'e je tyoonk pan atse'e xkejxp; je'ynupe'e je akoo'ts it ku ve'e ni pana

kyoo'k'o'yixjinit jětse'e tyónut. ⁵ Namvaat atse'e n'it yaja naxviijn, ve'emts atse'e ax jo'n to'k jē kujajpa jē kutā'kxpa.

⁶ Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e jē Jesús chuj jeja naxkujx jětse'e yuu'nam jē pi'k mo'ots dupuujm maat jē chuj. Van'it tse'e jē viints jayu jē vyiijn dutukjaa'xy, ⁷ jětse'e dunuujmi:

—Najkxu mnavyimpojini joma ve'e jē naaj naa'páts juu' ve'e Siloé duxaaj. (Jidu'um tse'e kyatsapítsum jē Siloé, Yakkatsuyo'yva.)

Ojts tse'e jē viints jayu ñnavyimpojini, van'it tse'e vyin'ixpajkni jětse'e vyimpijt. ⁸ Pan pan jaty tse'e myujantam myutaktam jēt jē'eda juu' ve'e íxaijidu viints, jē'e tse'e vaandu:

—¿Ka jē'ep ya'a vine'e juu' ve'e tsuunip jē meen du'amótup y'ijt?

⁹ Jem tse'e juu' ve'e vaanduva:

—Jē'e xa ya'a ve'e.

Nay jempa tse'e juu' ve'e vaanduva:

—Ve'em xa ya'a ve'e kye'ex jēt jē'e ya'a ve'e, ax ka jē'epts ya'a ve'e.

Ax viinm tse'e jē yaa'tyajk vyaajñ:

—Átsam xa jē'e.

¹⁰ Van'it tse'e du'amótutúvidi:

—¿Vintsose'e tumvin'ixpajkni?

¹¹ Van'it tse'e jē yaa'tyajk y'atsaajv:

—Jē jayu juu' ve'e Jesús duxaaj, jē'e tse'e yuu'nam jē pi'k mo'ots dupaam jětse'e ats ya nviijn dutukjaa'xy, van'itts atse'e xnuujmi: “Najkxu mnavyimpojini joma ve'e jē naaj naa'páts juu' ve'e Siloé duxaaj.” Najkxts atse'e; ax kuts atse'e nnavyimpojini, vin'ixpajknuts atse'e.

¹² Van'it tse'e du'amotutúvidi:

—¿Jómase'e y'it je jayu?

Van'it tse'e ña'muxjidi:

—Ka'a xa atse'e nnujava.

Ku je fariseotajk duyakmaajntykti je jayu juu' ve'e viints ke'x

¹³ Van'it tse'e duyaknajkxti jeja je fariseotajk vyinkujkta je jayu juu' ve'e viints ke'x, ¹⁴ poo'kxtekun xaajts je'e ve'e vye'na ku ve'e je Jesús je mo'ots dupuujm jetse'e duyakvin'ixpajkni je viints jayu. ¹⁵ Van'it tse'e je fariseotajk du'amotutúvidinuva je yaa'tyajk pan vintso je'e ve'e vyin'ixpajkni. Van'it tse'e y'atsaajv:

—Je mo'ots xa atse'e ya nviijn tyukjaa'x jets atse'e ojts nnavyimpojini, ax íxnupts atse'e úxyam.

¹⁶ Jem tse'e je fariseotajk juu' ve'e vaandu:

—Je jayu juu' ya'a ve'e dutoon, ka je Nte'yamap xa je'e ve'e je jyayu kux ka'a ve'e du'amaa'ya je poo'kxtekun xaaj.

Jetse'e viijnk vyaanduva:

—Ka'a je'e ve'e tyokinaxjáyuva. Pan tókinax jayu xa ve'e kuy'it, ka'ats je'e ve'e kuy'o'yixju jetse'e je mújit nuja'vin dutónut.

Ax ve'em tse'e kijpx je vinma'yun dukajayejpti.

¹⁷ Van'it tse'e du'amotutúvikojtinuva je'e juu' ve'e viints ke'x:

—¿Vintsos mitse'e mnunvaampa je jayu kajx juu' ve'e tumyakvin'ixpajkjini?

Jets je'e ve'e vyaajñ:

—To'k xa je'e ve'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa.

¹⁸ Ax ka'a tse'e je israeejlit jayu dujaanchja'vidi jets viints je'e ve'e y'ijit, van'itnume'e dujaanchja'vidi ku ve'e duvatsoovdi je tyee' je tyaak ¹⁹ jetse'e du'amotutúvidi:

—¿Ya'a ve'e je m'ónuk juu' ve'e mtijtip jets viints kye'x? ¿Vintsos ya'a ve'e uxyam y'ixni?

²⁰ Van'it tse'e je tyee' je tyaak y'atsoojvjidi:

—Nnuja'vinup xa aatse'e jets je n'ónuk aats ya'a ve'e, nay ve'empa jets viintsam ya'a ve'e kye'x; ²¹ ax ka'ats aatse'e nnujava pan vintso ya'a ve'e uxyam y'ixni, ni ka'ats aatse'e nnuja'viva pan pan je'e ve'e je jayu juu' ve'e tuyakvin'ixpajkjini. Amotutúvada viinm, májani xa ya'a, viinm tse'e mtuknujávajadat.

²² Je tsá'aga kajx tse'e ve'em je tyee' je tyaak vyaandi kux ñuja'vidupe'e jets nay'akojsijidu ve'e je israeejlit jayu jets ka'a ve'e du'ukkuvajktinit jep tsaptujkp opyana pan pane'e dukuvajktup jets je Jesuuse'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, ²³ je'e kajx tse'e je tyee' je tyaak jidu'um vyaandi: “Amotutúvada viinm, májani xa ya'a.”

²⁴ Ux'ook tse'e je israeejlit jayu duvatsoovdinuva je yaa'tyajk juu' ve'e viints ke'x, jetse'e dunuujmidi:

—Yakmaja yakjaancha je Nte'yam, ka'a tse'e mtaayat, nnuja'vinup xa aatse'e jets tókinax jayu je'e ve'e.

²⁵ Van'it tse'e du'atsaajv:

—Ka'a xa atse'e nnujava pan tókinax jayu je'e ve'e uk pan ka'a, je'ejyji xa atse'e nnuja'vip jets viints atse'e tun'it, ax íxnupts atse'e uxyam.

²⁶ J̄etse'e du'amotutúvidinuva:

—¿Vintsose'e tumyakvin'ixpukju?

²⁷ J̄etse'e y'atsoovnuva:

—Ta xa atse'e njah'avana, ka'ats atse'e xjaanchjávada. ¿Tyajx tse'e xtsokta j̄ets atse'e n'ava'ninuvat? ¿Mpanajkxuvaanduvap miits j̄e'e vine'e?

²⁸ Van'it tse'e dumukojs'anajxti j̄etse'e dunuujmidi:

—J̄e jayu xa mitse'e mpanujkxp, ax j̄e Moisés j̄e'e'ts aatse'e mpanujkxp. ²⁹ Nnuja'vinup xa aatse'e j̄ets mukojtsju ve'e j̄e Moisés j̄e Nte'yam; ax j̄e jayu, ni j̄e'e'ts aatse'e nkanujava pan j̄omit jayu j̄e'e ve'e.

³⁰ Van'it tse'e j̄e yaa'tyajk y'atsoojvjidi:

—Atuva xa j̄e'e ve'e. Ka'a xa miitse'e xnujávada pan j̄omit jayu j̄e'e ve'e, j̄ets ats j̄e'e ve'e tuxyakvin'ixpajkni. ³¹ Nnuja'vimdinup xa uu'me'e j̄ets ka'a ve'e j̄e Nte'yam du'amotunaxy j̄e t̄okinax jayu, j̄e'e ve'e y'amotunajxyp pan pan jatye'e vinja'vijup vintsa'kijup j̄etse'e dutún juu' ve'e chajkp. ³² Ni vin'ítana xa ve'e kyayakmotu j̄ets jeja ve'e j̄e jayu juu' ve'e duyakvin'ixpajknup pane'e viints ke'x. ³³ Pan ka j̄e Nte'yam kajxap xa ve'e kumyijjn j̄e jayu, ni tíats j̄e'e ve'e kukya'o'yixju j̄etse'e dutónut.

³⁴ Van'it tse'e dunuujmidi:

—Mits, juu' ve'e ooy j̄e t̄okin maat ku ve'e mke'x, ¿mitsts aatse'e juu' xtuk'ixuvaamp?

Ve'em tse'e dukoo'kkuvajktini j̄ep tsaptujkp.

J̄e'eda pan pan jatye'e viints jem jya'vin kajxmda

³⁵ Ku ve'e je Jesús je kats dumotu jets ka'a ve'e y'ukyakkuvajkni jep tsaptujkp je yaa'tyajk juu' ve'e viints ke'x, van'it tse'e ojs dupaa'ty jetse'e dunujmi:

—¿Mjaanchja'vip mitse'e je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp?

³⁶ Jetse'e je yaa'tyajk y'atsoojvji:

—Vaajnjik ats to'k aaj pan pan je'e ve'e jets atse'e njaanchj'avat.

³⁷ Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Ta mits je'e ve'e x'ix, je'e xa atse'e juu' ve'e uxyam mmaatnakyojtsjup.

³⁸ Van'it tse'e je yaa'tyajk je Jesús duvinja'vi duvintsa'ki. Jidu'um tse'e dunujmi:

—Maja Vintsán, njaanchja'vip xa ats mitse'e.

³⁹ Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—Je'e xa atse'e nnumiin yaja naxviijn jets atse'e je jayu je tyokin nyaknukexnatakat, ve'em tse'e je jayu juu' ve'e dukuvajktup jets ijtp'e'e je kyo'oy je'e jem jya'vin kajxmda, je'e tse'e dumasooktinup je kyo'oy joojntykinda jetse'e y'ijttinit oy joot je Nte'yam maat, ve'em tse'e y'ijttinit ax jo'n je jayu juu' ve'e íxtup. Ax je jayu juu' ve'e dukakuvajktup jets ijtp'e'e je kyo'oy je'e jem jya'vin kajxmda, nuyojk mak tse'e je vyinma'yun vyimpijttinit jetse'e dukakuváktat jets ijtp'e'e je kyo'oy je'e jem jya'vin kajxmda, ve'em tse'e y'ijttinit ax jo'n je jayu juu' ve'e viints.

⁴⁰ Jem tse'e je fariseotajk juu' ve'e myaatta vye'na jetse'e du'amotunajxti, van'it tse'e du'amotutúvidi je Jesús:

—¿Tis, viintspa aats vine'e?

⁴¹ Jetse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Jem xa miitse'e mviintsada mja'vin kajxmda kux ka'a ve'e xkuvakta jets ijtp'e je kyo'oy je'e jem mja'vin kajxmda. Pan ka'ats miitse'e kuxnujávada jets ve'em miitse'eda, ka'a tse'e kum'itta jep tokin jaatp. Je'e kajx ku ve'e xkakuvakta jets ijtp'e je kyo'oy je'e jem mja'vin kajxmda, jep tse'e tokin jaatp m'itta.

10

Je naa'tók tukmu'a'ixmojkin

¹Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, pan pan xa ve'e katajkip joma ve'e je naa'tók aka'a jetse'e tyaka viijnk tsov, je mee'tspa je katyee'yvats je'e ve'e. ² Ax pan pan tse'e tajkip joma ve'e je naa'tók aka'a, je carnero vinténivats je'e ve'e. ³ Je jayu juu' ve'e du'ix'ijtp je naa'tók aka'a, je'e tse'e yak'avaatsuxjup jetse'e tyákat. Ax yukmotukajptup tse'e je carnero je vyinténivada, je xyaajamts je'e ve'e tyukmukajtsp je kyarneeroda jetse'e pyítsumda jep naa'tók jaatp. ⁴ Vyintoo'vajkipts je'e ve'e je kyarneeroda ku ve'e duyakpítsum, jetse'e je kyarneero pyanajxjada kux yukmotukajptupe'e je vyinténivada. ⁵ Ka'a tse'e dupanajxxta pane'e kya'ixada, ñojk'óye'e dukuke'ekta, kux yukmotukajptupe'e jets viijnk jayu je'e ve'e.

⁶ Jidu'um tse'e je Jesús tyukmu'a'ixmojkijidi; ax ka'a tse'e duvinmótudi ti ve'e tyijp.

Ve'em xa ve'e je Jesús ax jo'n to'k je oy carnero vinténiva

⁷ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjдинuva:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, ve'em xa atse'e ax jo'n je naa'tók aka'a joma ve'e tyaka je carneeroda. ⁸ Anañujoma tse'e pan pan jatye'e miindu too'vajkp jets ka'a ve'e ats, je mee'tspa jo'nts je'e ve'e y'ijtti, ax ka'a tse'e myajapaajmjidi ats je njáyuda. ⁹ Ve'em xa atse'e ax jo'n je naa'tók aka'a. Pan pan tse'e tajkip joma ve'e ats, tsá'ak tse'e y'ítut, ve'em tse'e y'ítut ax jo'n je carnero juu' ve'e pítsump tajkip joma ve'e je naa'tók jetse'e je jyu'kx dupaa'ty.

¹⁰ 'Je'ejyji xa ve'e je mee'tspa ñumiimp jetse'e myee'tsut, yak'oo'kut, jetse'e yakvintókiyut; ax je'ets atse'e nnumiimp jetse'e je jayu dujajejptinit je joojntykin, pu'uk avaada ve'e dujajejptinit. ¹¹ Ve'em xa atse'e ax jo'n je oy carnero vinténiva. Je oy carnero vinténiva, kyu'oo'kaps je'e ve'e je kyarneeroda. ¹² Ax pan pan tse'e mutoomp je meen kajx, je'e juu' ve'e dukaje'eip je carneeroda, myasooknupts je'e ve'e je carneeroda jetse'e kye'ek ku ve'e du'ix jets jeme'e myets je lobo. Van'it tse'e je lobo je carnero dumach. Juu' tse'e kyamajchp, je'e tse'e yak'anomva'kxyp. ¹³ Je'e kajx xa ve'e je jayu kye'ek kux je meenji je'e ve'e ñutuump, ka'ats je'e ve'e dutoonka je carneeroda.

¹⁴⁻¹⁵ 'Ve'em xa atse'e ax jo'n je oy carnero vinténiva juu' ve'e du'ixa je kyarneeroda jetse'e je kyarneero y'íxaijiduva. Ve'em ax jo'n atse'e je nTee' x'ixa, jets ats je'e ve'e n'íxaiva, nay vanxúpyamts atse'e je njayu n'íxada, jets ats je'e ve'e x'íxaiduva. Ve'em ax jo'n to'k je oy carnero vinténiva duku'oo'ka je kyarneeroda, ve'emts atse'e nku'oo'kat ats je njáyuda. ¹⁶ Njayejpp xa

atse'e je viijnk jáyuda juu' ve'e yaja ka'ijttupna. Tun vinkopkts je'e ve'e jets ats je'e ve'e nyakmiinduvat, xkats'amotunajxtuvapts ats je'e ve'e, ve'emts atse'e n'ijtnit je'e maat ax jo'n je vinténiva juu' ve'e to'k muk ijtp maat je kyarneeroda.

¹⁷ Xtsojkpts atse'e je nTee' kux nmasaakp atse'e je njoojntykin, ve'emts atse'e ntun jets atse'e njoojntykpajknuvat. ¹⁸ Ni pana xa atse'e je njoojntykin xkapajkjat pan joojntykavaamp atse'e, átsamts je'e ve'e nmaso'okup. Njajejpp xa atse'e je kutojkun jets atse'e nmaso'okut, jets njajejppapts atse'e je kutojkun jets atse'e njoojntykpajknuvat. Je nTee' atse'e xmooy ya pava'nun.

¹⁹ Ku ve'e je israeejlit jayu du'amotunajxti juu' ve'e kyojts, ka'a tse'e kijpx je vinma'yun dujajejpti. ²⁰ Numay tse'e vyaandi:

—¿Tyajxse'e x'amotunaxta? Je ko'oyjáyuvap xa ve'e jem jya'vin kajxm jetse'e tıvyinma'yuntókini.

²¹ Jem tse'e juu' ve'e vaanduva:

—Ni pana xa ve'e ve'em kyakats juu' ve'e jem jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap. ¿e'yixjup n'ite'e je ko'oyjáyuvap jetse'e duyakvin'ixpákut je viints jayu?

Ku je israeejlit jayu je Jesús dukakuvajkti

²² Xox aats tse'e vye'na ku ve'e jem Jerusalén dunuxaajtónada je maja tsaptajk. ²³ Jep tse'e maja tsaptujkp je Jesús ñaxy tyaka vye'na joma ve'e je eputsooktkun juu' ve'e Salomón duxaaj, ²⁴ van'it tse'e je israeejlit jayu ñaa'vıttjidi jetse'e ña'muxjidi:

—¿Vin'it paatts aatts mitse'e xyakmejtsvinmáyuť? Pan mítsam xa ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, nukotsu tse'e oy.

²⁵ Jetse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Njavaajnjidu xa ats miitse'eda, ka'ats ats mitse'e xjaanchjávada. Je'e juu' jaty atse'e ntuump ats je nTee' je kyutojkun kajx, va'ajtsts je'e ve'e ñuke'xnatáka jets pan atse'e. ²⁶ Ax ka'ats ats miitse'e xjaanchjávada kux ka'a ats mitse'e njáyuvada, ve'em ax jo'n atse'e tunva'añ, ²⁷ ka'a ve'e ve'em m'itta ax jo'n je carneeroda juu' ve'e duyukmotukajptup je vyinténivada. N'íxats atse'e je njáyuda; xpamiindupts ats je'e ve'eda. ²⁸ Nmooydupts atse'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, ni je vin'ita tse'e kyavintókidat, ni pánats ats je'e ve'e xkapajkjat. ²⁹ Ats je nTee', juu' ve'e dunumajikajxp, je'ets ats je'e ve'e xmooy, ax ni pana tse'e kya'o'yixju jetse'e pyajkuxjut. ³⁰ Ats jets ats je nTee', to'kjits aatse'e.

³¹ Van'it tse'e je israeejlit jayu je tsaaj duvijtsuktinuva jetse'e du'ukka'ts'oo'kuvaandi.

³² Jetse'e je Jesús ña'muxjidi:

—May viijnani xa atse'e ntun juu' ve'e oy ats je nTee' je kyutojkun kajx, ¿ax juu' ya oy to'nun kajxts atse'e xtsaka'atsuva'anda?

³³ Jetse'e je israeejlit jayu y'atsoojvjidi:

—Kuxe'e je Nte'yam tuxvinkojtspét, je'e kajx xa aatts mitse'e ntsaka'atsuva'añ, ka je'e kajxap ku ve'e juu' oy tuxtún. Jayu xa mits, Nte'yam tse'e mnatyijju.

³⁴ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Je Kunuu'kx Jatyán xa ve'e vaamp jets jidu'ume'e je Nte'yam vyaajñ: “Nte'yamda xa miitse'eda.”³⁵ Nnuja'vimdinup xa uu'me'e jets je'e juu' ve'e javyet jep Kunuu'kx Jatyán kujxp, ka'ats je'e ve'e nvaat kyatónjut, jajtytónjup je'e ve'e. Vaan tse'e je Nte'yam jets nte'yamda je'e ve'e je jayu pan pan jatye'e yakmooydu je Nte'yam je kyats je y'ayook.³⁶ Ax je Nte'yamts atse'e apuk xpaam jets atse'e ntónut juu' je'e ve'e chajkp, je'ets atse'e xkejx yaja naxviijn. ¿Vintsots miitse'e mva'anda jets ta atse'e nvinkojtspét je Nte'yam je'e kajx ku atse'e tunva'añ jets je Nte'yam je y'Onuk atse'e?³⁷ Pan ka'a xa atse'e ntun juu' ve'e ats je nTee' tyuump, ka'ats atse'e xjaanchjávadat;³⁸ ax pan ntuump ts atse'e, óyam atse'e xkajaanchjávada, jaanchjávadats je'e juu' atse'e ntuump, ve'em tse'e oy xnujávadat jets yam je'e ve'e ats nja'vin kajxm ats je nTee', jets jem atse'e je'e jya'vin kajxmpa.

³⁹ Jado'k naxts je'e ve'e du'ukmatsuvaandinuva, ax va'któki tse'e.

⁴⁰ Van'it tse'e je Jesús vyimpijtnuva jem jado'k ado'om Jordán maja napa'am. Jem tse'e tyaañ joma ve'e je Juan yaknapet y'ijt too'vajkp.

⁴¹ Numay tse'e je jayu ñunajkxjidi jetse'e vyaandi:

—Ka'a xa ve'e je Juan je maja nuja'vin dutuujn, ax nujom tse'e juu' ve'e kyojts ya jayu kajx, tyúvamts je'e ve'e.

⁴² Jem tse'e numay je jayu dujaanchja'vidi je Jesús.

Ku je Lázaro y'oo'kni

¹ Pajkjup tse'e vye'na to'k je yaa'tyajk juu' ve'e Lázaro duxaaj, jem Betania je'e ve'e kyukajpuna, jem judéait y'it jootm, je y'uts María jets je y'uts Marta je kyajpunda. ² Je Maríats je'e ve'e juu' ve'e ux'o'ok dupaajmji je Maja Vintsán jem tyékum je pa'ajk xoo'kpa naaj jetse'e je vyaajy dutukpa't; je Lázaro, je'ets je'e ve'e y'ajchip. ³ Ax pajkjup tse'e vye'na je Lázaro, je'e kajx tse'e numejtsk je y'uts dukatsunukejxti je Jesús jidu'um:

—Maja Vintsán, pajkjup xa je'e ve'e juu' mitse'e ooy mtuntsajkp.

⁴ Ku ve'e je Jesús du'amotunajxy, van'it tse'e vyaajñ:

—Ka yak'oo'kpa pa'amap xa je'e ve'e tumyachju, je'e kajx xa ve'e ve'em jyaty jetse'e je Nte'yam je myajin je jyaanchin ñuke'xnatákat jetse'e je pa'am kajx ñuke'xnatajkivat ats je nmajin, ats, je Nte'yam je y'Onuk.

⁵ Ax je Jesús, ooy tse'e dutuntsokta y'ijit je Marta maat je y'uts jets je Lázaro. ⁶ Oyam tse'e je kats dumotu jets pajkjupe'e je Lázaro, jaa'ktaan tse'e jamejtsxaaj joma ve'e vye'na. ⁷ Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk dunujmi:

—Ja'mdinuva jem Judea.

⁸ Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk ña'muxjidi:

—Yak'ixpajkpa, uxya námnum xa ve'e je jémit jayu m'ukka'ts'oo'kuvaajnidi, ¿ax mnajkxuvaannuvapts mitse'e jem?

⁹ Jetse'e je Jesús ña'muxjidi:

—¿Tis, ka makmejtsk hoorape'e to'k xaaj dumaada? Pan nto'numdup xa ve'e juu' ve'e

je Nte'yam chajkp, ve'em tse'e n'ijtumda ax jo'n je jayu juu' ve'e yo'yp xuujun, ka'a tse'e jye'pxténa kux yo'ype'e jeja ajajtk it jaat juu' ve'e yaja naxviijn; ¹⁰ ax pan ka'a tse'e nkutyo'numda juu' ve'e je Nte'yam chajkp, ve'em tse'e n'ijtumda ax jo'n je jayu juu' ve'e yo'yp jeja akoo'ts it jaat, je'pxténip tse'e kux je ajajtke'e ka'ijtuxjup.

¹¹ Van'it tse'e jyaa'kvaajñ:

—Je Lázaro, juu' ve'e nmaatnayja'vimjudup, ta tse'e myanaxy, ax najkxuts ats duyakjotviju.

¹² Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk ña'muxjidi:

—Maja Vintsán, pan ta xa ve'e myanaxy, jotkada'akup tse'e.

¹³ Ax je'ets je'e ve'e je Jesús tyijp jets távani ve'e je Lázaro y'aa'k; ax ve'em tse'e je y'ixpajkpatajk vyinmaaydi jets je'e je'e ve'e tyijp ku ve'e je jayu myanaxy.

¹⁴ Van'it tse'e je Jesús va'ajts vya'nuxjidi:

—Ta xa je'e ve'e y'aa'k je Lázaro. ¹⁵ Xoojntkpts atse'e ku atse'e jem tunkave'na ku ve'e tuy'aa'k, kux ve'eme'e nuyojk oy miits kajxta jetse'e ñuyókat je mjaanchja'vinda. Ax ja'muts du'ixumda.

¹⁶ Je Tomás juu' ve'e tyijtup Xeen Onuk, jidu'um tse'e dunujmi je myu'ixpajkpatajk:

—Ja'mda jetse'e ya Jesús nmaat'oo'kumdat.

Je Jesús xa je'e ve'e pane'e je jayu dujoojntykinmooyp

¹⁷ Ku ve'e je Jesús jye'y, maktaxxaaj ítanits je'e ve'e je Lázaro ñaxtajkini vye'na. ¹⁸ Je Jerusalén tse'e myutámip je Betania, kojkm legua naxyts je'e ve'e dumujékuma. ¹⁹ Ax numay tse'e je israeejlit jayu ojts duku'ixta je Marta jets je

María, kojtsjot'amájivats je'e ve'e ñajkxti ku ve'e je y'ajchta y'aa'k. ²⁰ Ku tse'e je Marta je kats dumotu jets je'ype'e je Jesús, van'it tse'e du'anajkxi; je María, jéjats je'e ve'e tyak'aajy tyaañ. ²¹ Ku ve'e je Marta dumaatnavyaatji je Jesús, van'it tse'e dunuujmi:

—Maja Vintsán, pan yaja xa mitse'e kumve'ni, ka'ats atse'e je n'ajch kuy'aa'k. ²² Ax nmuja'vinupts atse'e jets pan ti ve'e m'amótup je Nte'yam, mmojyjupts mits je'e ve'e.

²³ Jetse'e je Jesús ña'muxji:

—Joojntykpajknuvap je'e ve'e je m'ajch.

²⁴ Jetse'e je Marta y'atsaajv:

—Nnuja'vinup xa atse'e jets joojntykpajknuvap je'e ve'e ku ve'e je oo'kpatajk jyoojntykpajktinuvat, je xaaj ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit.

²⁵ Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Ats xa je'e ve'e pane'e je oo'kpatajk duyakjoojntykpajktup, nay atsts je'e ve'eva juu' ve'e je jayu dujoojntykinmooy. Pan pants atse'e xjaanchja'vip, jya'aa'kanamts je'e ve'e, joojntykpajknuvaps je'e ve'e jado'k nax. ²⁶ Nujom tse'e pan pan jatye'e joojntykidup jets atse'e xjaanchjávada, ni je vin'itats je'e ve'e kyoo'k'oo'ktinit. ¿Mjaanchja'vipts mitse'e ve'em?

²⁷ Van'it tse'e je Marta y'atsaajv:

—Ve'em, Maja Vintsán, njaanchja'vip atse'e jets je Cristo mitse'e, je Nte'yam je y'Onuk, juu' ve'e vyinkoon jetse'e myiinnit yaja naxviijn.

28 Ku tse'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e je Marta oĵts duvav je y'uts María. Jidu'um tse'e ayu'uts dunuujmi:

—Ta xa ve'e myets je yak'ixpajkpa, uxem tse'e mnukéxaja.

29 Koojyji tse'e du'amotunajxy, van'it tse'e je María tyeni jetse'e je Jesús dununujkx. 30 Jeena tse'e kajpun pa'ayi vye'na je Jesús, jem joma ve'e je Marta dumaatnavyaatji. 31 Ku ve'e je israeejlit jayu juu' ve'e dukoĵtsjot'amájidup je María jem tyak'am, je'e tse'e du'ixtu je María tyeni jetse'e jatyi pyitsum, van'it tse'e dupanajkxti, ve'eme'e dunasja'vidi jets je Lázaro ve'e najkx dunuya'axy joma ve'e ñaxtajki.

32 Ku tse'e je María jye'y joma ve'e je Jesús, van'it tse'e divinkoxkteni, jetse'e dunuujmi:

—Maja Vintsán, pan yaja xa mitse'e kumve'ni, ka'ats atse'e je n'ajch kuy'aa'k.

33 Ku tse'e je Jesús du'ix jets yaaxtupe'e je María jets je israeejlit jayu juu' ve'e myaatmejtstu, tsaachvinmaay tse'e jetse'e ñavyinma'yunmoojyji.

34 Van'it tse'e du'amotutuvi:

—¿Ómase'e tuxyaknaxtajkidini?

Jetse'e y'atsoojvjidi:

—Maja Vintsán, ja'mu jem jetse'e x'ixut.

35 Yaax tse'e je Jesús. 36 Van'it tse'e je israeejlit jayu vyaandi:

—Ixta vintso ve'e dutuntsak y'ijt.

37 Jem tse'e juu' ve'e vaandu:

—Ya'a juu' ve'e je viints jayu duyakvin'ixpajknu, ¿ka'a tse'e kuy'o'yixji jetse'e je maa'yun kudutuujn jetse'e je Lázaro kukya'aa'k?

Ku je Lázaro jyoojntykpajknuva

³⁸ Van'it tse'e je Jesús ñavyinma'yunmoogyjinuva jetse'e ñaajktámiji joma ve'e ñaxtajki je Lázaro. Aajntkts je'e ve'e y'ijt jetse'e to'k je maja tsaaj du'aku'uju. ³⁹ Jetse'e je Jesús vyaajñ:

—Yakke'ekta je tsaaj.

Van'it tse'e je Marta ña'muxji, je jamy'aaju je y'uts:

—Maja Vintsán, ita xa je'e ve'e xyoo'kpajkni!, kux maktaxxaaj itani je'e ve'e y'aa'k.

⁴⁰ Ax jidu'um tse'e je Jesús ña'muxji:

—¿Ka ve'emap atse'e tunva'añ jets pan mjaanchja'vipe'e, m'ixupts mitse'e je Nte'yam je myajin?

⁴¹ Van'it tse'e je tsaaj duyakkeeki. Van'it tse'e je Jesús jem tsajm tso pyat'ix jetse'e vyaajñ:

—Tata, nkukojsjip ats mitse'e kux atse'e tuxkats'amotunaxy. ⁴² Nnuja'vip atse'e jets xa'ma ats mitse'e xkats'amotunaxy. Je'e kajxts atse'e nva'añ ya numay jayu je y'o'yin kajxta juu' ve'e yájada, jetse'e dujaanchjávadat jets mits atse'e xkejxp.

⁴³ Ku tse'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e mak k kyajts:

—¡Lázaro, pítsumni jep!

⁴⁴ Van'it tse'e pyítsumni je Lázaro juu' ve'e uk'oo'k; vimpídu'tts je'e ve'e je kya'aj je tyek maat je vit jets je vyiijn je y'aaj vituvinmats. Jetse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Nukejva'atsta jetse'e xmaso'oktat jetse'e ñajkxnit.

Ku je israeejlit jayu du'ukkojtsmojkti jetse'e je Jesús kudumajtsi

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Ya'a kajx tse'e numay je israeejlit jayu juu' ve'e je María ojts dukojtsjot'amájada, je'e tse'e dujaanchja'vidu je Jesús ku ve'e du'ixti juu' ve'e tyoon. ⁴⁶ Jem tse'e viijnktava juu' ve'e ojts du'ixta je fariseotajk jetse'e dutukmumaajntykti juu' ve'e je Jesús tyoon. ⁴⁷ Van'it tse'e je fariseotajk ñay'amojkijidi maat je tee'tajk je vyintsanda jets pan pan jatye'e dunumájiduvap jep tsaptujkp, jetse'e vyaandi:

—¿Vintsose'e njátkimdat? Tyuump xa ve'e may je mujit nuja'vin je jayu. ⁴⁸ Pan nyakjajtjindup xa ve'e, anañujoma tse'e jyaanchjávajadat, van'it tse'e je rórait yakkutojkpa myétstat jetse'e duyakkutókidat ya nmaja tsaptajkamda jetse'e xpajkjimdinit ya n'ítamda ya nnaaxamda.

⁴⁹ Ax to'kts je'e ve'e juu' ve'e Caifás duxaaj, je'e juu' ve'e je joojnt ve'nip tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta, je'e tse'e vaan:

—Ka'a xa miitse'e xtinujávada, ⁵⁰ ka'a tse'e xpayo'yduva jets uu'm je n'o'yinamda je'e ve'e ku ve'e to'kji je jayu duku'oo'kat je njáyuvamda jets ka'a ve'e ku ve'e kyutókiyut nujom je israeejlit jayu.

⁵¹ Ax ka je y'avintso vinma'yunapts je'e ve'e ve'em vyaajñ, je'e kajxe'e kuxe'e je joojnt vye'na tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta, je'e kajx tse'e vyaajñ kuxe'e je Nte'yam myoojyji ve'em je vinma'yun, vaan tse'e jets kyu'oo'kape'e je Jesús je israeejlit jayu. ⁵² Ax ka je'ejyap tse'e kyu'oo'kap, kyu'oo'kivap je'e ve'e pan

pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, ve'em tse'e duyaknay'amókajat nujom je Nte'yam je y'ónukta juu' ve'e tsuunidup muxim muyam yaja naxviijn. ⁵³ Je xaajji tse'e du'uknupaajmtkidi je israeejlit jayu juu' ve'e dunumájidup jetse'e kuduyak'oo'kti je Jesús.

⁵⁴ Je'e kajx tse'e je Jesús kyoo'knaajkke'xjini joma ve'e je israeejlit jayu, ñojk'óye'e chaa'n jem judéait y'it jootm jetse'e ñujkx jem kajpun kajxm juu' ve'e Efraín duxaaj, je vinva'ajts it mutam. Jem tse'e y'ijt je y'ixpajkpatajk maatta.

⁵⁵ Tuntáminup tse'e vye'na ku ve'e je israeejlit jayu je pascua xaaj dutóndat. Numay je jayu juu' ve'e tsoo'ndu may viijn, jem tse'e Jerusalén vyimpejtti jetse'e ñaajkva'atsjadat namka'anume'e je pascua xaaj dupaa'ty. ⁵⁶ Y'íxtiduupts je'e ve'e je Jesús. Ku ve'e jep maja tsaptujkp vye'nada, jetse'e ñay'amotutúvijidi:

—¿Vintsos miitse'e mva'anda? Ka'a xa vine'e je Jesús myínut xaajiva.

⁵⁷ Távani tse'e je fariseotajk jets je tee'tajk je vyintsanda dupava'anda jets pan pane'e dunuja'vip joma ve'e y'it je Jesús, jetse'e du'avánadat, ve'em tse'e kuy'o'yixjidi jetse'e kudumajtsti.

12

To'kje ta'axtajk dupaajmji je pa'ajk xoo'kpa naaj je Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ Jatojtuk xaaj tse'e kya'it vye'na jetse'e je pascua xaaj dupaa'tut, van'it tse'e je Jesús ñujkx jem Betania, jem joma ve'e chuuna je Lázaro

juu' ve'e yakjoojntykpajknuva. ² Jem tse'e je a'ox duyak'o'yidi je Jesús kajx, je Marta tse'e patto'nip; je Lázaro jets je javyaa'kxtajk, jem tse'e dumaat'a'óxidi je Jesús. ³ Van'it tse'e je María duyaknujx kojkm litro jo'n je pa'ajk xoo'kpa naaj jetse'e dupaajmji jem je Jesús tyékum. Va'ajts tsóvaxts je'e ve'e je pa'ajk xoo'kpa naaj jets tum je nardo aajy ojts pum. Van'it tse'e je vyaajy dutukpa't je Jesús je tyek. Nujom tse'e je tajk pya'ajkxoo'kpajkkujx. ⁴ Van'it tse'e je Judas Iscariote kyajts, je Simón je myajntk, nuto'k je numakmejtsk ixpajkpada, je'e juu' ve'e je Jesús dupaamnup jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjudup. Jidu'um tse'e vyaajñ:

⁵ —¿Tyajx tse'e nuyojk oy tukyayaktaa'k ya pa'ajk xoo'kpa naaj ax jo'n je meen juu' ve'e to'k joojnt numutún jetse'e je ayoova jayu kuyakmooydi?

⁶ Ax ve'em tse'e je Judas ñatyijji jets je'e kajxe'e ve'em vyaajñ kux je ayoova jayu ve'e tyukma'tp; ax ka'a tse'e, ve'em tse'e vyaajñ kux mee'tspe'e, je'e tse'e duka'mip je apajkin joma ve'e je meen dujayepta, jepji tse'e dupukán juu' ve'e jep pyaamdudup. ⁷ Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Masoku, kyoojnuk xa ya'a ve'e taav jetse'e tudu'apaamduka ats je nnunaxtajkin. ⁸ M'ittap xa miitse'e xa'ma je ayoova jayu maatta; jets ats, ka'ats atse'e n'itut xa'ma miits maatta.

Ku je tee'tajk du'ukkojtsmojkti jetse'e je Lázaro kuduyak'oo'kti

⁹ Numay tse'e je israeejlit jayu dunuja'vidi jets jeme'e Betania je Jesús; najkxtu tse'e jem,

ka je Jesús kajxyap, je'e kajxpa ve'e jetse'e je Lázaro du'íxtuvat, je'e juu' ve'e je Jesús yakjoojntykpajknuva ku ve'e y'uk'aa'k. ¹⁰ Van'it tse'e je tee'tajk je vyintsán dukojtsmojkti jetse'e kuduyakjay'oo'kjuduva je Lázaro ¹¹ je'e kajx ku ve'e numay je israeejlit jayu myasookjidini jetse'e je Jesús dujaanchja'vidi.

Ku je Jesús tyajki jep Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Je ku'óxit tse'e je numay jayu juu' ve'e ojtstu jem Jerusalén pascua xaajiva, je'e tse'e je kats dumótudu jets je'yavaampe'e je Jesús jem jerusaleenit kyajpun kajxm, ¹³ van'it tse'e dupapajkti je tuuxux aajy jetse'e du'anajkxidi je Jesús, mak tse'e jidu'um kyojstsi:

—¡Yakmaja yakjaancha xa ve'e je Nte'yam y'ijtnit! ¡Yak'oñukojtsip xa ya'a ve'e ya Israeejlit Jayu Yakkutojka juu' ve'e miimp je Maja Vintsán kajx!

¹⁴ Van'it tse'e je Jesús duyakjay'íxtiji to'kje burro, jetse'e dutuktsuuni, ve'em ax jo'n je Kunuu'kx Jatyán vya'añ:

¹⁵ Kadi mtsa'agada, jerusaleenit jáyuda, ixta jets jeme'e burro ni'kxm jye'ya je myakkutojkipada.

¹⁶ Ka'a tse'e duvinmótudi je y'ixpajkpatajk juu' ve'e toojnju kojtsju; távani ve'e je Nte'yam duyakmaja duyakjaancha vye'na je Jesús, van'it tse'e dujaa'myejtsti jets ve'eme'e tyoojnji kyojtsji nujom juu' ve'e ijtp je Jesús kajx jep Kunuu'kx Jatyán kujxp.

17 Je numay jayu juu' ve'e ijttu je Jesús maat van'it ku ve'e duyaxpítsum je Lázaro joma ve'e y'uknaxtajki jetse'e duyakjoojntykpajknuva ku ve'e y'uk'aa'k, je'e tse'e myaajntyktu juu' jatye'e y'ixtu. 18 Numay tse'e je jayu du'anajkxidi je Jesús kux myótudu ve'e je maja nuja'vin juu' ve'e tyoon maat je Lázaro. 19 Van'it tse'e je fariseotajk ñavyaajnidi:

—Íxtats n'it jets ka'a ve'e y'oya juu' ve'e njatonuva'numdup, nujom xa ve'e je jayu tyumpanujkxju.

Ku je jayu juu' ve'e ka je israeejlitap, je'e tse'e du'ixtidu je Jesús

20 Je'yduva tse'e xaajiva je jayu juu' ve'e ka je israeejlitap jem Jerusalén, je Nte'yamts je'e ve'e vyinjavavaandup vyintsa'agavaandup. 21 Van'it tse'e je jayu dūvinkutámidi je Felipe, betsáidait jayu je'e ve'e, jem galiléait y'it jootm, jetse'e dumunoo'kxtkti. Jidu'um tse'e dunūujmidi:

—Je Jesús xa aatse'e nja'ixuvaampy.

22 Van'it tse'e je Felipe ojts dūvaajñja je Andrés, jetse'e numejtsk ojts dūvaajnjada je Jesús. 23 Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Távani xa ve'e je tiempo jye'yni jets atse'e ntsaachpaatnit jetse'e ats je nmajin ñuke'xnatákat, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp. 24 Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, pan ka'a xa ve'e to'k je trigo taamt ñaxkada'aky jeja naxkujx, jetse'e myux, jetse'e vyintókini je pi'k trigo taamt juu' ve'e tuy'it, to'k je trigo pajkjamts je'e ve'e y'ítut; ax pan vintókipts je'e ve'e je'e kajx ku ve'e myux, ta'map

tse'e ooy. ²⁵ Pan pan xa ve'e nuyojk dutsojpk je ñaxviijnit joojntykin jets ka'a ve'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, yakvintókiyupts je'e ve'e; ax pan pan tse'e dumasooknup je ñaxviijnit joojntykin kuxe'e dutsak nuyojk je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, jyayejpnupts je'e ve'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ²⁶ Pan pan tse'e dutsojpk jets atse'e xmutónut xmupákut, va'ants atse'e xpaminu; pan jómats atse'e n'it, jéjats je'e ve'e y'ijtpat. Pan pan xa atse'e xmutoomp xmupajkp, mo'ojyupts je'e ve'e je majin ats je nTee'.

Ku je Jesús du'ava'ni je y'oo'kun

²⁷ 'Ooy xa atse'e ntunnavyinma'yunma'aju. ¿Vintsos atse'e kunva'añ? ¿Va'anup ats vine'le: "Tata, kadi xyakjaty jets atse'e xtukkada'akut ya tsaachpaatun"? Ka'a xa atse'e ve'em nva'anut kux ya'aam atse'e nnumiimp. ²⁸ Tata, va'an tse'e dutunju jetse'e je jayu mvinjávajat mvintsagajat.

Van'it tse'e to'k je ayook yakmotu juu' ve'e jem tsapjootm tsoo'mp. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Ta atse'e ntun juu' atse'e je jayu xtukvinja'vip xtukvinta'kip, njaa'któnuups atse'e juu' atse'e je jayu xjaa'ktukvinjavap xjaa'ktukvinta'agap.

²⁹ Je numay jayu juu' ve'e jem ijttu jetse'e du'amotunajxti, je'e tse'e vaandu jets je añu ve'e yaax, jem tse'e juu' ve'e vaanduva:

—To'k xa ve'e je angeles tumyukatsju.

³⁰ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Ka ats kajxap xa ve'e ya ayook tuyakmotu, miits kajxta ya'a ve'e. ³¹ Uxyam tse'e yak'ixut pan tyajxe'e je tsaachpaatun yakmooydinit

je jayu juu' ve'e dukakuvajktup je Nte'yam, uxuyamts atse'e mpavojpniit je ko'oyjáyuvap juu' ve'e duyakkutojkjip je jáyuda juu' ve'e je Nte'yam dutso'oxpajktup. ³² Ku atse'e xyakkajxmpojtuktat, van'itts atse'e nujom je jayu nvóvut jetse'e y'ijttinit joma ve'e ats.

³³ Je'e tse'e je jayu tyukvinmōtu jets vintsō ve'e y'oo'kut ku ve'e ve'e'n je it ñáxut. ³⁴ Ax van'it tse'e je numay jayu y'atsoojvjidi:

—Ve'em xa aatse'e n'amotunajxy jep Kunuu'kx Jatyán kujxp jets xa'ma kajxe'e je Cristo jyoojntykinit, ¿ax vintsōts mitse'e mva'añ jets tun vinkopk je'e ve'e jets mitse'e m'oo'kut ku ve'e je jayu myakkajxmpojtuktut? Pan m'oo'kp xa mitse'e, ka mítsapts je'e ve'e je Cristo. ¿Ti jayu ve'e mnatyijju juu' ve'e nupaamduka ijtp?

³⁵ Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Ve'em xa atse'e ax jo'n to'k je kujajpa je kuta'kxpa. Jaa'k'ítup xa atse'e miits maatta jave'e'n. Yo'oyda namvaate'e xmaadada je kujajpa je kuta'kxpa, ve'em tse'e mkapaa'tjadat je akoo'ts it, kux pan pane'e yo'yp jeja akoo'ts it jaat, ka'ats je'e ve'e dunujava pan joma tsō ve'e ñujkx. ³⁶ Jaanchjávada ats namvaat atse'e n'it miits maatta, ve'em tse'e m'íttat ax jo'n je jayu juu' ve'e jeja ajajtk it jaat yo'yp.

Ku tse'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e chaa'n, ka'ats je'e ve'e ñaajknuke'xnatajkiji.

Je'e pan tyajx kajxe'e je israeejlit jayu je Jesús dukajaanchja'vidi

³⁷ Jyatoon tse'e je Jesús may je mújit nuja'vin jeja je jayu vyinkujkta, ax ka'a tse'e je jayu

jyaanchja'vijidi. ³⁸ Van'it tse'e tyoojnji je ayook juu' ve'e jyaay je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Isaías. Jidu'um tse'e dujaajy:

Maja Vintsán, ¿pan tse'e dujaanchja'vip juu' aatse'e n'ava'nip, pane'e tuxyaknuke'xnatajkija je mkutojkun? Jidu'um tse'e dujaajy.

³⁹ Ax ve'em tse'e kya'o'yixjidi jetse'e dujaanchjavadat je Jesús kux jaayva ve'e je Isaías jidu'um:

⁴⁰ Je Nte'yam xa ve'e paajmjudu viints jets makk je kyuvajkta, ve'em tse'e juu' duka'ixtat jetse'e juu' dukavinmótudat, ka'ats atse'e xnuminuva'andat jets atse'e nyakjotkada'aktat.

⁴¹ Je'e kajx tse'e ve'em dujaajy je Isaías kux y'ixe'e je Jesús je myajin jetse'e je Jesús du'ava'ni.

⁴² Jyave'ema tse'e, numay tse'e je israeejlit jayu juu' ve'e dunumájidup, je'e tse'e dujaanchja'vidu je Jesús; ax ka'a tse'e je jayu dutuknuja'vidi kux cha'kidupe'e je fariseotajk je'e kajx ku ve'e kyoo'kyakkuvajktinit jep tsaptujkp; ⁴³ nuyojke'e dutsokta je majin juu' ve'e je jayu moojyjudup jets ni ka'a ve'e je majin juu' ve'e je Nte'yam yajkyp.

Je Jesús je kyats je y'ayook kajxe'e je jayu yaktokimpayo'ynit

⁴⁴ Van'it tse'e je Jesús makk kyajts, jetse'e vyaajñ:

—Pan pan xa atse'e xjaanchja'vip, ka átsjyapts je'e ve'e xjaanchja'vip, jyaanchja'vivapts je'e ve'e ats je nTee', juu' atse'e xkejxp. ⁴⁵ Pan pants atse'e x'ixp, y'ixpaps je'e ve'e pan atse'e xkejxp. ⁴⁶ Ve'em

ax jo'n je kujajpa je kutá'kxpa, ve'emts atse'e nmi-
 ijn yaja naxviijn; pan pants atse'e xjaanchja'vip,
 ka'a tse'e tyánut jeja akoo'ts it jaat. ⁴⁷ Ax pan
 pan tse'e du'amotunajxp ats je nkats je n'ayook
 jetse'e dukamajapum, ka ats kajxaps je'e ve'e
 yakmooynit je tsaachpaatun juu' ve'e xa'ma kajx
 ijtnup, kux ka je'ep xa atse'e nnumiimp yaja
 naxviijn jets atse'e je jayu nmooynit je tsaach-
 paatun juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup, je'e ve'e jets
 atse'e je jayu nmooynit je joojntykin juu' ve'e
 xa'ma kajx ijtp. ⁴⁸ Pan pan xa atse'e xkakuvajkp
 jetse'e dukakuvuk juu' atse'e nkajtsp, jemanits
 je'e ve'e juu' kajx je'e ve'e yakmooynit je tsaach-
 paatun juu' ve'e xa'ma kajx ijtnup; je'e juu' atse'e
 nkajtsp, je'e kajx tse'e ve'em jyajtnit je xaaj ku ve'e
 je jayu yaktokimpayo'ynit. ⁴⁹ Kux ka ya n'avintso
 vinma'yun kajxap xa atse'e juu' nkats, ats je nTee',
 juu' atse'e xkejxp, je'ets atse'e xtukpavaan juu'
 atse'e nkajtsp. ⁵⁰ Ax nmuja'vipts atse'e jets juu'
 ve'e ats je nTee' pyavaampy, yajkypts je'e ve'e je
 joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. Ax ve'em tse'e,
 pan juu'ts atse'e nkajtsp, ve'emts ats je'e ve'e nkats
 ax jo'n atse'e je nTee' xnuujmi.

13

Ku je Jesús dupakpuj je y'ixpajkpatajk

¹ Jado'k xaajji tse'e kya'it jetse'e je pascua
 xaaj dupaa'tut, je xaaj ku ve'e je israeejlit
 jayu dujaa'myétsta vintso ve'e je Nte'yam ojts
 duyakpítsumni je jyujpit jáyuda jem Egipto.
 Ñuja'vi tse'e je Jesús jets ta ve'e dupaatni pan
 vin'ite'e dumasooknit ya naxviijnit it jetse'e

vyimpijtnuvat joma ve'e je Tyee'. Chojkam je'e ve'e je jyayu juu' ve'e yaja naxviijn, ax uxyam tse'e duyaknuke'xnatáka jets ooje'e dutuntsak.

²⁻³ Távani tse'e je Satanás duyakvinmama'yaty vye'na je Judas Iscariote, je Simón je myajntk, jetse'e je Jesús dupaamnit jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjudup. Nujavi ve'e je Jesús jets jeme'e chaa'n joma ve'e je Nte'yam jets najkxnuvape'e jem, jetse'e je Tyee' myokyajxi je kutojkun. Ajxtktup tse'e vye'nada a'óxiva, ⁴ van'it tse'e je Jesús tyeni, je vyitani'kx duyakkeek, jetse'e ñatyuktiintsoojmji jado'k je vit. ⁵ Van'it tse'e je tsoxk naaj du'ate'mi jem apajkin jootm jetse'e dupakpoj'ukvaajñ je y'ixpajkpatajk, jetse'e duyaktaatsni je tyekta maat je vit juu' ve'e natyuktiintsoojmju.

⁶ Ku tse'e je Simón Pedro dutukje'y jetse'e dupakpójut, van'it tse'e je Pedro vyaajñ:

—Mits, Maja Vintsán, ¿mits atse'e xpakpojuvaamp?

⁷ Jetse'e je Jesús y'atsaajv:

—Ka'a ve'e xnujava ti atse'e ntuump; ux'ooknum tse'e xnujávát.

⁸ Ax jidu'um tse'e je Pedro ña'muxji:

—Ni je vin'ita xa ats mitse'e xkapakpójut.

Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Pan ka'a xa ats mitse'e mpakpuj, ka'a tse'e tii x'ukjajejpnit ats maat.

⁹ Jetse'e je Simón Pedro y'atsaajv:

—Pan ve'emame'e, Maja Vintsán, ka ats ya ntékjap tse'e mpójup, pojpa to'k aaj ats ya nka'aj jets ats ya nkuvajk.

¹⁰ J̄etse'e j̄e J̄esús ña'mux̄ji:

—Pan pan xa ve'e tsi'ivani, ka'a tse'e vyinkopka j̄etse'e jyaa'kva'atsut, j̄e tyekji ve'e, kux va'ajtsani ve'e nujom. Mva'ajtsani xa miitse'eda, óyame'e kyah'anañujoma.

¹¹ J̄e'e kajx tse'e vyaajñ j̄ets ka'a ve'e anañujoma vya'ajtsada kux ñuja'vinup j̄e'e ve'e j̄ets pane'e paajmj̄inup j̄em j̄e j̄ayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkj̄udup.

¹² Ku ve'e dupakpoj̄kaj̄xti, van'it tse'e j̄e J̄esús j̄e vyitani'kx dupaamnuva, j̄etse'e y'aj̄xtknuva a'óxiva, j̄etse'e dunuuj̄midi:

—¿Mvinmótudu tse'e taav juu' ats miitse'e tuntooj̄njada? ¹³ Miits atse'e xtijtup Yak'ixpaj̄kpa j̄ets Maja Vintsán, pyaatyp y'akeeguipts j̄e'e ve'e j̄etse'e ve'em xkótstat, kux j̄e'em xa atse'e; ¹⁴ ax pan atsts miitse'e tumpakpoj̄ta, ats, j̄e m̄Maja Vintsanda j̄ets j̄e m̄Yak'ixpaj̄kpada, ve'em tse'e dutsoj̄kpa j̄etse'e mnapyakpoj̄j̄uduvat to'k jado'k. ¹⁵ Ve'em ats miitse'e tuntooj̄njada ax jo'n j̄e toompa dumutún j̄e vyintsán; tonda tse'e ve'em to'k jado'k. ¹⁶ Tyúvam xa ats miitse'e nnaaj̄mada, vaampam atse'e, j̄ets ni pan toompa ve'e ve'em dukanumaja ax jo'n j̄e vyintsán, j̄ets ni pan kukátsiva ve'e ve'em dukanumaja ax jo'n j̄e'e juu' ve'e kej̄xjup; nay ve'empats miitse'eda, ka'a ve'e xnumáj̄ada ax jo'n ats. ¹⁷ Pan mnuja'vidup xa ya'a ve'e j̄etse'e xkutyóndat, xoon tse'e m'ij̄ttinit.

¹⁸ 'Ka anañuj̄omap ats miitse'e ntij̄ta, nnuja'vinup xa atse'e pan pan jaty atse'e nvinkoon, kux nupaamdükani j̄e'e ve'e j̄etse'e tyónj̄ut j̄e Kunuu'kx Jatyán juu' ve'e vaamp

jets vintso atse'e njátut. Jidu'um tse'e vya'añ: "Je'e juu' atse'e nmaatkaayp nmaat'uukp, je'ets atse'e xnuva'kumpijtnup." Jidu'um tse'e vya'añ. ¹⁹ Too'vajkp xa atse'e n'ava'ni jets je'e atse'e, jets ku ve'e tyónjut, van'it tse'e xjaanchjavadat jets je'em atse'e juu' atse'e nkojts. ²⁰ Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, pan pane'e dukuvajkp je'e pan atse'e nkejxp, ve'emts je'e ve'e ax jo'n atse'e kuxkuvujk; ax pan pants atse'e xkuvajkp, ve'emts je'e ve'e ax jo'n kudukuvujk pan atse'e xkejxp.

Ku je Jesús du'ava'ni jets je Júdase'e pámjup jem je jayu kya'm

juu' ve'e tso'oxpajkjudup

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ Ku ve'e ve'em je Jesús vyaajñ, navyinma'yunmooyju tse'e ooy jetse'e va'ajts juu' dukajts:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, jets nuto'ke'e miitsta, je'ets atse'e xpámup jem je jayu kya'm juu' atse'e xtso'oxpajktup.

²² Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk ñavyin'ix'apítsumjidi to'k jado'k kux ka'a ve'e dunujávada pan pane'e yaktijp. ²³ To'k je ixpajkpa juu' ve'e je Jesús ooy tyuntsojk, jeja tse'e je'e pya'ayi kyay. ²⁴ Van'it tse'e je Simón Pedro vya'muxji jetse'e je Jesús du'amotutúvat pan pane'e tyijp. ²⁵ Van'it tse'e ñamyaj'aa'kpejtji jeja je Jesús kyakaviijn, jetse'e du'amotutúvi:

—Maja Vintsán, ¿pants je'e ve'e?

²⁶ Jetse'e je Jesús y'atsaajv:

—Va'an ats ya tsapkaaky duyakmuju; ax pan pants atse'e nmooyp, je'ets je'e ve'e.

Ax ku tse'e je tsapkaaky duyakmuj, van'it tse'e dumoojy je Judas, je Simón Iscariote je myajntk. ²⁷ Távani tse'e yakma'a vye'na, van'it tse'e je Satanás tyajki jem jya'vin kajxm, jetse'e je Jesús ña'muxji:

—Pan ti ve'e mtonuvaampy, jatyji tse'e tonu.

²⁸ Ax ni pana tse'e dukanuja'vi juu' ve'e jem kaaydup vye'na jets pan tyajxe'e ve'em dunuujmi. ²⁹ Je Judas tse'e je meen dukoojnukp, je'e kajx tse'e jem juu' ve'e vinmaaydu jets je'e ve'e je Jesús tyijp jets je pascua xaaj ve'e najkx dupatjoya ukpu je ayooova jayu ve'e najkx duma'a juu'. ³⁰ Ku ve'e je Judas dukaaajn je tsapkaaky, van'it tse'e pyítsumni. Koo'tsani tse'e je it vye'na.

Je nam pava'nun

³¹ Távani tse'e je Judas pyítsumni vye'na, van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—Uxyam tse'e nukexnatáka tyánut ats je nmajin, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp, uxyam tse'e nukexnatáka tyaampat je Nte'yam je myajin je jyaanchin ats kajx. ³² Ax pan nukexnatáka tse'e tyañ je Nte'yam je myajin je jyaanchin ats kajx, viinm tse'e je Nte'yam duyaknukexnatákat ats je nmajin. Tun vee'njits ya'a ve'e ya it ñáxut jetse'e tyónjut kyótsjut. ³³ Onukta, tun javee'nji xa atse'e njaa'k'ítut miits maatta. X'íxtadap xa atse'e; ax nay vanxúpyyam tse'e ax jo'n atse'e nnuujmidi je israeejlit jayu juu' ve'e uu'm maat ka'ijttup, vanxúpyyamts ats miitse'e nnuujmiduva: Ka'a xa ve'e m'o'yixjada

jetse'e mnajkxtat joma atse'e nnujkk. ³⁴ Ya nam pava'nun ats miitse'e nyaktaajnidup: Nachokjada to'k jado'k. Ve'em ax jo'n ats miitse'e tuntsokta jo'n, ve'emts miitse'e mnachokjadat to'k jado'k. ³⁵ Pan mnachojkjjudup xa ve'e to'k jado'k, ñujavadap tse'e anañujoma je jayu jets ats je n'ixpajkpatajk miitse'eda.

Ku je Jesús du'ava'ni jets je Pedro ve'e kanatyukpákjup

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ Van'it tse'e je Simón Pedro y'amotutúviji:

—Maja Vintsán, ¿jomase'e nnujkk?

Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Joma xa atse'e nnujkk, ka'a tse'e uxyam m'o'yixju jets atse'e xpatsoo'nut, ux'ooknume'e.

³⁷ Van'it tse'e je Pedro ña'muxji:

—Maja Vintsán, ¿tyajxts atse'e xka'o'yixjunum jets ats mitse'e mpatsoo'nut? Nayja'vijup xa atse'e jets atse'e n'oo'kut mits kajx.

³⁸ Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—¿Mnayja'vijupe'e jetse'e m'oo'kut ats kajx? Tyúvam xa ats mitse'e nnujma, vaampam atse'e, ka'anume'e je na'atseev y'aya'axy vye'nat, mutoojk náxipts ats mitse'e xkanatyukpukju vye'nat.

14

Ni pana ve'e kyaje'ya joma ve'e je Dios Tee' pan ka'a ve'e je Jesús dujaanchjáva

¹ Kadi mnavyinma'yunmo'ojada. Jaanchjávada je Nte'yam, jaanchja'viduvats ats. ² Jem ats je nTee' tyak'am, jem xa ve'e ooy je it tyunjatyju joma ve'e je jayu chaanat; pan ka'a ve'e

kuvye'ema, tats ats miitse'e je xyup nvaajnjada. Ax najkxuts ats je it du'apaamduka joma ve'e m'ijttinit. ³ Ax kuts ats miitse'e najkx je it n'apaajmtkijada, van'itts atse'e nmiinnuvat jets ats miitse'e min nyaktsoo'ndini, ve'em tse'e jem m'ijttuvat joma ve'e ats. ⁴ Mnuja'vidup xa miitse'e joma atse'e nnujkk, mnuja'viduvap tse'e je too'.

⁵ Van'it tse'e je Tomás ña'muxji:

—Maja Vintsán, ka'a xa aatse'e nnujava pan joma mitse'e mnujkk, ¿vintsots aatse'e nnujávats je too'?

⁶ Jetse'e je Jesús y'atsoojvi:

—Ve'em xa atse'e ax jo'n to'k je too', ats kajx tse'e je jayu jye'ya joma ve'e je Nte'yam, ats kajx tse'e je jayu dunujava je tyuv je'e, ats kajx tse'e je jayu jyoojntyka, ni pana ve'e jem kyaje'ya joma ve'e ats je nTee' pan ka'a atse'e xjaanchjáva.

⁷ Pan kux'íxada xa ats miitse'eda, kux'íxaiduvats miitse'e ats je nTee'; ax m'íxada tse'e uxyam, jets ta tse'e x'ixta.

⁸ Van'it tse'e je Felipe ña'muxji:

—Maja Vintsán, tuk'ixus aats to'k aaj je mTee', je'ets aatse'e ntukjotkada'akup.

⁹ Jetse'e je Jesús y'atsoojvi:

—Mits, Felipe, jékani xa atse'e n'it miits maatta, ¿ka'anum ats mitse'e x'ixa? Pan pan xa atse'e x'ixp, y'ixpaps je'e ve'e ats je nTee'. ¿Ax tyajxts ats mitse'e x'amotu jets ats miitse'e ntuk'íxtat ats je nTee'? ¹⁰ ¿Ka'a mitse'e xjaanchjáva jets jem atse'e je nTee' jya'vin kajxm n'it jets yam je'e ve'e ats nja'vin kajxm y'ijtpa? Juu' jaty atse'e nkajtsp, ka ya n'avintso vinma'yunapts ats je'e ve'e nkats. Ats je nTee', juu' ve'e ijtp yam ats

nja'vin kajxm, je'e tse'e dutoomp juu' jaty atse'e ntuump. ¹¹ Jaanchjávada jets jem atse'e je nTee' jya'vin kajxm n'it, jets ats je nTee', yam je'e ve'e ats nja'vin kajxm y'ijtpa; uk pan ka'ats ats miitse'e xjaanchjávada, jaanchjávadats ats je'e kajx juu' jaty atse'e ntuump. ¹² Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, pan pan xa atse'e xjaanchja'vip, je'ets je'e ve'e tyoompap juu' jaty atse'e ntuump, jetse'e dujaa'któnut juu' ve'e jyaa'knumájip, kux najkxp atse'e joma ve'e ats je nTee'. ¹³ Ax pan tits miitse'e m'amótudup ats kajx, atsts je'e ve'e ntónup, ax ve'em tse'e nuke'xnatáka tyánut je Nte'yam je myajin je jyaanchin ats kajx, ats, je'e je y'Onuk. ¹⁴ Ats xa ve'e ntónup jyatía pan juu' miitse'e m'amótudup ats kajx.

Ku je Jesús je kojstán duyaktaajñ jets kyéxupe'e je Espíritu Santo

¹⁵ 'Pan xtsojktup xa ats miitse'e, kutyóndats ats je mpava'nun. ¹⁶ Ax n'amótuvupts atse'e je nTee' jetse'e mkejxuxjadat jado'k pane'e m'ix'ítjadap jetse'e xa'ma kajx y'ijtnit miits maatta. ¹⁷ Je Espíritu Saantots je'e ve'e, je'e juu' ve'e tyúvam juu' dutoomp dukojtsp. Pan pan jatye'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e, ka'a tse'e y'o'yixjada jetse'e dukuváktat je Espíritu Santo, kux ka'a ve'e du'ixta jets ni ka'a ve'e du'ixada; ax m'ixadats miits je'e ve'e, kux m'ijttup miitse'e je'e maat uxyam jets jem tse'e mja'vin kajxmda y'ítut. ¹⁸ Ka'a xa ats miitse'e nmaso'oktat ax jo'n je ku'aa'k ónuk kum'ijtti, miinnuvap xa atse'e jets atse'e n'ítut miits maatta. ¹⁹ Vee'n ya'a ve'e ya it ñáxut jets atse'e xko'ok'íxtinit je jayu

juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e; ax miits, x'ixtaps ats miitse'eda. Mjoojntykidinup xa miitse'e kux joojntykip atse'e. ²⁰ Je xaaj tse'e xnujavadat jets jem atse'e je nTee' jya'vin kajxm n'it jets yam miitse'e ats nja'vin kajxm m'ijttuva, nay ve'empats atse'e jem miits mja'vin kajxmda n'it. ²¹ Pan pan xa ve'e dunuja'vip ats je mpava'nun jetse'e dukutyún, je'ets je'e ve'e pan atse'e xtsojqp, tsojkjuvaps je'e ve'e ats je nTee' pan pan atse'e xtsojqp, ax ntsojqpaps ats je'e ve'e jets atse'e nnaajknuke'xnatákajat jeja je'e vyinkujk.

²² Van'it tse'e je Judas ña'muxji, juu' ve'e ka je Iscarióteap:

—Maja Vintsán, ¿tyajxse'e mnaajknuke'xnatákajat aats nvinkujk jets ka'a ve'e jeja je'e vyinkujkta pan pan jatye'e je naxviijnit je kyo'oy je'e dumaatnavyaa'njudup?

²³ Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Pan pan xa atse'e xtsojqp, kyutyuumpts je'e ve'e juu' atse'e nkajtsp, tsojkjuvaps je'e ve'e ats je nTee', jets aatse'e nmínut, ats jets ats je nTee', jets aatse'e jem je'e jya'vin kajxm n'ítut. ²⁴ Pan pan xa atse'e xkatsojqp, ka'ats je'e ve'e dukutyún juu' atse'e nkajtsp. Je ixpajkun juu' ve'e m'amotunajxtup, ka átsaps je'e ve'e nje'e, ats je nTee' je'e ve'e jye'e, je'e juu' atse'e xkejxp.

²⁵ 'Nvaajnjidup xa ats miits ya'a ve'e nuvinxup miitse'e m'itta ats maat. ²⁶ Je Espíritu Santo, juu' ve'e m'ix'ítjadap jetse'e ats je nTee' mtuknukéxjadat ats kajx, je'e tse'e

mtuknuja'vikáxjadap jětse'e mtukjaa'myétsjadat
nujom juu' ats miitse'e nvaajnjidup.

²⁷ 'Oy joot ats miitse'e nyaktanda, ats je n'oy joot
ats miitse'e nmooydup; ka ve'emap ats miitse'e
nyaktanda ax jo'n duyaktanda pan pan jatye'e je
naxviijnit je kyo'oy je'e dumaatnavyaa'njudup.
Kadi mnavyinma'yunmo'ojada jets kadi
mtsá'agada. ²⁸ X'amotunajxtu atse'e ku atse'e
nvaajñ jets najkxp atse'e, ax miinnuvaps
atse'e jets atse'e n'ijtnuvat miits maatta. Pan
kuxtsóktats atse'e, kumxoojntkti tse'e ku ve'e
xmótudi jets najkxp atse'e joma ve'e ats je nTee',
kux jyaa'knúmájip je'e ve'e jets ni ka'a ve'e ats.
²⁹ Ntunvaajnjidu xa ats miits ya'a ve'e ku ve'e
ve'em kyajatyna; ku ve'e ve'em jyátut, van'itts
atse'e xjaanchjávadat to'k aaj to'k joot.

³⁰ 'Ka'a xa ats miitse'e vinjo'n
n'ukjaa'kmaatnakyojtsjidinit, kux miimpe'e je
ko'oyjáyuvap juu' ve'e duyakkutojkjip je jáyuda juu'
ve'e je Nte'yam dutso'oxpajktup. Ni vinxúpats ats
je'e ve'e xkayakkutujkja. ³¹ Ax ntónuups ats je'e
ve'e juu' ve'e ats je nTee' xtukpavaan, ve'em tse'e
je jayu dunujávadat jets ntsajkp atse'e je nTee'.
Ténadats jets duja'mda.

15

*Je tsaaydum aa'ts jets je y'axén
tukmu'a'ixmojkin*

¹ 'Ve'em xa atse'e ax jo'n to'k je tsaaydum aa'ts;
ax ats je nTee', ve'emts je'e ve'e ax jo'n je jayu juu'
ve'e dukayoop dukatoomp. ² Jets ats je njáyuda,
ve'emts je'e ve'eda ax jo'n je tsaaydum aa'ts je

y'axenda. Je'e juu' ve'e dukayoop dukatoomp je tsaaydum aa'ts, kyustsujkpts je'e ve'e oyjuu' axena juu' ve'e kata'mip; ax je axén juu' jatye'e ta'mip, tyuktsojkvaachpts je'e ve'e jetse'e ve'em jyaa'kta'mat. ³ Mva'ajtsanda xa miitse'eda je kats je ayook kajx juu' ats miitse'e tunvaajnjada. ⁴ To'k muk tse'e m'ijttinit ats maat jets atse'e n'ijtpat to'k muk miits maatta. Ka'a ve'e je axén tyā'ma pan ka'a ve'e y'it to'k muk je y'aa'ts maat. Ax ve'emts miitse'eda ax jo'n je axén juu' ve'e kata'mip pan ka'a ve'e m'itta to'k muk ats maat.

⁵ Ve'em xa atse'e ax jo'n je tsaaydum aa'ts; miits tse'eda ax jo'n je axenda. Pan pan jaty xa ve'e ijtp to'k muk ats maat jets atse'e n'it to'k muk je'e maat, ve'emts je'e ve'e ax jo'n je axén juu' ve'e ooy tunta'mip, kux pan ka'a xa ve'e m'itta to'k muk ats maat, ka'a tse'e m'o'yixjada jetse'e juu' xtóndat. ⁶ Pan pan xa ve'e ka'ijtp to'k muk ats maat, ve'emts je'e ve'e ax jo'n je axén juu' ve'e yaktukvijtsvaatsp jetse'e tyaatsni, je'e tse'e yakpakmojkp jetse'e jem janjootm yakpum. Jem tse'e tyooyini.

⁷ Pan m'ijttup xa ve'e to'k muk ats maat jetse'e xyak'ittat jem mja'vin kajxmda juu' atse'e nkajtsp, amótudats pan ti ve'e mtsojktup, ax myakmo'odap tse'e. ⁸ Yakmaja yakjaancha tse'e y'it ats je nTee' ku ve'e m'ittat ax jo'n je tsaaydum axén juu' ve'e ooy tunta'mip, ve'em tse'e mnuke'xnatákadat jets ats je n'ixpajkpa miitse'eda. ⁹ Ntsojktupts ats miitse'eda, ve'em ax jo'n atse'e je nTee' xtsak; jaa'kyak'itta ats je ntsojkun jem mja'vin kajxmda. ¹⁰ Pan mkutyoondup tse'e ats je mpava'nun, mnaajk'itjadapts miitse'e ats je ntsojkun maat,

ve'em ax jo'n atse'e nkutyún ats je nTee' je pyava'nun jets atse'e nnaajk'ítju je'e je chojkun maat.

¹¹ 'Nvaajnjidupts ats miits ya'a ve'e jetse'e xjajejptinit ats je nxoojntkun jem mja'vin kajxmda, ax ve'em tse'e pu'uk авааda mxoojntktinit. ¹² Ya'a xa ve'e ats je mpava'nun: Nachókjada to'k jado'k, ve'em ax jo'n ats miitse'e tuntsokta jo'n. ¹³ Ka'a xa ve'e y'ukjéjini nuyojk je tsojkun ax jo'n je tsojkun ku ve'e je jayu duku'oo'ka pan pan jatye'e myaatnayja'vijidup. ¹⁴ Miitsta xa je'e ve'eda juu' atse'e nmaatnayja'vijidup pan mtoondupe'e juu' ve'e ntukpavaandup. ¹⁵ Ka'a ats miitse'e n'uktijtinit toompada, kux je toompa, ka'a je'e ve'e dunujava pan ti ve'e je vyintsán tyuump. Je'e ats miitse'e ntijta jayu juu' atse'e ooy ntunmaatnayja'vijidup, kux ntuknuja'vidu ats miitse'e nujom juu' atse'e n'amotunajx juu' ve'e ats je nTee' kyojts. ¹⁶ Ka miitsap xa atse'e xvinkoondu; ats miitse'e nvinkoondu jetse'e mpaamdi jetse'e m'ijttinit ax jo'n je tsaaydum axén juu' ve'e ooy tunta'mip jetse'e jyek je tyajm, mtóndape'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp, jetse'e jyékut juu' ve'e mtóndap. Pan mtoondup tse'e ve'em, mmo'ojadaps ats je nTee' pan ti ve'e m'amótudup ats kajx. ¹⁷ Ax je'ets ats miitse'e ntukpavaandup jetse'e mnachókjadat to'k jado'k.

Kuje jayu dukatsokta je Jesús jets pan pan jatye'e panajkxjudup

¹⁸ 'Pan ka'a xa ve'e mtsókjada je jayu juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy

je'e, nujávada tse'e jets ats je'e ve'e too'vajkp xkatsojktup. ¹⁹ Pan kuxmaatnavyaa'njadats miits je'e ve'e, kumtsókjadats miits je'e ve'eda, ve'em ax jo'n dutsokta pan pan jatye'e dumaatnavyaa'njuduvap je naxviijnit je kyo'oy je'e. Atsts miitse'e nvinkoondu ku ve'e xmaatnavyaa'njada y'ijt je naxviijnit je kyo'oy je'e. Je'e kajx tse'e mkatsókjada pan pan jatye'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e, kux ka'a ve'e x'ukmaatnavyaa'njidini je naxviijnit je kyo'oy je'e. ²⁰ Jaa'myétsta juu' ats miitse'e ntuknuujmidu: “Ka'a ve'e je toompa dunumaja ve'em ax jo'n je vyintsán.” Pan ats xa ve'e xjomtoondup xtitoondup, nay mjomtoojnjuduvap mtitoojnjuduvaps miits je'e ve'eda; ax pan kyutyoondupts je'e ve'e juu' atse'e nkojts, kyutyoonduvaps je'e ve'e juu' miitse'e mkojststuvap. ²¹ Mjomtoojnjuduvap mtitoojnjuduvaps miits je'e ve'e je'e kajx ku ve'e mnapyámjada ats maat, jetse'e duka'ixada je'e pan atse'e xkejxp.

²² 'Pan ka'a atse'e kunmiijn jets atse'e kunkamukojtsti, ka'a tse'e kuđujayepta je tokin juu' ve'e jyajejptup kuxe'e ats xkatsokta. Ax uxyam, ka'a tse'e tii ti ve'e natyukkukótsjadap je tyokin kajx. ²³ Pan pan xa atse'e xkatsojkp, ka'ats je'e ve'e ats je nTee' dutsojktuva. ²⁴ Ka'a tse'e je tokin kuđujayepta pan ka'a atse'e kuntuujn juu' ve'e ni pana kyatuumpna jeja je'e vyinkujkta; ax ka'ats atse'e xtsokta óyame'e duja'ixti juu' jaty atse'e ntoon, ka'ats je'e ve'e dutsojktuva ats je nTee'. ²⁵ Ax je'e kajxts ya'a ve'e ve'em jyaty jetse'e

tyónjūt juu' ve'e vaamp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp jidū'um: "Ve'emji atse'e xkatsojkti." Jidū'um tse'e vya'añ.

²⁶ Ax je Espíritu Santo, juu' ve'e ix'ijtp jetse'e y'it je Dios Tee' maat, nkejxadapts ats miits je'e ve'e. Je'e tse'e tsoo'mp jem je Nte'yam vyinkojkm jetse'e duyaknuke'xnatáka je Nte'yam je tyuv je'e. Ku ve'e myínut, pyámupts je'e ve'e je tuvakojsun ats kajx. ²⁷ Nay ve'empats miitse'e je tuvakojsun xpaamduvat ats kajx, kux ijt atse'e miits maatta van'ítani ku atse'e nyak'ixpajk'ukvaajñ.

16

¹ 'Ve'emts ats miitse'e nnaajmada jets ka'a ve'e myakviijnkvóvdat jets atse'e xkoo'kjaanchja'vidinit. ² Ka'a xa ve'e myakkuváktat jep tsaptujkp; je'yap xa ve'e je xaaj ku ve'e je jayu myak'oo'kjadat jetse'e vyinmáydats jets je maa'yun je'e ve'e je Nte'yam tyoojnjidup. ³ Ve'em tse'e jyátukadat kux ni vin'ita ve'e ats je nTee' duka'íxada, ni atsa xka'íxaiduva. ⁴ Je'e kajxts ats miitse'e nnaajmada kux ku ve'e ve'em tyónjūt kyótsjūt, van'it tse'e xjaa'myétstat juu' ats miitse'e nvaajnjidup.

Je'e juu' ve'e tyuump je Espíritu Santo

'Ka'a xa ats miits ya'a ve'e nvaajnjadi ku atse'e nyak'ixpajk'ukvaajñ, kux ijt atse'e miits maatta. ⁵ Ax najkxpts atse'e uxyam jem joma ve'e je'e pan atse'e xkejxp, ax ni pánats miitse'eda nuto'k ats xkah'amotutúvada pan joma atse'e nnujkkx, ⁶ mtsaachvinmaaydupe'e je'e kajx ku atse'e ve'em tunva'añ. ⁷ Ax tyúvamts ats

miitse'e nnaajmada, miits je m'o'yin kajxta xa je'e ve'e ku atse'e nnajkxut, kux pan ka'a atse'e kunnujkx, ka'a tse'e myínut jetse'e y'ítut miits maatta pane'e m'ix'ítjadap; ax pan najkxpts atse'e, ntuknukéxtapts ats miits je'e ve'e. ⁸ Ax kuts je'e ve'e myínut, van'it tse'e je jayu je nuja'vin dumo'odat jets je tokin maat je'e ve'eda, jets jeja ve'e je tuvutoo', jets yaktokimpayo'oydape'e. ⁹ Je tokin maatts je'e ve'eda kux ka'a atse'e xjaanchjávada; ¹⁰ ñujávadapts je'e ve'e pan juu' ve'e je tuvutoo' kux najkxp atse'e joma ve'e ats je nTee', ax ka'ats ats miitse'e x'uk'íxtinit; ¹¹ ñuja'viduvapts je'e ve'e jets yaktokimpayo'ydinupe'e kux kátsani je'e ve'e y'it jetse'e xa'ma kajx chaachpaatnit je ko'oyjáyuvap juu' ve'e duyakkutojkjip je jáyuda juu' ve'e dutso'oxpajktup je Nte'yam.

¹² 'Jépnun xa ve'e may viijn juu' ats miitse'e njaa'kvaajnjavaandup, ax ka'anun tse'e m'o'yixjada jetse'e xvinmótudat. ¹³ Ku ve'e myínut je Espíritu Santo, juu' ve'e tyúvam juu' dutoomp dukojtsp, je'e tse'e mtuk'ixkáxjadap je tyuv je'e, kux ka je y'avintso vinma'yun kajxap xa je'e ve'e kyótsut, je'e ve'e kyótsup juu' ve'e y'amotunajxyp, je'e tse'e mtuknujávajadap juu' jatye'e tónjup kótsjup. ¹⁴ Je'e xa atse'e je nmajin duyaknuké'xnatákap, kux pyákup je'e ve'e juu' ve'e ats nje'e jetse'e mtuknujávajadat. ¹⁵ Nujom tse'e juu' ve'e ats je nTee' jye'e, átspats je'e ve'e nje'e. Je'e kajxts atse'e tunva'añ jets pyákup je'e ve'e je Espíritu Santo juu' ve'e ats nje'e jetse'e mtuknujávajadat.

Ku je tsaachvinma'yun vyimpítut xoojntkun

16 'Vee'nji ya'a ve'e ya it ñáxut jets atse'e xko'o'k'íxtinit; ax ku tse'e vee'n je it ñajxnuvat, van'itts atse'e x'íxtinuvat, kux najkxp atse'e joma ve'e ats je nTee'.

17 Jeme'e je y'ixpajkpatajk juu' ve'e nay'amotutúvijidu:

—¿Tis ya'a vine'e tyijp? Ve'em xa ve'e xnuujiminda jets vee'nji ya'a ve'e ya it ñáxut jetse'e nko'o'k'íxumdinit, ax ku tse'e vee'n je it ñajxnuvat, van'it tse'e n'íxumdinuvat, kux najkxp ya'a ve'e joma ve'e je Tyee'. 18 ¿Tis ya'a ve'e tyijp ku ve'e vya'añ: “Vee'nji ya'a ve'e ya it ñáxut”? Ka'a xa uu'me'e nvinmótumda ti ya'a ve'e tyijp.

19 Ñuja'vi tse'e je Jesús jets yak'amotutúvavaampe'e, je'e kajx tse'e vyaajñ:

—¿Je'e ve'e mnujavavaandup pan tyajx atse'e jidu'um tunva'añ: “Vee'nji ya'a ve'e ya it ñáxut jets ats miitse'e xko'o'k'íxtinit, ax ku tse'e vee'n je it ñajxnuvat, van'itts atse'e x'íxtinuvat”? 20 Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, mya'axtaps miitse'e jetse'e mtsaachvinmáydats; ax je jayu juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnít je kyo'oy je'e, xoonduktaps je'e ve'eda; óyam tse'e mtsaachvinmáydats, vimpítupts je'e ve'e je mtsaachvinma'yunda xoojntkun.

21 Ku ve'e je ta'axtajk je y'ónuk duyakjejava'añ, tsaachvinmaayp tse'e ku ve'e tyukkadaakjini jetse'e chaachpaa'tut; ax ku tse'e kye'ex je maax ónuk, ka'a tse'e du'ukjaa'myejtsni ku ve'e tuchaachpaa'ty, kux xoojntkp je'e ve'e ku ve'e je maax ónuk tukye'ex. 22 Nay ve'empats miitse'eda, mtsaachvinmaaydupe'e uxyam; ax n'íxtinuvapts

ats miitse'eda, van'it tse'e ooy mtunxoonduktat jem mja'vin kajxmda, ax ni pana tse'e kya'o'yixjut jetse'e mpajkuxjadat je mxoojntkunda.

²³ 'Ka'ats ats miitse'e van'it x'ukti'amotutúvidinit. Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada, vaampam atse'e, jets mmo'ojadape'e ats je nTee' nujom pan ti jatye'e m'amótudap ats kajx. ²⁴ Ka'anum miitse'e x'amótuda juu' ats kajx. Amótuda juu', jetse'e myakmo'odat, ve'em tse'e pu'uk avaada y'ítut je mxoojntkunda.

Je Jesucristo xa ve'e du'amaadaagui je naxviijnit je kyo'oy je'e

²⁵ 'Je tukmu'a'ixmojkin maat ats miits ya'a ve'e nvaajnjada, je'yap xa ve'e je xaaj ku ve'e je tukmu'a'ixmojkin maat juu' nko'o'kvaajnjidinit, va'ajtsamts ats miitse'e je nTee' ntuknujávadat. ²⁶ Van'itts miits je'e ve'e x'amótudat juu' ats kajx. Ax ka'ats atse'e nva'añ jets atse'e n'amótuvut miits kajxta ats je nTee', kux viinme'e ats je nTee' mtsókjada, ²⁷ mtsojkjudupts miits je'e ve'e je'e kajx ku ats miitse'e xtsokta jetse'e xjaanchjávada jets jem atse'e ntsaa'n joma ve'e je'e. ²⁸ Jem atse'e je nTee' vyinkojkm ntsaa'n jets atse'e nmiijn yaja naxviijn; ax nmasaakpts atse'e uxyam ya naxviijnit it jets atse'e nvimpijtnuvat jem joma ve'e ats je nTee'.

²⁹ Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk vyaandi:

—Uxyam tse'e tuuv, va'ajts tse'e juu' xkojtsni, ka'a ve'e x'ukyaktoonni je tukmu'a'ixmojkin, ³⁰ uxyamts aatse'e n'ix jets mnuja'vikujxp mitse'e nujom juu' jaty, ka'ats je'e ve'e vyinkopka jetse'e pan juu' m'amotutúvajat, je'e kajxts aatse'e

njaanchjáva j̄ets j̄em mitse'e mtsaa'n j̄e Nte'yam vyinkojkm.

³¹ Van'it tse'e j̄e Jesús y'atsoojvjidi:

—¿Mjaanchja'vidupe'e uxyam? ³² Pyaatnupts j̄e'e ve'e j̄e xaaj, uxyamts j̄e'e ve'e, ku miitse'e m'akekva'kxkáxtat, k̄aknaa' k̄aktoo' tse'e xpáktat j̄ets atse'e naaydum xyaktándat. Ax ka naaydumapts atse'e, kux j̄e nTee' maát atse'e n'it.

³³ Nkojtsjidup ats miits ya'a ve'e nujom jetse'e xjayejptinit j̄e oy joot ats kajx. Mtsaachpaa'ttaps miitse'e yaja naxviijn; ax p̄amda tse'e j̄e mákk aaj j̄e mákk joot, t̄a atse'e n'amaadaaga j̄e naxviijnit j̄e kyo'oy j̄e'e.

17

Ku j̄e Jesús dunútsapkajts j̄e y'ixpajkpatajk

¹ Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e j̄e Jesús j̄em tsajm tso pyat'ix j̄etse'e vyaajñ:

—Tata, t̄a tse'e j̄e tiempo dupaatni p̄an vin'it ats mitse'e nyakmájat nyakjaanchat. Yakmaja ats mits to'k aaj, ats, mits j̄e m'Onuk, ve'emts ats mitse'e nyakmájivat nyakjaanchat. ² Mits xa atse'e xmooy j̄e kutojkun j̄ets atse'e nyakkutojkjat nujom j̄e j̄ayu, xmooyvats atse'e j̄e kutojkun j̄ets nujom j̄e'eda p̄an p̄an jaty ats mitse'e xmooy, j̄ets ats j̄e'e ve'e nmooydinit j̄e joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ³ Ax j̄e joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, j̄e'ets j̄e'e ve'e ku ve'e m'íxajada, mits, to'kji j̄e Nte'yam, juu' ve'e tyúvam, j̄ets atse'e x'íxaiduva, ats, j̄e Jesucristo, juu' mitse'e mkejx.

⁴ T̄a xa atse'e nyaknuke'xnatáka mits j̄e mmajin j̄e mjaanchin yaja naxviijn, t̄ats atse'e ntonkux

nkojtskúx juu' ats mitse'e xtukpavaan. ⁵ Ax uxyam, yakmájats ats to'k aaj jem mits mvinkojkm je majin maát juu' atse'e njayejp ku ats mitse'e nmaatve'na ka'anume'e ya it choo'nduk vye'na.

⁶ 'Je'e pan pan jatye'e mvinkoon yaja naxviijn, je'e pan pan jaty atse'e xmooy, nujávats ats mitse'e nyaktáñ je'e maatta. Mits mje'e je'e ve'e y'ijtti, mitsts ats je'e ve'e xmooy. Kyutyoonduys je'e ve'e mits je mkats je m'ayook, ⁷ ax ñuja'viduyps je'e ve'e uxyam jets nujom juu' jaty ats mitse'e xmooy, mítsamts ats je'e ve'e xmooy. ⁸ Kux nmooydu ats je'e ve'e je kats je ayook juu' ats mitse'e xmooy, kyuvajktuts je'e ve'e, va'ajts tse'e dunujávada jets jem atse'e ntsaa'n joma ve'e mits, jyaanchja'vidu tse'e jets mits atse'e xkejxp.

⁹ 'Nmunoo'kxtkpts ats mitse'e je'e kajxta, ka je'e kajxapta pan pan jatye'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e, je'eda ve'e pan pan jaty ats mitse'e xmooy, kux mits xa je'e ve'e mje'eda. ¹⁰ Nujom tse'e juu' ve'e ats nje'e, mitsts je'e ve'e mje'eva, ax juu'ts mitse'e mje'e, nay atspats je'e ve'e nje'eva, je'e kajxts atse'e yakmaja n'it.

¹¹ 'Ka'a xa atse'e n'uktaannit yaja naxviijn; ax je'eda, tándaps je'e ve'e. Ax najkxpts atse'e n'ijtni mits maát. Kunuu'kx Tee', ixu jayepu to'k aaj je'e pan pan jaty ats mitse'e xmooy, ve'em tse'e y'ijttinit to'kji ax jo'n uu'me'e to'kji n'ijtum. ¹² Ku atse'e n'ijt je'e maatta yaja naxviijn, n'ixtu njayejptuts ats je'e ve'e pan pan jaty ats mitse'e xmooy jets atse'e nkuvaandi. Ni pana tse'e kyavintoki, je'ejyji ve'e to'k juu' ve'e nupaamdukani ijtp jetse'e vyintokinit, ve'em tse'e tyónjut kyótsjut

juu' ve'e vaamp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp.

13 'Ax najkxpts atse'e uxyam jem joma mitse'e m'it. Jidu'umts atse'e nva'añ namvaat atse'e n'ítnum yaja naxviijn, ve'em tse'e pu'uk avaada dujajejptinit jem jya'vin kajxmda ats je nxoojntkun, nay je'e je xoojntkun juu' atse'e njajejpp. 14 Ats xa je'e ve'e nmooydu je mkats je m'ayook, ax ka'ats je'e ve'e chókjada je jáyuda juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e, kux ka'a ve'e je naxviijnit je kyo'oy je'e dumaatnavyaa'njada, ve'em ax jo'n atse'e nkamaatnavyuu'nju je naxviijnit je kyo'oy je'e. 15 Ka'ats ats mitse'e n'amotu jetse'e xyakpítsumdat yaja naxviijn, je'e ve'e jetse'e x'íxnit xjajejpnit jetse'e kyaka'adat jem je ko'oyjáyuvap kya'm.

16 'Ve'em ax jo'n atse'e nkamaatnavyuu'nju je naxviijnit je kyo'oy je'e, ve'emts je'e ve'e dukamaatnavyaa'njuduva je naxviijnit je kyo'oy je'e. 17 Yak'apúkada to'k aaj je tyuv je'e kajx jetse'e y'ijttinit mits maat; mits je mkats je m'ayook, je'ets je'e ve'e je tyuv je'e. 18 Ve'em ax jo'n ats mitse'e xkejx jets atse'e n'ítut je jayu maatta juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e, ve'emts ats je'e ve'e nkejxtuva jetse'e y'ijttuvat je jayu maatta juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e. 19 Je jayu pan pan jaty mitse'e mvinkoon, je'e kajxtats atse'e nnaajk'ítju mits maat jets atse'e ntónut juu' ats mitse'e xtuknukexxp, ax ve'emts je'e ve'e y'ijttuvat mits maat je tyuv je'e kajx.

20 'Ax ka je'e kajxtajyapts ats mitse'e nmunoo'kxtuk, je'e kajxtava ve'e pan pan jaty

atse'e xjaanchjávadap je ayook kajx juu' je'e ve'e kyótstap. ²¹ Tata, n'amótup ats mitse'e jetse'e nujom je'eda to'kji y'ijttinit. Ve'em ax jo'n mitse'e m'it yam ats nja'vin kajxm jets atse'e n'ijtpa jem mits mja'vin kajxm, nay ve'emts je'e ve'e y'ijttuvat yam uu'm nja'vin kajxmam, ve'em tse'e dujaanchjávadat pan pan jatye'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e jets mits atse'e xkejxp. ²² Je majin juu' ats mitse'e xmooy, nmooyduvats ats je'e ve'e, ve'em tse'e y'ijttinit to'kji ax jo'n uu'me'e to'kji n'ijtum. ²³ Jemts atse'e je'e jya'vin kajxmda, jets yámpats mitse'e ats nja'vin kajxm, ax ve'em tse'e to'kji y'ijttinit jetse'e je jayu juu' ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e, jetse'e dunujávadat jets mits atse'e xkejxp jets ooy mitse'e xtuntsak pan pan jaty mitse'e mvinkoon, ve'em ax jo'n ats mitse'e xtsojkpa jo'n.

²⁴ 'Tata, mits xa ats je'e ve'e xmooydu, ax ntsajkpts atse'e jets atse'e n'ijtpat je'e maatta jem joma atse'e n'ijtnit jetse'e du'íxtat je majin juu' ats mitse'e xmooy, kux van'ítanam ats mitse'e xtsak ka'anume'e ya it choo'nduk vye'na. ²⁵ Tata, pyaatyp y'akeeguipts je'e ve'e oy juu' mitse'e mtuump. Pan pan jaty xa ve'e dumaatnavyaa'njudup je naxviijnit je kyo'oy je'e, ka'a tse'e m'íxajada; ax n'íxats ats mitse'e; jets je'e pan pan jaty ats mitse'e xmooy, ñuja'vidupts je'e ve'e jets mits atse'e xkejxp. ²⁶ Nujava xa ats mitse'e nyaktáñ je'e maatta, ax njaa'któnupts ats je'e ve'e pan vintso ve'e mjaa'knujávajadat, ve'em tse'e dujajejptuvat jem jya'vin kajxmda je tsojkun juu' ats mitse'e xtukmutsojpk, jets atse'e n'ijtnit jem je'e jya'vin

kajxmda.

18

Ku je Jesús yakmajch

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Ku ve'e chapkojtskujx, van'it tse'e je Jesús je y'ixpajkpatajk dumaadidi jetse'e dutinajxti je tukjov juu' ve'e Cedrón duxaaj, jetse'e jye'ydi jem jado'k ado'om joma ve'e to'k je olivos kupukam. Jem tse'e tyajkidi. ² Y'ixaiva tse'e je it je Judas, je'e juu' ve'e je Jesús dupaamnup jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjudup, kux may naxe'e jem je Jesús dumaat'ótsta je y'ixpajkpatajk. ³ Ax jem tse'e je Judas jye'y maat je tojpatajk jets je tsaptakmutoompatajk; je tee'tajk je vyintsanda jets je fariseotajkta, je'e tse'e kejxjudu. Jem tse'e je Jesús dununajkxta kuna'ak kutu'kx, je kup maat jets je tsojx maat. ⁴ Ax ñuja'vi tse'e je Jesús nujom juu' ve'e tónjup kótsjup, je'e kajx tse'e je Jesús y'anajkxijidi jetse'e y'amotutúvijidi:

—¿Pan tse'e m'íxtidup?

⁵ Jetse'e y'atsoojvjidi:

—Je Jesús, je nazarétit jayu.

Van'it tse'e je Jesús y'atsaajv:

—Ats xa je'e ve'e.

Je Judas juu' ve'e dupaamnup je Jesús jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjudup, jem tse'e dumaadada je jayu juu' ve'e myaatje'ydu. ⁶ Ku ve'e je Jesús vyaajñ: “Ats xa je'e ve'e”, van'it tse'e y'uxnajkxti jetse'e ñaxkadaakti. ⁷ Van'it tse'e je Jesús y'amotutúvijidinuva:

—¿Pan tse'e m'íxtidup?

Jetse'e vyaandinuva:

—Je Jesús, je nazarétit jayu.

⁸ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidinuva:

—Ta xa ats miitse'e nnaajmada jets ats je'e ve'e. Pan ats tse'e x'íxtidup, maso'oktats ats ya njayu jetse'e ñajkxtinit.

⁹ Je'e kajxts ya'a ve'e ve'em jyajty jetse'e tyoojnji kyojtsji juu' ve'e viinm je Jesús kyojts ku ve'e vyaajñ jets ni to'ka ve'e kyavintoki je'e pan pan jatye'e je Tyee' moojyju. ¹⁰ Myaat tse'e vye'na je Simón Pedro to'k je yajkxy tsojx, van'it tse'e duyakpítsum je yajkxy tsojx jetse'e dukuspojxji to'k ado'om je y'aka'yun taatsk juu' ve'e Malco duxaaji, je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta, je'ets je'e ve'e je tyoompa y'ijt. ¹¹ Ax jidu'um tse'e je Jesús dunuujmi je Pedro:

—Paamnuva je myajkxy tsojx jep tyajk jaatp. Pan chajkp xa ve'e ats je nTee' jets atse'e ntsaachpaa'tut, ¿ka'ats ats n'ite'e je tsaachpaatun nyaknaxut?

Ku je Jesús duvinteni je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Je tojpatajk maat je'e juu' ve'e yakkutoj-kuxjudup maat je tsaptakmutoompatajk, je'e tse'e dumajtstu je Jesús jetse'e dutsoomdi. ¹³ Van'it tse'e duyaknajkxti too'vajkp jep je Anás tyak'ap. Je maj onuk Anás, je Caifás je mya'vutts je'e ve'e y'ijt; jets je Caifás, je'e tse'e je joojnt ve'nip tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta. ¹⁴ Nay je'ejjam tse'e je Caifás juu' ve'e du'akojsi je israeejlit jáyuda

jets je'e je y'o'yinda je'e ve'e jetse'e to'kji je jayu duku'oo'kat je jyáyuda.

*Ku je Pedro dukanatyukpajki je Jesús
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)*

¹⁵ Pyanajkxtu tse'e je Jesús je Simón Pedro jets jado'k je myu'ixpajkpa. Je myu'ixpajkpa, íxajats je'e ve'e y'ijt je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta van'it. Ax je ixpajkpa tse'e tajki jep je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta tyaagu-jkp, je Jesuuse'e dupa'ux'ooki. ¹⁶ Je Pedro, jékumts je'e ve'e tyaajñ. Je'e kajx tse'e pyítsum je ixpajkpa juu' ve'e íxaja je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta van'it, jetse'e dumaatnakyojtsji je ta'axtajk juu' ve'e je zaguán du'ix'ijtp, jetse'e duyaktajki je Pedro.

¹⁷ Van'it tse'e je ta'axtajk dunuujmi je Pedro:

—¿Ka mítsap vine'e nuto'k xi jayu je y'ixpajkpa?

Jetse'e je Pedro y'atsaajv:

—Ka'a, ka átsap xa je'e.

¹⁸ Xojxp tse'e van'it je it, je'e kajx tse'e je toompatajk maat je tsaptakmutoompatajk dupaamdi je jaajn je ju'u maat, jep tse'e duinténada jetse'e xyamda. Jep tse'e je Pedro tyéniva xyaampa.

*Ku je tee' Anás duyaktuvi duyakto'ojntsi je Jesús
juu' jaty*

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Je tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta van'it, je'e tse'e du'amotutuvi je Jesús pan ti ve'e tyoondup kyajtstup je y'ixpajkpatajk jets ti ve'e je Jesús je jayu tyuk'ixp. ²⁰ Jetse'e je Jesús ña'muxji:

—Nuke'xnatákani je'e ve'e juu' atse'e tunkats jeja anañujoma je jayu vyinkujk, ijtpsts atse'e tunyak'ixpuk jep tsaptujkp jets jep maja tsaptujkp, jep joma ve'e ñay'amókajada anañujoma je israeejlit jáyuda, ka ayu'utsapsts atse'e juu' tunkats. ²¹ ¿Tyajxsts atse'e x'amotutuva? Je'e mits amotutuva pan pan jaty atse'e tux'amotunaxta, va'ants je'e ve'e mva'nuxjada pan ti jaty atse'e tunkats, ñuja'vidupts je'e ve'e juu' jaty atse'e tunkats.

²² Ku ve'e je Jesús ve'em vyaajñ, van'it tse'e nuto'k je tsaptakmutoompa juu' ve'e paa'ténijup, je'e tse'e du'akupá'kxi je Jesús, jetse'e dunuujmi:

—¿Ve'eme'e x'atsav ya tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta?

²³ Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Pan ka'a xa je'e ve'e y'oya juu' atse'e tunkats, nukótsuts n'it joma ve'e kya'oya; ax pan oysts je'e ve'e juu' atse'e tunkats, ¿tyajxsts atse'e tux'akupá'kxa?

²⁴ Van'it tse'e je Anás je Jesús tsumupukna dutuknukejx je tee' Caifás, tee' je'e ve'e y'ijtpa juu' ve'e dunuvintsanikajxp je tee'tajkta.

*Ku je Pedro dukanatyukpajkjinuva je Jesús
(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)*

²⁵ Namvaate'e je Pedro jyan'aténiva, van'it tse'e yaknuujmi:

—¿Ka mítsap vine'e nuto'k xi jayu je y'ixpajkpa?

Van'it tse'e je Pedro dukanatyukpajkjinuva je Jesús. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Ka'a, ka átsap xa je'e.

26 Van'it tse'e y'amotutúvijnuva nuto'k je toompa juu' ve'e dutoojnjp je tee' juu' ve'e dunvintsanikajxp je tee'tajkta, je'e myugo'ok juu' ve'e je Pedro kyuspojxji je tyaatsk, jets'e'e vyaajñ:

—¿Ka jemap ats mitse'e tun'ix olivos kupukam jootm maat ya'a?

27 Ax ka'a tse'e y'uknatyukpajkinuva je Pedro je Jesús. Je'yji tse'e to'k je na'atseev y'ayaaxy.

Ku je Jesús je Pilato dvinteni

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

28 Ku ve'e je Jesús duyaktsoo'ndi jep je Caifás tyak'ap, van'it tse'e duyaknajkxti jem joma ve'e je Pilato yakkutuk, jajtukuvaannup tse'e je it vye'na. Ka'a tse'e tyajkidi jep tujkp je israeejlit jayu kux va'ajts je'e ve'e ñaajk'ituva'anjada, kux pan kutyajkidi ve'e, ka'a tse'e kuy'o'yixjidi jets'e'e kudukaaydi je pascua xaaj a'ox. 29 Je'e kajx tse'e je Pilato pyítsum jep tujkp joma ve'e yakkutuk. Je rómaít yakkutojkpa juu' ve'e je maja kutojkun dukamip van'it, je'e tse'e je kutojkun moojyju. Van'it tse'e je numay jayu dunuujmidi:

—¿Tise'e mtuknuxa'aidup ya jayu?

30 Jets'e'e y'atsoojvjidi:

—Pan ka je tokin toompap xa ya'a ve'e kuy'it, ka'ats aats mits ya'a ve'e je xyup ntukkataka.

31 Van'it tse'e je Pilato ña'muxjidi:

—Pavitsta miits ya'a jets tokimpayo'oyda ax jo'n vya'añ je mpava'nunda.

Van'it tse'e y'atsoovdi:

—Ka'a xa aats miitse'e xyakjajtjada jets aatse'e nyakjaju'oo'kut.

32 Ve'em tse'e jyajty jetse'e tyoojnji juu' ve'e je Jesús kyojts pan vintso ve'e y'oo'kut. 33 Van'it tse'e je Pilato tyajkinuva jep joma ve'e yakkutuk, jetse'e je Jesús dıvatsaajv, jetse'e du'amotutıvi:

—¿Je Israeejlit Jayu Yakkutojkpa mitse'e?

34 Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:

—¿Je m'avintsö vinma'yun kajx ats mits ya'a ve'e x'amotutıva, ukpu jayu ve'e ve'em mna'muxjup?

35 Van'it tse'e je Pilato y'atsoojvji:

—Ka je israeejlit jáyuvap xa atse'e. Je mjáyuda maat je tee'tajk je vyintsanda, je'e tse'e yam ats nka'm tumpámjada. ¿Ti mitse'e tıxtún?

36 Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Ka yaja naxviijnax xa atse'e nyakkutuk. Pan yaja xa atse'e kunyakkutuk, ka'a tse'e kudıkuvajkti pan pan jatı atse'e xpanajkxtup jets atse'e jem je israeejlit jayu kya'm nyakpámı. Ka yájapts atse'e nyakkutuk.

37 Van'it tse'e je Pilato ña'muxji:

—¿Tis, yakkutojkpa mitse'e?

Jetse'e je Jesús y'atsaajv:

—Je'e xa atse'e, ve'em ax jo'n tıxkats. Je'e kajx xa atse'e nke'x jets je'e kajxts atse'e nmıijn yaja naxvıijn jets atse'e je tıvakojsun mpámı je tyıv je'e kajx. Anañujoma pan pan jatye'e dukutyoondup je tyıv je'e, y'amotunajxtupts je'e ve'e juu' atse'e nkajtsı.

38 Van'it tse'e je Pilato ña'muxji:

—¿Tis je'e ve'e je tyıv je'e?

*Ku je Jesús je y'oo'kun kyutujk
(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)*

Ku ve'e je Pilato ve'em vyaajñ, van'it tse'e pyítsumnuva jětse'e dumukojtstinuva je israeejlit jáyuda, jětse'e dunuujmidinuva:

—Ka'a xa atse'e ya jayu ti tokin mpaatyja.
³⁹ Ixtáñ xa miitse'e xjayepta jets ats miitse'e nmasookjadat to'k je poxuntakjayu vimpaascua xaaj.

Van'it tse'e je jayu du'amotutúvidi:

—¿Mtsojktupe'e jets ats miitse'e nmasookjadat ya Israeejlit Jayu Yakkutojkpa?

⁴⁰ Van'it tse'e makk vyaandi:

—¡Ka'a, ka je'ep! ¡Maso'oku je Barrabás!
 Ax mee'tspats je'e ve'e y'ijit je Barrabás.

19

¹ Van'it tse'e je Pilato je Jesús duyakjavyojppi maat je po'o vojpun je pojxun japtsum. ² Távani tse'e yakvap vye'na, van'it tse'e je tojpatajk to'k je ápit ta'aky dupaamdi je corona jo'n, jětse'e dutukxakjeejnukti jem je Jesús kyuvajkm. Van'it tse'e duxojxti maat je tso'ojmk vit ax jo'n je yakku-tojkpa ñaxyóxjada, ³ jětse'e dunuxiikti dutukxiikti. Jidu'um tse'e dunuujmidi:

—¡Yakmájats mitse'e m'ítut, Israeejlit Jayu Yakkutojkpa! —jětse'e du'akupa'kxidi.

⁴ Van'it tse'e je Pilato pyítsumnuva jětse'e je numay jayu dunuujminuva:

—Ixta, uxxyaja xa atse'e nyakpítsum jětse'e xnujávadat jets ka'a atse'e ti tokin mpaatyja.

⁵ Van'it tse'e je Jesús pyítsum maat je tso'ojmk vit, jeme'e kyuvajkm je ápit ta'aky je corona jo'n pum dumaada juu' ve'e tyukxakjeejnuktu. Van'it tse'e je Pilato ña'muxjidi:

—¡Uxyaja xa ve'e ya yaa'tyajk!

⁶ Ku ve'e du'ixti je tee'tajk je vyintsanda jets je tsaptakmutoompatajka, makk tse'e vyaandi:

—¡Yakcruuzpétu! ¡Yakcruuzpétu!

Van'it tse'e je Pilato ña'muxjidi:

—Pavitsta miits ya'a jets yakcruuzpétta; ka'a xa ats ya'a ve'e ti tokin mpaatyja.

⁷ Ax jidu'um tse'e y'atsoovdi je israeejlit jáyuda:

—Njayejpp xa atse'e je pava'nun juu' ve'e vaamp jets vyinmajtsjupe'e jetse'e y'oo'kut kux ve'eme'e ñapyumju jets je Nte'yam je y'Onuk ya'a ve'e.

⁸ Ku ve'e je Pilato du'amotunajxy, nuyojk tse'e tyunjaa'ktsa'ki. ⁹ Van'it tse'e tyajkinuva jep tujkp jetse'e du'amotutuvi je Jesús:

—¿Jómit jáyuts mitse'e?

Ax ka'a tse'e je Jesús y'atsoojvji.

¹⁰ Van'it tse'e je Pilato ña'muxji:

—¿Ka'a atse'e x'atsav? ¿Ka'a ve'e xnujava jets njayejpp atse'e je kutojkun jets ats mitse'e naspaka nyaktánut ukpu ats mitse'e nyakjacryu-uzpétjut?

¹¹ Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Pan ka'a xa mitse'e je Nte'yam kummooyji je kutojkun, ka'ats mitse'e je xyup myakkutuk ats kajx. Je'e kajx tse'e nuyojk tókinax je'e juu' atse'e jem mits mka'm tuxyakjapyumju jets ka'a ve'e mits.

¹² Van'it tse'e je Pilato du'ukjaa'kpayo'y pan vintso ve'e je Jesús naspaka kuduyaktaajñ, jetse'e pyítsumnuva jeja je numay jayu vyinkujk. Ax makk tse'e vyankojtinuva je israeejlit jáyuda:

—¡Pan myaktaampy xa ya'a ve'e naspaka, ka'a tse'e xmaatnayávaja je César, je yakkutojkpa juu' ve'e nuyojk je kutojkun duka'mip! jepyana pan pane'e napyaa'jmjup yakkutojkpa, cho'oxpuj'kpts je'e ve'e je César!

¹³ Ku ve'e je Pilato du'amotunajxy, van'it tse'e je Jesús duyakjapyítsumji jetse'e y'ajxk joma ve'e tyokimpayo'oy. Gabata tse'e yaktukxaaja je it je hebreo aaj. (Jidu'um tse'e kyatsapítsum je Gabata, Tsavimpa'kxy.) ¹⁴ Jado'k xaaj tse'e kya'it jetse'e je pascua xaaj du'amaa'yadat, kujk xaaj jo'ne'e vye'na, van'it tse'e je Pilato dunuujmidi je israeejlit jáyuda:

—¡Uxyaja xa ve'e ya myakkutojkpada!

¹⁵ Van'it tse'e ma'kk vyaandinuva:

—¡Va'an du'aa'ku! ¡Va'an du'aa'ku! ¡Yakcruuzpétu!

Jetse'e je Pilato ña'muxjдинuva:

—¿Tis, nyakjacryuuzpétjup ats ya'a vine'e ya myakkutojkpada?

Van'it tse'e je tee'tajk je vyintsán y'atsoojvjidi:

—Ka'a xa aatse'e viijnk yakkutojkpa njayep, je Césarji ve'e to'k.

¹⁶ Ku ve'e ve'em vyaandi, van'it tse'e je Pilato dutuujn juu' ve'e je numay jayu chojktup, jetse'e jem je tyojpa kya'mda dupuujm je Jesús jetse'e duyakcruuzpéttat.

Ku je Jesús cryuuzpejt

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷ Van'it tse'e pyítsum je Jesús, jeme'e je cryuuz dupaku'u, jetse'e ñujkx joma ve'e to'k je it juu' ve'e yaktukxaajip Kuxútum, je'e juu' ve'e

je hebreo aaj kyatsapítsump Gólgota. ¹⁸ Jem tse'e duyakcruuzpejtiti. Yakcruuzpejtituva tse'e janumejtsk je jayu, jeja tse'e itakujk je Jesús dupaamdi. ¹⁹ Yakjapyaajmju tse'e je Pilato jem cruz kojim to'k je jatyán juu' ve'e du'ava'nip pan ti ve'e kyuvejtp. Jidu'um tse'e vya'añ: “Ya'a xa ve'e je Jesús, je nazarétit jayu, je Israeejlit Jayu Yakkutojkpa.” ²⁰ Numay tse'e je israeejlit jayu du'ixti je jatyán, kux je it joma ve'e duyakcruuzpejtiti je Jesús, myutámipts je'e ve'e je kajpun jets toojk je ayookts je'e ve'e ja'a: je hebreo, je griego, jets je latín. ²¹ Je'e kajx tse'e je israeejlit tee'tajk je vyintsán dunuujmidi je Pilato:

—Kadi to'k aaj xyakjayja'aju: “Je Israeejlit Jayu Yakkutojkpa”; ñojk'óye'e yakjayja'aju: “Ya'a ve'e vaan: Ats xa je'e ve'e je Israeejlit Jayu Yakkutojkpa.”

²² Ax jidu'um tse'e je Pilato y'atsoojvjidi:

—Juu' xa atse'e tunyakjayja'aju, ja'anits je'e ve'e tutyáñ.

²³ Ku ve'e je tojpatajk duyakcruuzpejtiti je Jesús, van'it tse'e je vyit duyakva'kxti maktaaxk viijn, kakto'k viijn tse'e tyukkadaakjidi. Pyajktuva tse'e je vyitupa'tk. Ka'ats je'e ve'e xyomyuka, to'k ta'akjyi ve'e nujom, ²⁴ je'e kajx tse'e ñavyaajnidi:

—Ka'a tse'e nkaa'tsumdat, ñojk'óye'e dunukoo'yimda jetse'e n'ixumdat pan pane'e tukkadaakjup.

Ax ve'em tse'e tyoojnji juu' ve'e vaamp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp: “Yakva'kxtu tse'e ats je nvit jetse'e dunukoo'yidi ats je nvitupa'tk.” Ax ve'em tse'e dutoondi je tojpatajk.

25 Joma ve'e je Jesús je cryuuz, jem tse'e vye'na je tyaak, jem tse'e je tyaak je y'uts juu' ve'e tyak'ákip, jem tse'e je Cleofas je ñuda'ax juu' ve'e María duxaaj, jempa tse'e je María Magdalena. 26 Ku ve'e je Jesús du'ix jets jeja ve'e tyena je tyaak maat je y'ixpajkpa juu' ve'e ooy tyuntsojk, van'it tse'e dunuujmi je tyaak:

—Nana, m'onukjávap ya'a ve'e.

27 Van'it tse'e dunuujmiva je y'ixpajkpa:

—Mtaakjávap ya'a ve'e.

Van'it tse'e je ixpajkpa jem tyak'ámam duyaksuunini je Jesús je tyaak.

Ku je Jesús y'oo'kni

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

28 Ku ve'e ve'em tyoojnji kyojtsji, ñuja'vinup tse'e je Jesús jets ta ve'e tyonkuxju kyojtskúxju nujom jets je'e kajxe'e jetse'e tyónjut juu' ve'e vaamp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Taatsip ats.

29 Jem tse'e y'ijt to'k ooy je tsaaydum pa'ajk na'ook, van'it tse'e duyakxoo'kti to'k je tukna'oktaatsun maat je tsaaydum pa'ajk na'ook, jetse'e dupaamdi jem kapy jajm juu' ve'e hisopo duxaaj. Van'it tse'e dutuk'atíjidi. 30 Kyuvajk tse'e je Jesús je tsaaydum pa'ajk na'ook. Van'it tse'e vyaajñ:

—Ta tse'e tyonkuxju kyojtskúxju.

Van'it tse'e vyiiyntk jetse'e je jya'vin tyukvaatsji.

Ku to'k je tojpa dukomjujt je Jesús je kyachupajk

31 Jado'k xaaj tse'e kya'it jetse'e je pascua xaaj dupaa'tut. Ka'a tse'e je israeejlit jayu

dutsojkti jetse'e je poo'kxtkun xaaj jem cruz kajxm je ñi'kxta je kyopkta tyánut pan pan jatye'e cruuzpejttu, kux ooye'e dutunnumaja je poo'kxtkun xaaj van'it. Je'e kajx tse'e je Pilato dunuujmidi jetse'e dutukpava'anut je tyojpatajk jetse'e dutajtat je pyoojyta jetse'e jatyji y'oo'ktat pan pan jatye'e cruuzpejttu, ve'em tse'e y'oyat jetse'e duyakkeektinit je ñi'kxta je kyopkta. ³² Van'it tse'e je tojpa ñajkxti jetse'e je pyoojy dutajjidi numejtsk je jayu juu' ve'e je Jesús myaatcruuzpejttu; ku muto'k, van'it tse'e jado'k. ³³ Ku ve'e dUVinkutámidi je Jesús, van'it tse'e du'ixti jets távani je'e ve'e y'aa'k, je'e kajx tse'e dukoo'ktajjidini je pyoojy.

³⁴ Nuto'k je tojpa juu' ve'e jem ijttu, je'e tse'e dukomjojt je Jesús je kyachupajk. Tun je'yji tse'e pyítsum je nuu'pun jets je naaj. ³⁵ Je jayu juu' ya'a ve'e du'ix, je'e tse'e ya tuvakojsun dupaamp je'e kajx jetse'e ve'em je Jesucristo xjaanchjávadat. Ni vinxupa ve'e je taay dukamaada je tuvakojsun juu' je'e ve'e pyuump, ñuja'viipts je'e ve'e oy jets tyúvam je'e ve'e juu' ve'e jyaayp. ³⁶ Je'e kajxts ya'a ve'e ve'em jyajty jetse'e tyoojnji juu' ve'e vaamp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp: “Ni to'ka ve'e je pyajk kyayaktájut.” ³⁷ Jem tse'e jado'k viijn je Kunuu'kx Jatyán juu' ve'e vaamp: “Y'íxtapts je'e ve'e juu' ve'e koojmjudu.”

Ku je Jesús ñaxtajki

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Ku ve'e ve'em tyoojnji kyojtsji, van'it tse'e je José juu' ve'e arimatéait jayu, je'e tse'e du'amotu je Pilato jetse'e yakjajtuxjut jetse'e duyaktsoo'nnit

je Jesús je ñi'kx je kyopk. Je José, je Jesuusts je'e ve'e pyanu'jkxp y'ijt. Oyam tse'e vye'ema, ka'a tse'e ñaajknuke'xnatajkiji kux cha'kipe'e je myu'israeejlit jáyuda. Yakjajtuxju tse'e je Pilato. Van'it tse'e je José y'ats jetse'e duyaktsoo'nni je Jesús je ñi'kx je kyopk. ³⁹ Nay ve'empa tse'e je Nicodemo, je'e juu' ve'e ojts dumaatnakyátsju koo'ts je Jesús, je'yvats je'e ve'e maát toojk ar-roba jo'n je pa'ajk xoo'kpa, je miirrats je'e ve'e jets je áloe mutaka. ⁴⁰ Ax ve'em tse'e je José maát je Nicodemo je Jesús je ñi'kx je kyopk dutukvimpitti je vit maát je pa'ajk xoo'kpa, ve'em ax jo'n dutonda je israeejlit jáyuda ku ve'e je y'oo'kpa je ñaxtajkin du'apaamdukada. ⁴¹ Jep tse'e to'k je ju'kx kupukam vye'na tamji joma ve'e duyakcruuzpejtti je Jesús. Jeja tse'e ju'kx kupukam jaat vye'na to'k je nam oo'kpa jot joma ve'e je oo'kpa kyatákana. ⁴² Jep tse'e dupaamdi je Jesús je ñi'kx je kyopk kux támani ve'e vye'na je israeejlit jayu je pyoo'kxtkun xaajta jets je'e kajxpa ve'e ku ve'e tamji y'ijt je oo'kpa jot.

20

*Ku je Jesús jyoojntykpajknuva
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)*

¹ Domingo tse'e vye'na, muto'k xaaj je semana, jetse'e je María Magdalena ñujkx tun japyji jem joma ve'e je Jesús ñaxtajki, koo'ts jatyna tse'e vye'na, van'it tse'e du'ix jets yakke'ekani ve'e vye'na je tsaaj juu' ve'e y'akaajyjup je jot. ² Van'it

tse'e noomp ñujkx joma ve'e vye'nada je Simón Pedro jets je ixpajkpa juu' ve'e je Jesús ooy tyuntsojk, jetse'e dunuujmidi:

—¡Ta xa ve'e duyakpítsumdini je Maja Vintsán jep jótup! ¡Ka'ats aatse'e nnujava pan joma ve'e tudupaamdini!

³ Van'it tse'e je Pedro jets jado'k je ixpajkpa noomp ñajkxti joma ve'e je Jesús ñaxtajki. ⁴ Kijpx tse'e noomp ñajkxti. Ax makk tse'e javee'n ñuuym jado'k je ixpajkpa jets ni ka'a ve'e je Pedro, jetse'e too'vajkp jye'y joma ve'e je nextajkin it. ⁵ Van'it tse'e vyijntk, jetse'e kyak'ixi, jetse'e du'ix jets jepe'e je vit pyujkna. Ax ka'a tse'e tyajki. ⁶ Ku ve'e jye'y je Simón Pedro, van'it tse'e tyajki jep o'o'kpa jótup; y'ixpats je'e ve'e jets jepe'e pyujkna je vit juu' ve'e tyukvimpittu. ⁷ Van'it tse'e du'ixpa je vit juu' ve'e tyukvinmojtstu je Jesús je kyuvajk. Ka'a tse'e tyo'kmúka maat je vit juu' ve'e tyukvimpittu, apuk je'e ve'e pum vye'na axaa'ch. ⁸ Van'it tse'e tyajkiva jado'k je ixpajkpa, je'e juu' ve'e too'vajkp je'y joma ve'e je nextajkin it, jetse'e du'ix juu' ve'e toojnju kojtsju, jetse'e dujaanchja'vi. ⁹ Ka'anum tse'e duvinmótuda vye'na je Kunuu'kx Jatyán juu' ve'e vaamp jets tun vinkopk je'e ve'e jetse'e je Jesús jyoojntykpajknuvat ku ve'e aa'kani vye'nat. ¹⁰ Van'it tse'e je ixpajkpa vyimpijttini joma ve'e ñamyájjada.

*Kuje Jesús ñaajknuke'xnatajkiji jeja je María Magdalena vyinkujk
(Mr. 16.9-11)*

¹¹ Ax yaaxp tse'e tyaañ je María jeja o'o'kpa jot aagui. Namvaate'e ya'axy, van'it tse'e vyijntk

jetse'e kyak'ixi jep jótup. ¹² Jep tse'e du'ix numejtsk je ángeles pōō'p xaxta, jeja ve'e chaanada joma ve'e je Jesús je ñi'kx je kyopk y'ijit, to'k joma ve'e je kyuvajk y'ijit, jets jado'k joma ve'e je tyek y'ijit.

¹³ Jetse'e je ángeles y'amotutúvijidi:

—¿Tyajxse'e mya'axy?

Jetse'e y'atsaajv:

—Je'e kajxse'e kuxe'e je Maja Vintsán tuduyaktsoo'ndini; ka'a atse'e nnujava pan joma ve'e tudupamda.

¹⁴ Kojtskajxp tse'e vye'na ku ve'e y'ixumpijit, van'it tse'e du'ix je Jesús, ax ka'ats je'e ve'e dunujava jets je'e je'e ve'e. ¹⁵ Van'it tse'e je Jesús y'amotutúviji:

—¿Tyajxse'e mya'axy? ¿Páne'e m'íxtip?

Ax je'e kajx tse'e kuxe'e ve'em je María vyinmaajy jets je'e je'e ve'e juu' ve'e je ju'kx kupukam dukayoop dukatoomp, je'e kajx tse'e dunuujmi:

—Pan mits xa ve'e ojts tuxyaktsa'a'n, vaajnijkts ats to'k aaj joma ve'e tuxpum, jets atse'e najkx nyaktsoo'nnuva.

¹⁶ Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—¡María!

Jetse'e je María y'ixumpijitnuva jetse'e dunuujmi je hebreo aaj:

—¡Raboni! (Ax jidu'um tse'e kyatsapítsum je Raboni, Yak'ixpajkpa.)

¹⁷ Jetse'e je Jesús ña'muxji:

—Maso'okū ats, kux ka'anum xa atse'e nvimpijtni joma ve'e ats je nTee'. Ax najkxuts ats je n'utsatajk xnaajmada: “Pejtnup atse'e joma ve'e y'it ats je nTee' jets miits je mTee'da, ats je nNte'yam jets miits je mNte'yamda.”

18 Ax ve'em tse'e je María dutuujn ax jo'n yak-tukpavaajñ, ojs tse'e duvaajnjada je ixpajkpatajk jets ta ve'e du'ixnuva je Maja Vintsán, je'e ve'e tukpavaajnju jetse'e ve'em du'avánat.

Ku je Jesús ñaajknuke'xnatajkiji jeja je y'ixpajkpatajk vyinkujkta

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 Je xaajyam tse'e, muto'k xaaj je semana, je Jesús tyajki joma ve'e je y'ixpajkpatajk ñay'amojkijidi jetse'e jeja je'e y'itakujkta ojs ñapyumju, tso'opani tse'e je it vye'na jets atuke'e je tak'aka'a dujayepta kux cha'kidupe'e je myu'israeejlit jáyuda. Van'it tse'e je Jesús dunuujmi je y'ixpajkpatajk:

—Je oy joot maat tse'e m'ijttinit.

20 Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e dutuk'ixti mejtsk je kya'aj jets je kyach joma ve'e chaachi. Xoojntku tse'e je ixpajkpatajk ku ve'e du'ixti je Maja Vintsán. 21 Van'it tse'e je Jesús ña'muxjedinuva:

—Je oy joot maat tse'e m'ijttinit. Ve'em ax jo'n atse'e je nTee' xkejx, nay ve'empats ats miitse'e nkejxtuva.

22 Van'it tse'e ñupiixtkijidi jetse'e jyaa'kna'muxjidi:

—Jayepta jem mja'vin kajxmda je Espíritu Santo. 23 Pan mvaandup xa ve'e jets mee'kxe'e je jayu je tyokin, mee'kx tse'e y'it; ax pan mvaandup tse'e jets ka'a ve'e je jayu tyokinmee'kxa, ka'ats je'e ve'e tyokinmee'kxa y'it.

Ku je Tomás du'ix je Maja Vintsán ku ve'e távani jyoojntypajknuva vye'na

24 Ax je Tomás, Keen Onukts je'e ve'e yaktij y'ijt, je'ets je'e ve'e nuto'k je' ixpajkpa juu' ve'e numakmejtsk ijttu, ka'ijtpsts je'e ve'e vye'na maat je' myu'ixpajkpatajk ku ve'e je' Jesús ñuje'yjidi.

25 Ux'ook tse'e je' viijnk ixpajkpa ña'muxjidi:

—Ta xa aatse'e n'ixnuva je' Maja Vintsán.

Ax jidu'um tse'e je' Tomás y'atsoojviji:

—Ka'a xa atse'e njaanchjáva. Kuunum atse'e n'ixut mejtsk ado'om je' kya'aj juu' ve'e je' clavos yakxa'ajkiyu, jets atse'e ya nka'ónuk n'akoo'pat joma ve'e je' clavos duyakjujt, jets atse'e nyaktákat ya nka'aj jep kyachupajk akujkp joma ve'e xyá'ajki, van'itnumts atse'e njaanchjávát —jidu'um tse'e vyaajñ.

26 Kutoodojtuk xaaj tse'e je' ixpajkpatajk ñay'amojkijidinuva joma ve'e to'k je' tajk. Jep tse'e vye'niva je' Tomás. Van'it tse'e je' Jesús tyajki, jah'atúkame'e vye'na je' tak'aka'ada, jetse'e jeja je'e y'itakujkta ñapyajmji. Van'it tse'e vyaajñ:

—Je oy joot maat tse'e m'ijttinit.

27 Van'it tse'e je' Tomás dunuujmi:

—Akoo'pa yaja je' mka'ónuk jets ixu ats ya nka'aj; yaktaka je' mka'aj yap ats nkachupajk akujkp joma atse'e nxa'ajki. Kadi makk je' mkuvajk xpum, kadi xkajaanchjáva jets joojntypajknuva atse'e, jaanchjáva ve'e.

28 Van'it tse'e je' Tomás y'atsoojviji:

—¡Ats je' nMaja Vintsán! ¡Ats je' nNte'yam!

29 Jetse'e je' Jesús ña'muxji:

—Tomás, ¿mjaanchja'vipe'e uxuyam je'e kajx ku atse'e tux'ix? Xoon xa je'e ve'eda pan pan jaty atse'e xjaanchja'vidup óyam ats je'e ve'e xka'ixti.

Je'e pan tyajx kajxe'e ya nak yakjaajy

³⁰ Jyaa'ktoon tse'e je Jesús may je mújit nuja'vin jeja je y'ixpajkpatajk vyinkujkta juu' ve'e yaja kayakjaayp; ³¹ ax juu' tse'e yaja ja'ani, je'e kajx xa je'e ve'e jetse'e xjaanchjávadat jets je Nte'yam je y'Onuk je'e ve'e je Jesús, je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, ve'em tse'e xjajejptinit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp je'e kajx ku je'e ve'e xjaanchjávada.

21

Ku je Jesús ñaajknuke'xnatajkiji jeja nuvuxtojtuk je y'ixpajkpa vyinkujkta

¹ Ku ve'e je it ñajxy, van'it tse'e je Jesús ñaajknuke'xnatajkijinuva joma ve'e je y'ixpajkpatajk jeja maja na'akaya pa'ayi juu' ve'e Tiberias duxaaj. Jidu'um tse'e dutuujn. ² Jem tse'e vye'nada je Simón Pedro, je Tomás juu' ve'e tyijtp Xeen Onuk, je Natanael juu' ve'e je canaajit, galiléait jayu je'e ve'e, jempa tse'e je Zebedeo je y'ónukta jets janumejtsk je Jesús je y'ixpajkpada.

³ Van'it tse'e je Simón Pedro ña'muxjidi:

—Najkxu ats je ajkx duma'akyu.

Jetse'e y'atsoojvjidi:

—Nmaadap aats mitse'e.

Najkxtu tse'e jetse'e jem barco jootm tyajkidi. Tsonaxye'e dujamaakti, ax ni vinxupa tse'e dukapajkti. ⁴ Ku ve'e jyajviiyv, jeja tse'e napa'ayi je Jesús tyena vye'na, ax ka'a tse'e dunujávada je y'ixpajkpatajk jets je Jesús je'e ve'e. ⁵ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Mexta, ¿ka'a ve'e ti ajkx tuxpakta?

Jetse'e y'atsoojvjidi:

—Ni vinxúpase'e.

⁶ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Vajta je mxuum jeja barco aka'yun pa'ayi jetse'e je ajkx xpáktat.

Ku ve'e ve'em dutoondi, ka'a tse'e y'uk'o'yixjidini vintso ve'e duyakpítsumdat je tyuk'ajkx'amaakin xuumda kux jepe'e ooy je ajkx tutyuntáñ. ⁷ Van'it tse'e je ixpajkpa juu' ve'e je Jesús ooy tyuntsojk, je'e tse'e dunuujmi je Pedro:

—Je Maja Vintsán xa ya'a!

Ku ve'e du'amotunajxy je Pedro jets je Maja Vintsán je'e ve'e, van'it tse'e dupuujm je vyitani'kx, kux yakke'eke'e je vyit, jetse'e y'ayejtsi jep najaatp. ⁸ Je viijnk ixpajkpada tse'e je'ydu jeja napa'ayi je barco maat jetse'e dupavaa'ndi je tyuk'ajkx'amaakin xuum, va'ajts ojtsts je'e ve'e je ajkx maat. Je'e kajx tse'e dupavaa'nda kux vujxkuxuk majk xajtuk jo'nji ve'e dumujékumada je napaa'v. ⁹ Ku ve'e jeja naxkujx jye'ydi, van'it tse'e dupaatti je ju'u juu' ve'e je jaajn dumaat, jetse'e jeñi'kxm to'k je ajkx jets je tsapkaaky. ¹⁰ Jetse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Yakminda oyvinxupa je ajkx juu' ve'e tuxma'akta.

¹¹ Jetse'e je Simón Pedro tyajki jem barco jootm jetse'e dupavuu'n jeja napa'ayi paat je tyuk'ajkx'amaakin xuum juu' ve'e ojts je mújit ajkx maat. Mókupx javujxkuxuk maktoojk tse'e je ajkx y'ijt. Oyam tse'e ooy tyunmaya, ka'a tse'e je xyuum myupojti. ¹² Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Minu m'ajópada.

Ax ni pana tse'e juu' ve'e je y'ixpajkpatajk kyanayja'viji jětse'e du'amotutúvat pan pan je'e ve'e, kux ñuja'vidupe'e jets je Maja Vintsán je'e ve'e. ¹³ Van'it tse'e je Jesús vyinkutámijidi, jětse'e dukaajn je tsapkaaky, jětse'e dumooydi; ve'em tse'e dutoompa maat je ajkx.

¹⁴ Ya'ats je'e ve'e mutoojk nax ku ve'e je Jesús ñaajknuke'xnatajkijinuva jeja je y'ixpajkpatajk vyinkujkta ku ve'e távani y'uk'aa'k vye'na jětse'e jyoojntypajknuva.

Ku je Jesús dumaatnakyojtsji je Simón Pedro

¹⁵ Ta tse'e y'ajópada vye'na, van'it tse'e je Jesús du'amotutúvi je Simón Pedro:

—Simón, je Jonás je myajntk, ¿xtsojpk atse'e nuyojk jets ka'a ve'e ya'ada?

Jětse'e je Pedro y'atsoojvji:

—Ve'em, Maja Vintsán, mnuja'vinup xa mitse'e jets ntsajkp ats mitse'e.

Jětse'e je Jesús ña'muxji:

—Ix'itu tse'e ats je njayu, ve'em ax jo'n je carnero vinténiva du'ix'it je kyarneeroda.

¹⁶ Van'it tse'e mumejtsk nax je Jesús y'amotutúvjinuva:

—Simón, je Jonás je myajntk, ¿xtsojpk atse'e?

Jětse'e je Pedro y'atsoojvjinuva:

—Ve'em, Maja Vintsán, mnuja'vinup xa mitse'e jets ntsajkp ats mitse'e.

Van'it tse'e ña'muxjinuva:

—Ix'itu tse'e ats je njayu, ve'em ax jo'n je carnero vinténiva du'ix'it je kyarneeroda.

¹⁷ Van'it tse'e mutoojk nax je Pedro yak'amotutúvinuva:

—Simón, je Jonás je myajntk, ¿xtsojtk atse'e?

Van'it tse'e je Pedro chaachvinmapyajkni je'e kajx ku ve'e y'amotutúviji mutoojk nax pan tsojkjupe'e, jetse'e dunuujmi:

—Maja Vintsán, nujom xa mitse'e juu' xnuja'vikúx, mnuja'vinupts mitse'e jets ntsajkp ats mitse'e.

Jetse'e je Jesús ña'muxjinuva:

—Ix'itu tse'e ats je njayu, ve'em ax jo'n je carnero vinténiva du'ix'it je kyarneeroda.
¹⁸ Tyúvam xa ats mitse'e nnuujma, vaampam atse'e, ku ve'e mvajutyajki, mnaxyojxjup tse'e y'ijt jetse'e mnujkx pan joma ve'e xtsak; ax ku tse'e mmaj'ónukinit, m'axájap tse'e jetse'e je viijnk jayu mxóxjut jetse'e myaknajkxjut joma ve'e mkanajkxuva'añ.

¹⁹ Ku ve'e ve'em vyaajñ, je'e tse'e je Jesús y'ava'ni pan vintso ve'e je Pedro je Nte'yam je myajin je jyaanchin duyaknuke'xnatákat ku ve'e y'oo'knit. Van'it tse'e je Jesús jyaa'kvaajñ:

—¡Pamiinni ats!

Je ixpajkpa juu' ve'e je Jesús ooy tyuntsojk

²⁰ Ku ve'e je Pedro y'ixumpijit, van'it tse'e du'ix jets jepe'e pyamétsjada je ixpajkpa juu' ve'e je Jesús ooy tyuntsojk, nay je'ejam juu' ve'e namyaj'aa'kpejtju jeja je Jesús kyakuviijn van'it ku ve'e y'a'óxidi jetse'e du'amotutúvi pan pan je'e ve'e juu' ve'e pámjup jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjudup. ²¹ Ku ve'e je Pedro y'ixji, van'it tse'e du'amotutúvi je Jesús:

—Maja Vintsán, jets ya'a, ¿tits ya'a ve'e játjup náxjup?

²² J̄etse'e j̄e Jesús y'atsoojv̄ji:

—Pan ntsajkpts atse'e j̄etse'e jyoojntykat van'it paat ku atse'e nmiinnuvat, ¿tits mits j̄e'e ve'e?, pamiinni ats mits.

²³ Van'it tse'e yakkojts'ukvaañ jeja uts ajch jets uts tsa'a akujk j̄ets ka'a ve'e y'oo'kut j̄e ixpajkpa juu' ve'e j̄e Pedro j̄e Jesús y'amotutuv̄i pan ti ve'e j̄átjup náxjup. Ax j̄e Jesús, ka'ats j̄e'e ve'e dunuujmi j̄ets ka'a j̄e'e ve'e y'oo'kut; jidu'ume'e dunuujmi: “Pan ntsajkpts atse'e j̄etse'e jyoojntykat van'it paat ku atse'e nmiinnuvat, ¿tits mits j̄e'e ve'e?”

²⁴ Ax nmuja'vinuups aatse'e j̄ets tyúvam j̄e'e ve'e j̄e tuvakojsun juu' ve'e pyuump j̄e ixpajkpa juu' ve'e j̄e Jesús ooy tyuntsojk.

²⁵ Jeja xa ve'e may viijn juu' jatye'e j̄e Jesús tyoon kyojts juu' ve'e kayakjaay yap nak kujxp. Pan kuyakjavyejtkúx tse'e to'k viijn jado'k viijn, nnasja'vipts atse'e j̄ets ka'a ve'e kuñupaadi ya naxviijnit it j̄etse'e kuyakjavyejtkúx nujom juu' jatye'e tyoon kyojts.

**Ya'a tse'e je nam kojstán juu' ve'e je
Nte'yam_ xyaktaajnjimdu je nMaj
Vintsánamda Jesucristo kajx
New Testament in Mixe, Totontepec (MX:mto:Mixe,
Totontepec)**

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totontepec Mixe, (Mixe, Totontepec)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Totontepec [mto], Mexico

Copyright Information

© 1989, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Totontepec

© 1989, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

47d09f80-22d6-55c5-b9e5-a04a59e3169e